İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARLIKTA SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW) YAKLAŞIMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selma AYDOĞAN

Mimarlık Anabilim Dalı

Çevre Kontrolü ve Yapı Teknolojisi Programı

MAYIS 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARLIKTA SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW) YAKLAŞIMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selma AYDOĞAN
502101511

Mimarlık Anabilim Dalı

Çevre Kontrolü ve Yapı Teknolojisi Programı

Tez Danışmanı: Öğr. Gör. Dr. Şule Filiz AKŞİT

MAYIS 2015

İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 502101511 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi **Selma AYDOĞAN**, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı **"SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARLIKTA SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW) YAKLAŞIMI"** başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı :	**Öğr. Gör. Dr. Ş. Filiz AKŞİT** İstanbul Teknik Üniversitesi	.....
Jüri Üyeleri :	**Prof. Dr. Hülya KUŞ** İstanbul Teknik Üniversitesi	.....
	Yrd. Doç. Dr. Esra SAKINÇ Maltepe Üniversitesi	.....

Teslim Tarihi : **4 Mayıs 2015**
Savunma Tarihi : **29 Mayıs 2015**

Aileme,

ÖNSÖZ

Tez çalışmam boyunca değerli bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan, her türlü konuda yardımcı olan ve beni hep yüreklendiren değerli hocam, tez danışmanım Sayın Öğr. Gör. Dr. Ş. Filiz Akşit'e teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim hayatıma katkıda bulunan tüm saygıdeğer hocalarıma, eğitim hayatıma ilk adımlarımı atarken bana inanan ve benim yol göstericim olan sevgili öğretmenim Ayşe Ünlükara'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak; teze katkıda bulunan değerli arkadaşlarıma ve hayatım boyunca hep yanımda olan, desteklerini benden hiçbir zaman esirgemeyen sevgili aileme sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Mayıs 2015

Selma Aydoğan
(Mimar)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ ..... **vii**
İÇİNDEKİLER ..... **ix**
KISALTMALAR ..... **xi**
ÇİZELGE LİSTESİ ..... **xiii**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **xv**
ÖZET ..... **xvii**
SUMMARY ..... **xix**
1. GİRİŞ **1**
1.1 Tezin Amacı 2
2. SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARLIK **5**
2.1 Sürdürülebilirlik Kavramı 5
2.2 Sürdürülebilir Mimarlık ve Önemi 6
2.3 Sürdürülebilir Kent 15
2.3.1 Sürdürülebilir kalkınma 19
2.3.2 Alternatif kent modeli 21
3. SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW) KAVRAMI **23**
3.1 Yavaş Hareketi (Slow Movement) 24
3.2 Sakin Şehir (Cittaslow) Kavramı 33
3.3 Sakin Şehir Organizasyon Şeması 34
3.3.1 Sakin şehir yönetim komisyonu 35
3.3.2 Sakin şehir tüzük kuralları 36
3.3.3 Sakin şehir üyelik süreci 37
3.3.4 Sakin şehir üyelik kriterleri 39
3.3.4.1 Çevre politikaları 40
3.3.4.2 Altyapı politikaları 40
3.3.4.3 Kentsel yaşam kalitesi politikaları 41
3.3.4.4 Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar 43
3.3.4.5 Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar 44
3.3.4.6 Sosyal uyum 45
3.3.4.7 Ortaklıklar 46
4. SAKİN ŞEHİRLERİN İNCELENMESİ **47**
4.1 Dünya'daki Sakin Şehirlerin İncelenmesi 47
4.1.1 Waldkirch - Almanya 47
4.1.2 Sebastopol - Amerika 49
4.1.3 Katoomba Blue Mountains - Avustralya 52
4.1.4 Labastide-d'Armagnac - Fransa 54
4.1.5 Alphen Chaam - Hollanda 56
4.1.6 Hartberg - Avusturya 59
4.1.7 Hódmezővásárhely - Macaristan 62
4.1.8 San Vincenzo - İtalya 64

4.2 Türkiye'deki Sakin Şehirlerin İncelenmesi 65
4.2.1 Seferihisar - İzmir 66
4.2.2 Taraklı - Sakarya 73
4.2.3 Yalvaç - Isparta 79
4.2.4 Vize - Kırklareli 89
4.2.5 Gökçeada - Çanakkale 99
4.2.6 Yenipazar - Aydın 105
4.2.7 Halfeti - Şanlıurfa 110
4.2.8 Akyaka - Muğla 117
4.2.9 Perşembe - Ordu 117
4.2.10 Şavşat - Artvin 117
4.3 Dünya'daki ve Türkiye'deki Sakin Şehirlerin Değerlendirilmesi 117
5. SONUÇ VE ÖNERİLER 127
KAYNAKLAR 131
EKLER 139
ÖZGEÇMİŞ 147

KISALTMALAR

AB	**:** Avrupa Birliği
ADSL	**:** Asymmetric Digital Subscriber Line
ARGE	**:** Araştırma ve Geliştirme
BM	**:** Birleşmiş Milletler
ÇEKÜL	**:** Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı
ÇEVKO	**:** Çevre Koruma ve Ambalaj Atıkları Değerlendirme Vakfı
ÇOMÜ	**:** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
EKO-BİR	**:** Eğirdir Gölü'nü Koruma Birliği
EMAS	**:** Eco-Management and Audit Scheme
EMF	**:** Electromagnetic Fields
ESSEDRA	**:** Environmentally Sustainable Socio-Economic Development of Rural Areas
FSC	**:** Forest Stewardship Council
GAP	**:** Güneydoğu Anadolu Projesi
GDO	**:** Genetiği Değiştirilmiş Organizma
GEF	**:** The Global Environment Facility
GEF-SGP	**:** The Global Environment Facility - Small Grants Programme
GEYAŞA-BİR	**:** Gelendost-Yalvaç-Şarkikaraağaç ve Kasabaları Belediyeler Birliği
GSM	**:** Global System for Mobile Communications
HES	**:** Hidro Elektrik Santral
ISO 9001:2008	**:** Kalite Yönetim Sistemi
ISO 10002:2004	**:** Şikayetlerin Ele Alınması Yönetim Sistemi
iDOP	**:** Integrated Village Development Programme
İŞKUR	**:** Türkiye İş Kurumu
İTÜ	**:** İstanbul Teknik Üniversitesi
İZKA	**:** İzmir Kalkınma Ajansı
İZSU	**:** İzmir Su ve Kanalizasyon İdaresi
PV	**:** Photovoltaics
RES	**:** Rüzgar Elektrik Santrali
STK	**:** Sivil Toplum Kuruluşu
TEDAŞ	**:** Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi
TEMO-CSS 23002	**:** Hijyen Yönetimi Sistem Standardı
TKB	**:** Tarihi Kentler Birliği
TOG	**:** Toplum Gönüllüleri Vakfı
TSE	**:** Türk Standartları Enstitüsü
TUSİAD	**:** Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
TÜRÇEV	**:** Türkiye Çevre Eğitim Vakfı
IUNC	**:** The International Union for Conservation of Nature
UNICEF	**:** United Nations International Children's Emergency Fund
WHO	**:** World Health Organization
Wi-Fi	**:** Wireless Fidelity

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1 : Sürdürülebilir mimarlık.....10
Çizelge 2.2 : Sürdürülebilir Kentsel Gelişmenin Dört Formunun Ana Özellikleri....18
Çizelge 2.3 : Yaşam Kalitesi Bileşenleri.....22
Çizelge 3.1 : Türkiye Yavaş Yemek Convivium Listesi.....29
Çizelge 4.1 : Sakin şehir kriterlerinin değerlendirilmesi.....120

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1 : Fallingwater evi, 1935. 8
Şekil 3.1 : Vücut kitle indeksi (kg/m2) – Fast Food kullanım ilişkisi.....25
Şekil 3.2 : Yavaş Yemek (Slow Food) logosu.....26
Şekil 3.3 : Siyez bulguru.....31
Şekil 3.4 : Sakin Şehir (Cittaslow) logosu.....34
Şekil 4.1 : Waldkirch'den bir görünüm.....48
Şekil 4.2 : Waldkirch Redhouse.....49
Şekil 4.3 : Floransa Loft ofis-konut kompleksi.....50
Şekil 4.4 : Kazanan 'Core projesi' tasarım paftası.....51
Şekil 4.5 : Katoomba doğası.....53
Şekil 4.6 : Labastide-d'Armaniac evleri.....55
Şekil 4.7 : New York şehri rail trail örneği.....56
Şekil 4.8 : Alphen-Chaam da bir sokak.....57
Şekil 4.9 : Schölbinger Kulesi.....59
Şekil 4.10 : Ringwarte gözlem kulesi.....60
Şekil 4.11 : Körös-Maros Milli Parkı'ndan bir görünüm.....63
Şekil 4.12 : San Vincenzo mavi bayraklı sahilleri.....64
Şekil 4.13 : Türkiye Sakin Şehirler Haritası.....66
Şekil 4.14 : Seferihisar'ın mavi bayraklı koylarından bir görünüm.....68
Şekil 4.15 : Taraklı evleri.....74
Şekil 4.16 : Orhangazi Çarşısı Sokak Projesi düzenlemesi öncesi.....76
Şekil 4.17 : Orhangazi Çarşısı Sokak Projesi düzenlemesi sonrası.....76
Şekil 4.18 : Devlethan Camii.....84
Şekil 4.19 : Anıt çınar ağacı.....84
Şekil 4.20 : Eski Deri Fabrikası ve Deri Sanayi Açıkhava Müzesi.....85
Şekil 4.21 : Vize'den görünüm.....90
Şekil 4.22 : Ferhat Bey Hamamı.....92
Şekil 4.23 : Antik Tiyatro - Odeon , 2003.....93
Şekil 4.24 : Kaleköy Limanı.....101
Şekil 4.25 : Yenipazar kent merkezi.....106
Şekil 4.26 : Aşağı Dip Gölü Doğa Parkı.....108
Şekil 4.27 : Yenipazar merdivenleri.....109
Şekil 4.28 : Halfeti'nin sular altında kalmış eski yerleşim yeri.....111
Şekil 4.29 : Halfeti Ahşap Asma Köprü.....113

SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARLIKTA SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW) YAKLAŞIMI

ÖZET

Küreselleşme, Sanayi Devrimi ve modernizmin getirdiği olumsuz durumlara karşı ortaya çıkan yavaş hareketinin sonucu olarak sakin şehir kavramı ve sürdürülebilir mimarlık konularının birlikte değerlendirilmesi bu tezin konusunu oluşturmaktadır.

Sürdürülebilir mimarlık konusunun kapsamlı gereklilikleri, küresel sorunlarla birlikte çözüm arayışları ve sakin şehir kavramının sahip olduğu kriterlerin pratikteki sürdürülebilir potansiyeli, bu çalışmadaki temel unsurları oluşturmaktadır. Sakin şehirlerin uygulaması gereken kriterler ve sürdürülebilir mimarlık stratejilerinin paralelliği birlikte ele alındığında sürdürülebilir bir gelecekten söz etmek mümkün olabilmektedir.

Tez çalışmasında; Dünya'daki ve Türkiye'deki sakin şehirler; sakin şehir kriterlerini gerçekleştirmek için mevcut durumları ve projeleri ile birlikte ele alınmış, sürdürülebilir mimarlık ve kent kavramları ile birlikte değerlendirilmiştir.

Tezin birinci bölümünde; sürdürülebilir mimarlık kavramı ve sakin şehir hareketi ile ilgili genel bilgiler verilmiş, çalışmanın amacı ve çalışmada izlenen yöntemler belirtilmiştir.

İkinci bölümde; sürdürülebilir mimarlık kavramının geçmişten günümüze farklı aşamalardaki durumu ve tanımları yapılmış, sürdürülebilirlik kavramı çok yönlü ele alınmış; sürdürülebilir kalkınma kavramının şehirlere ve mimariye etkisi araştırılmıştır. Sanayi Devrimi ve küreselleşmenin etkisiyle yenidünya düzeni ve onun ekonomik etkilerinin mimarlık kavramına ve kent çehrelerine olan etkileri değerlendirilmiştir. Çevre sorunları, doğa felaketleri ve enerji politikalarının olumsuz sonuçları çevre, enerji ve mimarlık konularının birlikte irdelenmesiyle organik mimarlık kavramını ortaya çıkarmıştır. Organik mimarlık kavramı çevresel tasarım, yeşil tasarım, ekolojik tasarım gibi kavramlarla devam etmiş, güneş mimarisi ve yeşil mimari olarak adlandırıldıktan sonra da en geniş anlamıyla 'sürdürülebilir mimarlık' olarak günümüze kadar ulaşmıştır. Enerji sorunu ve politikaları günümüz dünyasının ve mimarlığın yılardır en büyük problematiği haline gelirken, BM zirvelerinde ve uluslararası birçok platformda ele alınmıştır. Sürdürülebilir kalkınma modellerinin şehirlerdeki etkisinin önemi vurgulanmıştır. Tezin ikinci bölümünün sonunda ise alternatif sürdürülebilir bir kent modeli olarak sakin şehir kavramı önerilmiştir.

Üçüncü bölümde; yavaş hareketi ve sakin şehir kavramının gelişimi, sakin şehir bileşenleri ve sakin şehir organizasyon yapısı ele alınmış, sakin şehir üyelik kriterleri başlıklar altında incelenmiştir. Yavaş hareketinin bir sonucu ve modern dünyanın hızlı yemek kültürüne eleştirel bir bakış açısı olarak yavaş yemek akımı ortaya çıkmıştır. Yavaş yemek akımının bütün kültürleri ve yaşam biçimlerini etkilemesiyle büyüyen hareket, Sakin Şehir (Cittaslow) kavramının doğmasını sağlamıştır. Sakin şehir kavramı; çevreye duyarlı yaklaşımı, kent yaşamı kalitesini iyileştirmeyi amaçlayan

yapısı, yenilenebilir enerji kullanımını savunan, yerel üretimi / üreticiyi teşvik eden sürdürülebilir ekonomik yapısı ve toplumsal mekanizmaları olumlu anlamda etkilemesi nedeniyle büyüyerek, sürdürülebilir mimariye fayda sağlayacak alternatif bir kent modeli haline dönüşmüştür. Sakin şehir felsefesi kriterleri ile birlikte ele alınmıştır.

Dördüncü bölümde; Dünya ve Türkiye'deki sakin şehirlerin kriterleri ne ölçüde ve hangi nitelikte değerlendirdiği detaylı olarak incelenmiştir. Sakin şehirlerin kriterlerini sağlayabilmek için hazırladığı projeler, kent yaşamını ve kalitesini mimari bağlamda iyileştirme çabaları, çevresel konuları şehir ölçeğinde ele alma çabaları, enerji politikaları ve sosyal anlamda sürdürülebilirliği sağlamak için gerçekleştirilen kalkınma politikaları değerlendirilmiştir. Her şehrin kendi potansiyeline göre kriterlere farklı yorumlar getirdikleri ve bunun şehirler üzerindeki olumlu etkileri gözlemlenmiştir. Örneğin yenilenebilir enerji kullanımına çok önem veren Sebastopol, Amerika'nın en çok yenilenebilir enerji kullanan şehri olurken, sosyal sürdürülebilirliğe ağırlık veren Waldkirch (Almanya) kenti sürdürülebilir kalkınma konusunda Almanya'da pilot şehir seçilmiştir. Doğal rezervlerini korumayı çok iyi sağlayan San Vincenzo (İtalya) ve Katoomba (Avustralya), turizmde kalkınma sağlayarak gelişmiştir. Türkiye'deki çoğu sakin şehir, altyapı ve kent politikalarını geliştirmeye ihtiyaç duyarken, sürdürülebilir kalkınmanın temelini oluşturan yerel üretim konusunda olumlu değerlere sahiptir.

Çalışmanın sonuç kısmında ise; tez çalışmasında elde edilen sonuçlara göre, genel bir değerlendirme yapılmış ve önerilerde bulunulmuştur. Bu değerlendirme ve önerilerle, sürdürülebilir mimarlık kavramının, sakin şehir felsefesinin sahip olduğu kentsel yaşam göstergeleri ile paralellik gösterdiği ve sakin şehir kriterlerinin kente doğru entegre edilmesiyle kentlerde yerel bir sürdürülebilir kalkınma modeli haline dönüşebileceği gözlemlenmiştir.

AN APPROACH TO SLOW CITY (CITTASLOW) IN SUSTAINABLE ARCHITECTURE

SUMMARY

This thesis examines and interprets the position of a slow city, or "Cittaslow", within sustainable architecture that was caused by the negative effects of globalization, Industrial Revolution and modernism.

Interpreting the position of a "Cittaslow" within sustainable architecture, is the main topic of this thesis. Slow movement, which started on the other side of the negative effects of globalization, Industrial Revolution and modernism, helped slow cities to be developed. The general principles of this study are the extensive necessities of sustainable architecture, investigating contingent solutions for global problems and the practical examination of sustainable potential of "Cittaslow" principles. This study will also consider the basic "Cittaslow" criteria in connection with the strategies of sustainable architecture in order to achieve a viable future.

"Cittaslow" in Turkey as well as around the World, are evaluated based on projects, the senses of each city and taking into account the current situations of sustainable architecture. These projects are discussed to potential of city by local municipality. In Turkey, municipality approaches can be distinctive at being a Cittaslow. Some municipality approaches have negative effects in a positive way, some municipality approaches turn into positive effects from a negative situation.

This thesis examines all the above in four parts. The first part examines the basic information of sustainable architecture, the "Cittaslow" movement and the aim and methodology of the study as a whole.

The second part defines and analyzes sustainable architecture throughout times, processes sustainability, as a term, in various approaches, examines its effects in cities and in architecture in general. This section also investigates the economic effects of the Industrial Revolution and globalization in urban architecture. Environmental issues, natural disasters, negative effects of energy policies has caused environment, energy and architecture need to be considered all in one and this was indicating new, many-sided design discipline which has been termed as environmental design, green design, ecological design, organic architecture, solar architecture and green architecture in time. At the end, it has placed as sustainable which has the most extensive meaning.

Organic Architecture definition firstly is used by F. Lloyd Wright and has been developed by architects. UN and so many environmental group assemble and discuss about World, its environmental issues since 1970s and then sustainable architecture has become issue that is more important. Sustainable architecture is a complex issue that can be considered in many ways. Strategies of sustainable architecture are explained in detail at this part. These strategies make a definition not only about architecture but also about a sustainable life style. Strategies of sustainable architecture

are categorized at six sections. These sections are about sustainable site and land use, sustainable community life, health and well-being, building materials, energy and water issues. These topics have been examined in detail at this part.

Nowadays, global energy crisis has became such a great problem, that is often discussed in UN summit meetings where the importance of sustainable development methods in cities is emphasized. Energy using and urban policies become more important for city living and city quality. Thus city models are considered at this perspective. The most sustainable city model is "self-contained cities" which is close to alternative city model. At the end of the second part of the thesis, "Cittaslow" concept, as a related sustainable city method, is recommended.

The third part analyses the process of a "Cittaslow" concept throughout time, its components and organizational structure and the criteria needed for a city to be considered as one. Slow city organization includes a distribution of tasks which consider about different department subjects. These subjects includes slow city management commissions, slow city regulation rules, slow city membership and membership criteria. Within the slow movement and against the fast food culture, the slow food movement has also appeared. When a fast food restaurant was opened in Italy's historical city center, there was a great protest. After these protest the importance of slow food increased and turned into a Slow Food Movement. It has been affected by contemporary lifestyle and various subcultures which in their turn leaded to the appearance of the "Cittaslow" movement. The "Cittaslow" concept, with its environmental conscious approach, with "aiming for better life" conditions, proposing alternatives for sustainable energy, promoting incentive economic structure for local productions and local producers and with its positive effects on social mechanisms, has become an ideal alternative city model for sustainable architecture. To be a member of Cittaslow requires having some properties. For example, slow city population must be under fifty thousand. Also so many policies must be provided by slow city municipalities. This requirements of excellence concept consist of 7 parts and 71 criteria. First part is about energy and environmental policy, second part is about infrastructure policies, third part is about quality of urban life policies, fourth part is about agricultural, touristic and artisan policies, fifth part is about policy for hospitality, awareness and training, sixth part is about social cohesion and seventh, also final part, is about partnerships.

The fourth part evaluates, through various criteria and perspectives, "Cittaslow" in Turkey as well as around the World. It also determines "Cittaslow" criteria as developing applications for better life quality in cities in an architecture context, handling environmental issues on a city scale and energy policies and improvements for the sustainable energy. Study observations reveal that in fact every city interpret the criteria needed in various ways. For instance, Sebastopol (USA) meets the criteria regarding renewable energy resources, Waldkirch (Germany) meets the criteria regarding its social sustainability and cities as Vincenzo (Italya) and Katoomba (Australia) meets the criteria regarding the preservation of their natural resources. Although most "Cittaslow" in Turkey needing improvements in substructure and city policies, they have encouraging signs for sustainable developments.

In Turkey, meeting with criteria and providing method of strategies must be more effective, prudential and includes radical solutions as World city cases. First slow city Seferihisar has the best criteria points in Turkey. Taraklı and Yalvac have restoration projects with good quality. Gökceada has second best point after Seferihisar.

Yenipazar need projects about criteria to advance more. Halfeti is above average at providing criteria. All slow cities on Turkey needs more qualified approaches at infrastructure and urban life policies. Local production issues are at good levels in all slow cities in Turkey.

Particularly in Turkey, using renewable energy sources must increase and be encouraged by governments. Sustainable strategies at building design and construction are necessity in terms of sustainable architecture. New building and city parameters must be considered in a sustainable way. Thus more environmentally friendly solution will be reached by energy conservation providing.

The fifth and final part, appraise this study's results and provides suggestions. Throughout these evaluations and suggestions, it is observed that sustainable architecture and Cittaslow movement are parallel to each other regarding to urban life indicators. Additionally, it is regarded that with integrating the criterias of cittaslow to the cities, Cittaslow movement can be implemented as a local, sustainable city development model. Thus sustainable architecture concept might be planned to be implemented with true urban policies at long term and the presence of environmentally sensitive public awareness.

1.GİRİŞ

Yeryüzü, insanoğlunun yaşamını sürdürdüğü bir yer iken aynı zamanda sürekli savaştığı, denge kurmaya çalıştığı ve uyumlu olmak zorunda olduğu yaşama alanıdır. İnsanoğlu varoluşundan bu yana doğa ile mücadele içindedir ve doğayı istekleri doğrultusunda hep şekillendirmek istemiştir. Bu mücadele, zamanla zarar vermeye dönüşmüş ve geri dönüşü zor olan hasarlara sebep olmuştur. Özellikle Sanayi Devrimi'nden sonra fosil yakıtların tüketiminin artmasıyla birlikte küresel ısınma kavramı gündelik hayatımıza girmeye başlamış, şimdi ise bu kavram gündelik hayatın bir parçası haline gelmiştir.

Küresel ısınma kavramı ile hızla şekillenen dünya ve kentler, mimari anlamda birçok konunun irdelendiği yerler haline gelmiştir. Kentleri ve mimariyi şekillendiren kavramlar ekonomik, kültürel, siyasi ve demografik yapı gibi çok değişken ve çeşitli iken aynı zamanda birlikte ve iç içe çalışan mekanizmalar olabilmektedir.

Dünya, birçok teknolojik gelişmeye paralel olarak nüfus artışı ve beraberinde gelen çevre kirliliği, orman alanlarının ve doğal kaynakların azalması, zehirli atık artışı, küresel ısınma ve ozon tabakasının zarar görmesi gibi çevresel felaketle karşı karşıya kalmıştır. Dünyanın her yerinde ortaya çıkan çevre sorunlarının temelini, doğal çevre ve kaynakların kullanımı arasındaki dengesizlik oluşturmaktadır. İnsanların yeryüzü üzerindeki etkinlikleri ve bunların sonucu olarak yeryüzünün taşıma kapasitesi zorlanmaktadır.

İnsan varlığının devamı yani sürdürülebilirliği; yeryüzü kaynaklarının doğru kullanımı, çevresel kirliliğe karşı alınan önlemler, doğru mimari ve kentsel politikalarla mümkündür. Doğal sistemler karşısında duyarlı davranmak gerekmekte ve ekonomik, siyasi, kültürel, sosyal ve mimari mekanizmaların bu temelde hareket etmesi gerekmektedir.

Dünyada nüfus artışı devam ettikçe insan faaliyetleri ile ilgili birçok alanda doğal kaynakların doğru ve etkin kullanımı ve çevre sorunlarının azalmasını sağlayan önlemlerin alınması gerekmektedir. Çevresel afetler, plansız kentleşme, aşırı nüfus

artışı, ekonomik kapasite yetersizliği, kontrolsüz büyüme ve yetersiz altyapı, tüm şehirlerin ve toplumların ortak problemi haline gelmiştir. Bu kararların irdelendiği ve sorun olarak görüldüğü disiplinlerde pratiğe geçirilmeye çalışıldığı sürdürülebilirlik kavramı, çok yönlü ele alınması gereken ve her meslek disiplinine konu olan bir kavramdır.

'Sürdürülebilirlik' ve 'sürdürülebilir mimarlık' konuları yıllardır irdelenen, çok farklı açılardan ele alınan, 'insana ve çevreye fayda' amacı güden faaliyetler bütünüdür. Sürdürülebilirlik kavramı, şehirlerde sosyal ve ekonomik bir politikalar bütünüyle hareket etmek gerektiği ile sürdürülebilir kalkınmanın gerekliliğini ifade ederken; mimaride, yenilenebilir ve çevre dostu enerji kaynaklarının kullanımı ile belirlenen tasarım yaklaşımlarını ifade etmektedir.

Şehirleri kaos haline getiren bu problemler bütünü, insanları farklı ve sürdürülebilir kent yaşamları pratiğine itmiştir. Hızlı kent yaşamından ve kaostan uzak kalmak isteyen insanların ve yerel yönetimlerin girişimiyle; Slow Food (Yavaş Yemek), Slow Movement (Yavaş Hareketi) gibi 'yavaş' akımlarının ardından Cittaslow (Sakin Şehir) kavramı ortaya çıkmıştır.

Sakin şehir hareketi, küreselleşme ile ortaya çıkan ve tek tipleşen şehirlerden olmayı reddeden, yerel kimliğini ve özelliklerini korumak isteyen şehirlerin katıldığı bir birliktir. Sürdürülebilir mimari ve sürdürülebilir kalkınma kavramını politika olarak benimseyen sakin şehir kavramı, kriterlerinde çevre, kentsel altyapı, ekonomik ve sosyal düzenin sürdürülebilir bir şekilde oluşması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu çalışma kapsamında; sürdürülebilir mimarlık konusu, sakin şehir kavramının sürdürülebilirlik anlamında mevcut potansiyeli göz önünde bulundurularak, Dünya'dan ve Türkiye'den örnekler ele alınarak incelenmiştir.

1.1 Tezin Amacı

Bu çalışmanın amacı, sürdürülebilir mimarlıkta sakin şehir yaklaşımını açıklamak ve Dünya'daki ve Türkiye'deki sakin şehirleri inceleyerek değerlendirmektir. Sakin şehir kavramı, Türkiye'de Dünya'ya göre oldukça yeni bir kavram olduğu için konu ile ilgili yazılı kaynak kısıtlı olduğundan araştırma yöntemi olarak yazılı kaynak taramasının yanı sıra mevcut sakin şehirlerin temsilcileriyle görüşülerek elde edilen çalışma raporları incelenmiştir. Ayrıca bu çalışma kapsamında Türkiye'de bu konuda yapılan

diğer çalışmalardan farklı olarak sakin şehir kavramı sürdürülebilirlik açısından daha kapsamlı bir şekilde ve mimari bir bakış açısı ile değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda Türkiye'de bu konuda neler yapıldığı, ilerde neler yapılabileceği çok yönlü ele alınmış ve daha sonra yapılacak çalışmalara da ışık tutması hedeflenmiştir.

2. SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARLIK

İnsanlık her şekilde doğadan enerji elde etmenin yolunu bulmuştur. Bu odun yakmak, orman tükenmeye başlayınca kömür (maden kullanımı) ve sonrasında petrol kullanımını getirmiştir. Toplumlar bugün petrole bağımlı olarak yaşamaktadırlar. Gelecekte doğacak enerji kaoslarını önlemek için az tüketmeyi hedef haline getiren, çevre kirliliğine neden olmayan enerji tercihleri yapan, yenilenebilir kaynakların kullanıldığı bir sisteme dayalı toplumsal yapı şarttır.

Dünya, enerji kaynaklarının tükenmeye başladığı bir zaman dilimine girmeye başlamıştır. Gelecek için planlama yapmak enerji kaynakları tükenmeden başlanması gereken önemli bir adımdır. Sürdürülebilirlik kavramı devletlerin, hükümetlerin ve sivil toplum kuruluşlarının örgütlenmesinin yanı sıra halk bilincinin önemli ölçüde etkili olmasıyla anlam kazanmaktadır.

Günümüz toplumları mevcut ekonomik modeller yüzünden sürekli artan bir tüketim içindedir. Hayatta kalabilmek için doğal kaynakları çok daha az tüketen, sürdürülebilirlik, eşitlik ve işbirliği ilkelerine bağlı bir kültürün benimsenmesi gerekmektedir (Kellog ve Pettigrew, 2007).

Bu bölümde sürdürülebilirlik kavramı, sürdürülebilir mimarlık ve önemi, sürdürülebilir kent konuları ele alınmış ve sakin şehir kavramı ile ilişkisi irdelenmiştir.

2.1 Sürdürülebilirlik Kavramı

Sürdürülebilirlik, kelime kökeni olarak Latince '*sustinere'* (tutmak, yukarı çıkarmak) kelimesinden İngilizce'ye '*sustain'* (korumak, desteklemek, dayanmak*)* olarak girmiştir (Onions, C. T. (ed), 1964).

Sürdürülebilir gelişme kavramı 1970'li yıllardan bu yana ekonomi, toplum ve çevre arasında kurulmak istenen dengenin yeni bir anlatımı olarak ortaya çıkmıştır. Bu terimin ilk kez Uluslararası Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUNC) tarafından hazırlanan "Dünya Koruma Stratejisi" adlı raporda kullanıldığı

görülmektedir. Kavramın tüm dünyada kullanılmaya başlanması Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Komisyonunca hazırlanan ve 1987 yılında yayımlanan "Ortak Geleceğimiz" adlı raporla gerçekleşmiştir (Yılmaz, M., 2007). BM Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nun 1987 yılı raporunda: "İnsanoğlu, gelecek nesillerin ihtiyaçlarına cevap verebilme kabiliyetini riske atmadan, günlük gereksinimleri temin ederek, kalkınmayı sürdürülebilir hale getirme becerisine sahiptir" tanımı da yer almaktadır. 1980'lerden bu yana sürdürülebilirlik kelimesi daha çok, dünyada insan varlığının sürdürülebilirliği anlamında kullanılmaktadır.

Sürdürülebilirlik "toplum ve doğa arasında sosyal olarak şekillenen ilişkilerin uzun vadede yaşamasının sağlanabilmesi" (Tosun, E. K., 1996) olarak tanımlanmaktadır. Sürdürülebilirlik kavramı ile ilgili yapılan tüm çalışmalarda ekonomik, ekolojik ve sosyal sürdürülebilirliğin birbirinden bağımsız ancak birbirini tamamlayan bileşenler olduğu, sürdürülebilir gelişme amaçlarına ulaşabilmek için konunun bu üç başlık altında bütüncül bir yaklaşımla incelenmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Ekolojik sürdürülebilirlik; biyolojik sistemlerin çeşitliliğinin ve üretkenliğinin devamlılığının sağlanması olarak tanımlanmaktadır. Ekonomik sürdürülebilirlik, kalkınmayı ve refahı işaret eden toplumsal düzeni hedeflemektedir. Sosyal sürdürülebilirlik ise çevreye duyarlı bir yaklaşımın sonucu olarak sağlıklı toplumların oluşması ve bu toplumların ekonomik refah içinde yaşaması olarak adlandırılmaktadır. Sosyal sürdürülebilirlik ekolojik sürdürülebilirlik için ön koşulken, ekonomik sürdürülebilirlik ekolojik ve sosyal sürdürülebilirliğin oluşabilmesi için zorunludur.

Ekolojik, sosyal, ekonomik ve mimari sürdürülebilirliğin tamamı sağlandığında sürdürülebilir bir gelecek mümkündür. Çünkü bütün bu tanımlar birlikte gerçekleştiğinde tam bir sürdürülebilirlikten bahsedilebilmektedir. Enerji kullanımı ve üretiminin sürdürülebilir olması, yenilenebilir enerji sistemlerine dayalı yaşam biçimi, hayatın her alanındaki sürdürülebilir yaklaşımlar ve tabiata karşı sorumlu olmanın farkındalığıyla bilinçli davranılmasının ülke politikası haline getirilmesi sürdürülebilir bir gelecek için zorunlu hale gelmiştir.

2.2 Sürdürülebilir Mimarlık ve Önemi

Dünya küresel ısınma ve küresel sermayenin paralel işlediği bir döngü içinde ilerlerken, hayattaki birçok disiplini ve iş alanını da kendisine paralel gitmek

durumunda bırakmaktadır. Bu nedenle sürdürülebilir mimarlık kavramı da her gün önemini arttıran ve mimarlık disiplininin içindeki en önemli kavramlardan biri haline gelmeye başlamıştır.

Enerji, günümüz dünyasında insanoğlunun ihtiyaç duyduğu en önemli kaynaktır. Fakat enerji ihtiyacının karşılanma ve kullanılma yöntemleri sürdürülebilir olmadıkça dünyanın nefes alabilme şansını arttırmak mümkün değildir. Enerji tüketiminin birinci kaynağı olan binalar, kullanım amacını yerine getiren mimari ürünler olduğu için enerji kavramını bina ve şehir ölçeğinde incelemek zorunlu hale gelmektedir.

Mimarlık ve çevre kavramlarının birbiriyle ilişkisi çeşitli şekillerde yorumlanıp isimlendirilse de günümüzde en kapsamlı şekliyle "sürdürülebilir mimarlık" olarak geçmektedir. Sürdürülebilir mimarlıktan önce mimarlık tanımını yapmak günümüzden bugüne değişimleri kavrayabilmek açısından yararlıdır.

Mimarlık, "İnsanların yaşamasını kolaylaştırmak ve barınma, dinlenme, çalışma, eğlenme gibi eylemlerini sürdürebilmelerini sağlamak üzere gerekli mekanları, işlevsel gereksinmeleri ekonomik ve teknik olanaklarla bağdaştırarak, estetik yaratıcılıkla inşa etme sanatı; başka bir tanımlamayla yapıları ve fiziksel çevreyi tasarlama ve inşa etme sanat ve bilimi" şeklinde tanımlanmaktadır (Hasol, D., 2005).

M.Ö. 1. yy'da yaşamış olan Romalı mimar ve kuramcı Vitruvius, özgün bir mimari için üç temel koşuldan bahsetmektedir. Bunlar sırasıyla sağlamlık (Firmitas), işlev (Utilitas) ve güzellik (Venustas) faktörleridir (Vitruvius, 2013). Bu faktörler, aradan geçen zamana ve farklı bakış açılarının karmaşasına rağmen bugün de hala geçerliliğini korumaktadır. Sağlamlık, günümüzde strüktür ya da konstrüksiyonu simgelerken, güzellik denilen değişken, aynı zamanda sanatsal bir kavram olarak mimari estetiği işaret etmektedir. Fakat 20. yy'da biçimsel yorum farklılıkları olmasına rağmen modern mimari söz konusu olduğunda öne çıkan işlevsellik kavramının, bugünün koşullarında ihtiyaçlara cevap verebilme anlamında çevresel yönde geliştiğini görmek mümkündür. Çağdaş mimarlığın tanımı doğal verilere saygıyı içermektedir. Bu mimarlık için yeni bir kavram değildir. Vitrivius "Mimarlık Üzerine On Kitap" adlı eserinde konut biçiminin belirleyicisi olarak iklimle ilgili şöyle bahsetmektedir:

"Özel konutlar için tasarımlarımızın doğru olması bakımından işe başlarken, yapıldıkları ülke ve iklim koşullarını gözetmemiz gerekir. Belli bir konut biçemi Mısır

için uygun görünürken, bir diğeri ise İspanya, Pontus, Roma ve başka yöreler ve iklimler için geçerlidir. Bunun nedeni, dünyanın bir bölümünün güneşin direkt yörüngesinde olması, diğer bir bölümünün bunun dışında, geri kalanının ise bunların ikisi arasında bir yerde oluşudur. Bu yüzden göklerin konumunun dünyada belli bir alana göre etkisi, burçlar kuşağının ve güneş yörüngesinin eğimi nedeniyle, doğal olarak farklıdır. Konut tasarımlarının da, ülkelerin özelliklerine ve iklim değişikliklerine uymaları gerektiği açıktır."

Mimarlık mesleğinin günümüzde yorumlanış şekilleri farklı olsa da mimarlık kavramı ile ilgili tanımlar aslında yüzyıllar içinde aynı kaynaktan; doğadan beslenmektedir. Mimarlık ve çevre ilişkisini birlikte irdelemek; mimarlık kavramını çevresi ile birlikte bütüncül bir şekilde düşünmek gerekmektedir. Yapı kültürü, yapı üretimini planlamayı, yapının yeniden kullanımını ve bakımını içermektedir. O nedenle çevresel verileri dikkate alan mimari tasarımlar yapmak, mimarlık mesleğinden beklenen sorumluluklardır.

1970'lerden önce bu konulara en yakın kavram olan "Organik Mimarlık" Frank Lloyd Wright tarafından bulunmuştur. Mimari ve onun tüm ürünlerinin insan ve çevre ile uyumlu olması gerektiğini savunduğu organik mimari düşüncesini "Fallingwater" (1935) isimli projesiyle örneklemiştir (Şekil 2.1).

Şekil 2.1: Fallingwater evi, 1935, (Url-1).

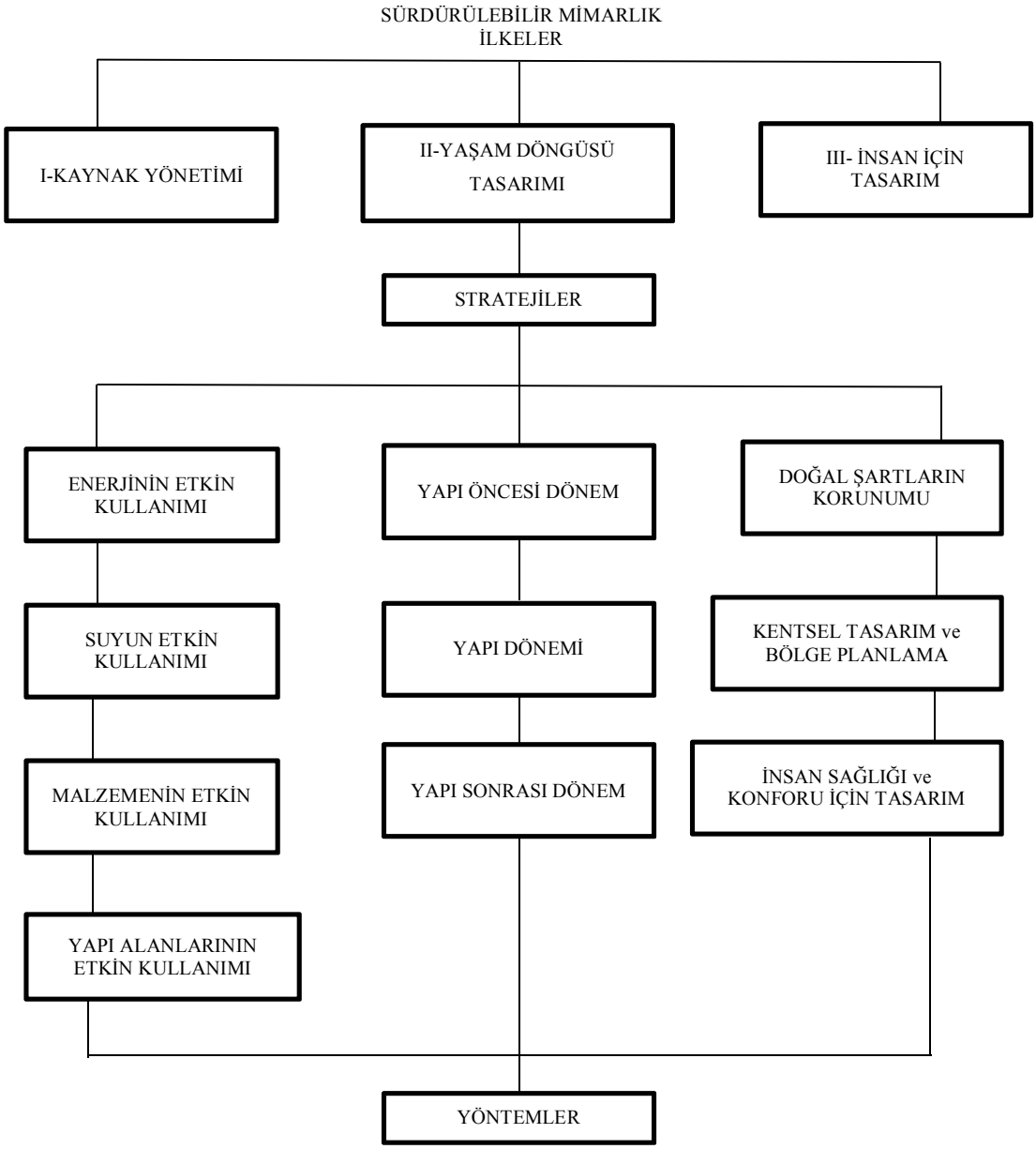
Wright'a göre tasarımdaki malzemeler, motif ve temel ilkeler bir bütünlük içinde kendini tekrar etmektedir. Wright, organik mimaride sadece bina ve çevresinin ilişkisini değil, aynı zamanda binayı canlı bir organizma gibi düşünmenin tasarıma etkilerini sorgulamıştır. Bazı mimarların doğayı taklit etmek olarak yorumladığı organik mimari kavramı özünde doğa ile bütünleşmeyi simgelemektedir. Bu konu ile ilgili çeşitli fikir ayrılıkları ve çatışmalar yaşansa da mimar ve şehir plancısı David Pearson, doğru organik mimari tasarım için bir kurallar listesi önermiştir. Bu kurallar, organik mimarlık ve tasarım için 'Gaia Şartı' olarak bilinmektedir (Url-2). Gaia şartında mimari özellikler olarak; doğayla uyumluluk, varlığını sürdürebilme, insanın sosyal, fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarına cevap verebilme, özgünlük gibi kavramlar öne çıkmaktadır. Alvar Aalto, Antoni Gaudi, Rudolf Steiner, Louis Sullivan, Nari Gandhi, Claude Bragdon ve Bruno Zevi gibi ünlü mimarlar da organik mimarlık kavramını önemsemiş mimarlardır.

Organik mimari kavramı, 1970'lerde "çevresel tasarım", 1980'lerde "yeşil tasarım", 1980'lerin sonu ve 1990'larda "ekolojik tasarım", 1990'ların ortasından günümüze kadar ise "sürdürülebilir tasarım" olarak kullanılmaktadır (Url-34).

Sürdürülebilir mimarlık, içinde bulunduğu koşullarda ve varlığının her döneminde, gelecek nesilleri de dikkate alarak, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına öncelik veren, çevreye duyarlı, enerjiyi, suyu, malzemeyi ve bulunduğu alanı etkin şekilde kullanan, insanların sağlık ve konforunu koruyan yapılar ortaya koyma faaliyetlerinin tümüdür (Sev, A., 2009).

Sürdürülebilir mimarlık kavramının öncesinde kullanılan "güneş mimarisi" ve "yeşil mimari" kavramları güneş enerjisinden faydalanarak, doğal kaynakların ve fosil yakıt tüketimin azaltılmasına yönelik tasarım yaklaşımını ifade etmektedir (Boake, T. M., 1995; Sev, A., 2000). Çizelge 2.1'de de görüldüğü gibi sürdürülebilir mimarlık sadece güneş enerjisinden ve coğrafi verilerden yararlanmak olmayıp, ekolojik sistemler üzerindeki etkilerin azaltılması, enerji, su, malzeme ve yapı alanlarının etkin kullanımı, yaşam döngüsü tasarımı, atıkların geri kazanılması, insanların fiziksel ve ruhsal sağlıkları ile konforlarının korunması da bu konunun kapsamına girmektedir. Bunların yanı sıra binaların kentsel alan içinde konumu ve altyapı sistemlerine etkisi de sürdürülebilirlik açısından önemlidir (Sev, A., 2009).

Çizelge 2.1 : Sürdürülebilir mimarlık (Sev, A., 2009).

Sürdürülebilir mimari tasarım, kaynakların korunması ve enerji verimliliğini, sağlıklı yapılar ve malzemeleri, ekolojik ve toplumsal olarak duyarlı arazi kullanımını, biyolojik çeşitliliğin korunması ve artırılmasını dikkate alarak, tüm bunları ilham verici, doğrulayıcı ve değer katıcı bir estetik duyarlılıkla bir araya getirmektedir. Sürdürülebilir mimari tasarım insanların doğal çevre üzerindeki yan etkilerini önemli ölçüde azaltırken, yaşam kalitesini ve ekonomik refahını yükseltmektedir (Url-4).

Sürdürülebilir mimarlık birçok kriterin birlikte sağlanmasını gerektiren karmaşık bir kavramlar bütünüdür. Tasarımın ilk evrelerinden itibaren dikkat edilmesi gereken durumlar bütün süreci etkilemektedir. Sürdürülebilir mimarlık için belirlenen

stratejiler aslında olması gereken yapı sürecini tanımlamaktadır. Mimarlık alanında sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi sadece bina tasarımındaki kriterleri değil bütüncül bir kentsel tasarımı da sorgulamayı gerektirmektedir. Bu kriterler bütünü, sürdürülebilir mimarlığın tanımını pratiğe dökerken, sürdürülebilir bir yaşam için gerekli şartları da insan, mimari ve şehir döngüsünde irdelemektedir.

Sürdürülebilir mimarlık kavramını gerçekleştirebilmek için bina tasarımı ve şehir kurgusunun sürdürülebilir alan seçimi ve arazi kullanımı, sürdürülebilir toplum hayatı, sağlık ve refah, yapı bileşenleri, enerji ve su kavramları kriterleri göz önüne alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu kriterler aşağıda ~~a~~çıklanmıştır:

- **Sürdürülebilir alan seçimi ve arazi kullanımı**

Sürdürülebilir bir kent yaşamı gereklilikleri olarak arazi seçiminde toplu taşımaya uygunluk, yaya yolu ve bisiklet yolu varlığı, ekolojik olarak yüksek değerde olmayan ve gelişime açık olan yer durumları önem taşımaktadır. Arazi kullanımı için dikkat edilmesi gereken durumlar ise toplum ihtiyacının gözetildiği, yaşanabilir ve cazip gelişmelerin oluşturulduğu, kullanım tiplerinin iç içe olduğu, uygun derecede yoğun kullanımlı tasarımların düşünüldüğü ve önceden kullanılmış fakat mevcutta kullanılmayan arazilerin seçilmesidir. Ayrıca arazi kullanımında doğal habitatları korumak, peyzaj kullanımını arttırmak, yayalar ve bisikletlilerin varlığını arttırmak ve uygun olan yerlerde gıda üretimi gerçekleştirmek de seçilen arazinin çevreye olan zararlı etkilerini minimize etmektedir (Sassi, P., 2006).

- **Sürdürülebilir toplum hayatı**

Sürdürülebilir bir toplum için benimsenmesi gereken amaçlar; kaynak kullanımını ve atıkları minimize etmek, kirlilik sınırını doğal sistemlerin bozulma olmadan başa çıkabileceği seviyelere çekmek, mümkün olduğu kadar yerel ihtiyaçlara yerel seviyede cevap verebilmektir. Ayrıca herkesin güvenli gıda ve suya, barınak ve yakıta erişimini sağlamak, iş bulabilme fırsatlarının eşitliğinin gözetlenmesi ve adil bir iş-ücret hayatının benimsenmesi sürdürülebilir bir toplum yaşamı için şarttır.

Herkes için temiz, güvenli ve keyifli ortamlar sağlayarak hastalıkları önlemek ve çareler sunmak, her türlü aktiviteye, etkinlik ve tesislere otomobil ihtiyacı olmadan erişebilmek sosyal sürdürülebilirliğin gerekliliklerdir. Suç oranın düşük olması, ırkçılık / cinsiyet ayrımcılığı gibi sebeplerle şiddet korkusu olmadan yaşayabilme fırsatı, topluma katkı sağlamak için herkese gerekli bilgi erişimini sağlamak, karar

mekanizmasında toplumun her kesiminin katılımını sağlamak, herkes için kültürel etkinlik, eğlence ve dinlenme imkanları sunabilmek sürdürülebilir toplum olma gayretinin parçasıdır.

Güzel ve yararlı yerlerin, mekanların ve insan ölçekli yerleşimlerin varlığı, çeşitlilik ve yerel kültürün varlığını değerlendirmek ve korunmasını sağlamak da sürdürülebilir toplumun amaçlarıdır (Phillips, C., 2003).

- **Sağlık ve refah**

Sağlık, herhangi bir hastalığın olmaması değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal olarak tam bir esenlik halidir (WHO, 1946). Sağlıklı bir yaşam için temiz ve güvenli bir çevre, dinlenme ve eğlenme için zaman ayırma, ortalama bir hayat standardı, kronik endişeleri olmama, gelecek için umutlu olma, yeterli düzeyde özgüven / özerklik ve değerli tatmin edici bir meslek sahibi olma gibi durumlar gereklidir (Mitchell, J., 1984). Kişisel sağlık durumlarının yanı sıra, yoksulluk, sağlıksız ev koşulları, sosyal olarak dışlanma, işsizlik, eğitim düzeyi yetersizliği gibi durumlar da insan sağlığını etkilemektedir. Günümüz şehir hayatı, bu durumların artmasına sebep olmaktadır.

Modern dünyadaki çalışma şartları "hasta bina" sendromunu doğurmuştur. Mimari olarak yetersiz binalar kişilerde alerji, sinüzit, solunum yolu rahatsızlıkları, astım, yorgunluk ve sinir sistemi bozukluklarına yol açmaktadır. Hasta bina sendromunu gidermek için İrlanda'da işverenlere çalışma şartlarının düzenlenmesi için işyeri sağlık standartlarını uygulama zorunluluğu getirilmiştir (Palmer, A.,Rawlings, R., 2002). Tüm bu nedenlerden dolayı günümüzde sağlıklı ve sürdürülebilir bina tasarımına öncelik vermek gerekmektedir. Sürdürülebilir bir binanın konfor değişkenleri aynı zamanda sağlıkla ilgili değişkenleridir.

Fiziksel konfor seviyelerini belirleyen; sıcaklık, nem, doğal ve kaliteli aydınlatma, ses konforu ve çevresel kontrol sistemleri, çevresel kirliliğe sebep olmayan; ısıtma ve soğutma sistemleri, sağlıklı havalandırma sistemleri, elektromanyetik risk yönetimi (EMF) ve zehirli olmayan malzeme kullanımı sağlıklı bina tasarımın önceliklerdir (Sassi, P., 2006). Zehirli olmayan ve sürdürülebilir malzeme kullanımı ile ilgili standartlar ISO 15392 ve ISO 21929 gibi sürdürülebilir bina tasarımı ile ilgili standartlarla tamamen paralellik göstermektedir. Ayrıca bina tasarımında sosyal olarak tüm bireylerin ihtiyaç gözetimi, özel hayat ve aitlik hissini sağlamak, özgür ve güvende

hissettirmek ve doğa ile bütünleşik tasarımlar, sürdürülebilir olmaya elverişli tasarımlardır.

- **Yapı bileşenleri**

Yapı sektörünün en önemli bileşeni olan yapı elemanı malzemeleri, üretilme ve kullanılma süreçleri itibariyle çevreyle doğrudan veya dolaylı olarak ilişkilidir. Malzemenin üretimi için gerekli kaynakların kullanılması, hammadde imalatı, malzemenin doğadan yok olana kadar geçirdiği süreç, nakliye işlemi, yapıda kullanılma süreci, bakımı ve ömrünü doldurup yıkımını kapsayan tüm süreçler çevreye etkileri olan durumlardır. Sürdürülebilir bina tasarımında gerekli malzemenin seçilmesi ve kullanılması sırasında bunları en az indirgemek gereklidir.

Sürdürülebilir malzeme seçiminde dikkat edilmesi gerekenler aşağıdaki şekildedir:

- Seçilen malzeme ihtiyacının minimize edilmesi: Binanın çok gerekli ise inşa edilmesi, yapı miktarının mümkün olduğunca küçük tutulması, malzemenin etkin kullanımı, dayanıklı ve az bakım gerektiren bina tasarımı, ihtiyaçları en aza indirgemek açısından gereklidir.
- Var olan malzemenin kullanımı: Var olan yapıların yıkılmayıp elverişliyse yeniden kullanımı, var olan bina malzemelerinin yeniden kullanımı ve geri dönüşümü mümkün malzeme kullanımı çok önemlidir.
- Gelecekteki bina ihtiyacına göre malzeme kullanımı ve bina tasarımı: Bina ömrünü uzatmak için esnek ve cazip malzeme kullanımı ile tasarım oluşturmak, yapı bileşeni ömrünü uzatmak için dayanıklılığı ön plana çıkarmak ve geri dönüşebilen / doğada yok olabilen malzeme kullanımı geleceğe yönelik sürdürülebilir yöntemlerdir.
- Malzeme seçimi: Doğada dönüşümü çok kısa olan yenilenebilir malzeme seçimi, ağaç kullanımı için denetimli ve akredite kaynaklardan tedarik etme (FSC akreditasyon sistemi gibi), doğada bol olan kaynak seçimi / az olan kaynak seçiminden kaçınma, yerel ve küresel etkiye en az etkisi olan, düşük imalat kirliliği oranına sahip, mekan içindeki hava kalitesini olumsuz etkilemeyen, düşük CO_2 emisyonuna ve enerji sarfiyatına sahip malzeme seçimi yapmak gerekmektedir. Ayrıca yerel kaynaklı malzeme kullanımı nakliye maliyetini düşürmek açısından da oldukça önemlidir.

- Malzemenin yok edilmesi ve atıkların en aza indirgenmesi: İnşaat ve yıkım sırasında atıl durumdaki kereste, metal ve moloz atıklarını ayırma ve geri dönüşümünü sağlamak, olası bir malzeme artışında geri dönüşüm tedarikçileri ile çalışmak ve binalarda geri dönüşüm sistemleri düzenlemek sürdürülebilir bir tasarım sürecinde gerekli olan kriterlerdir (Sassi, P., 2006).

- **Enerji**

Küresel ısınmanın artmasına neden olan etmenler birbiri ile ilişkili sistemlerdir. Atmosferde sera gazlarının artması, ozon tabakasının zarar görmesi ve iklim değişikliklerinin olumsuz etkileri; küresel ısınmanın hem sebebi hem sonucu olan durumlardır. Enerji kullanımının sürdürülebilir yöntemlerle sağlanması sürdürülebilir bir tasarım için en önemli kriterlerdendir.

Bina tasarımın sürdürülebilir olması için enerji anlamında tasarımlarda düşünülmesi gereken durumlar aşağıdaki şekildedir:

- Doğayla uyumlu tasarım: Bina yönelimi ve konumunu arazi, güneş, rüzgar gibi etkilere göre düşünmek, peyzajın bina tasarımına entegrasyonu, güneşin ısı ve ışık açısından etkin kullanımı önemlidir.
- Bina kabuğu tasarımı: Isıl kayıpları engelleyen, maksimum fayda minimum zarar kuralını ilke edinen, kış ve yaz aylarında ısıl döngünün etkin kullanıldığı, gün içi ısı değişimlerine doğru yanıt veren bina kabuğu tasarımı yapmak gereklidir.
- Kaynak kullanımını gözeten tasarruflu yöntemleri ilke edinmek: Tasarruflu elektrik cihazları kullanmak ve doğal aydınlatmayı etkin kullanan bina tasarımı uzun vadede sürdürülebilir bir enerji sistemine katkı sağlamaktadır.
- Enerjinin etkin kullanımı: Isıtma ve soğutmayı enerji etkin sistemlerle sağlamak, enerji etkin aydınlatma elemanları kullanmak, mümkünse merkezi ısıtma sistemlerini kullanmak, enerji – tasarım hedefleri belirleyip bina performansını görüntülemek, kullanıcıları eğitmek ve enerji tasarrufu politikaları uygulamak gereklidir.
- Pasif ev standartları: Doğal havalandırma, aydınlatma, temiz hava kullanımı, sıcak su için solar panel kullanımı, standartları sağlayan bina kabuğu ve gölge – güneş oranı pasif ev standartlarının başlıca kriterleridir.
- Yenilenebilir enerji kullanımı: Güneş ve rüzgar gibi yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmak günümüzde enerji anlamında en sürdürülebilir yöntemdir (Sassi, P., 2006).

- **Su**

Suyun etkin kullanımı sürdürülebilir bir gelecek için en önemli faktörlerdendir. Suyun kullanımının minimize edilmesi, etkin ve temiz kullanımı çok önemlidir. Bina tasarımında suyun etkin kullanımı için gerekli stratejiler bütünü aşağıdaki gibidir:

- Su ihtiyacının minimize edilmesi: Kompostlama yapılan tuvalet tasarımları, düşük su kullanımı olan bitki kullanımı ve uzun banyolar yerine duş alımı tercihi su kullanımını azaltmaktadır.
- Suyun etkin kullanımı: Suyun tasarruflu kullanıldığı ıslak mekan ekipmanları (otomatik bataryalar, çift kademeli ya da düşük seviyeli rezervuar kullanımı, su ölçer kullanımı gibi), kullanıcı bilinci ve su tasarrufunun benimsendiği yaklaşımlar şarttır.
- Arıtma suyu kullanımı: Bahçe sulaması, lavabo, banyo ve tuvaletlerde arıtılmış su kullanımı su ihtiyacını azaltmaktadır.
- Yağmur suyu kullanımı: Bahçe için yağmur suyu biriktiren ve yağmur suyunu temizleyerek kullanıma uygun hale getiren sistemler suyun etkin kullanımına olanak sağlamaktadır.
- Şebeke suyu kullanımının azaltılması: Atık su arıtma sistemleri ve sürdürülebilir kentsel şebeke ve kanalizasyon sistemleriyle suyun etkin kullanımı sağlanmalıdır (Sassi, P., 2006).

Tüm bu sürdürülebilir stratejiler bütünü birlikte sağlandığında sürdürülebilir mimarlık kavramının pratikteki ilkeleri uygulamaya geçirilmiş olacaktır. Sürdürülebilir mimarlık ise sürdürülebilir kent kavramının temelini oluşturmaktadır.

2.3 Sürdürülebilir Kent

Günümüzde yeryüzünün % 2'si kentsel alanlarla kaplıdır ve şehirlerde yaşayan insanlar dünya nüfusunun %75'ini oluşturmaktadır. Dünya genelinde kentleşmenin hızlanmasıyla birlikte, şehirlerin sayısı, nüfusu ve karmaşıklığı da artmıştır. Yapılan araştırmalara göre 2025 yılında dünya nüfusunun 7 milyarı aşması beklenmektedir (UNPF, 1997; Sev, A., 2009). Bunun yanı sıra kırsal alandan şehirlere göçler hızlanmakta ve şehirlerdeki nüfus yoğunluğu sürekli artmaktadır. Örneğin Türkiye'de 1990 yılında kentleşme oranı % 50 iken, bu oran 2000 yılında % 60'a çıkmıştır (TÜİK, 2005).

Kentlerdeki hızlı nüfus artışı, yoğun yapılaşmaya ve yeşil alanların azalmasına neden olmakta, artan enerji tüketimi beraberinde çevresel kirlenme ve zehirli atık oluşumunu yoğunlaştırmaktadır. Bu durum insan için hayati önem taşıyan biyolojik ve ekolojik sistemlerin bozulmasına, ekolojik ayak izinin artmasına, şehirlerin sosyal ve ekonomik olarak zarar görmesine neden olmaktadır. Böylece kentler için iyileştirme politikaları ve geliştirme politikaları zorunlu hale gelmektedir.

Sürdürülebilirlik kavramı, ekonomik ve teknolojik gelişmelere paralel bir şekilde ortaya çıkan çevre sorunlarının önüne geçebilme ve ekosistemin korunması üzerine odaklanmıştır. Sürdürülebilirlik kavramının, kent kavramı ile birlikte ele alınması ise oldukça yeni bir olgudur. Fakat sürdürülebilir gelişmenin öğeleri olan çevresel, ekonomik, politik, sosyal, demografik, kurumsal ve kültürel amaçlar, sürdürülebilir kentleşme olgusunun bir parçası olarak ele alınabilir (Satterthwaite, D., 1997).

Günümüzde kentler, fiziksel anlamda büyüyen gelişen mekanlardan ziyade, kendi içinde bir çok ağ oluşturan ve bu anlamda iktisadi potansiyellerinin yeniden şekillendiği yapılardır. Bu anlamda, kentlerin yakın çevreleri söylemi ile artık kent çeperleri değil çok daha geniş coğrafyalar kastedilmektedir. Bu anlayışın bir sonucu olarak sosyal ayrışma, artan işsizlik, kentsel yaşam kalitesinin azalması gibi sorunlar belirginlik kazanmaktadır.

Günümüz toplumsal yapısında tanık olunan bu sorunlara paralel olarak 1972 BM İnsan ve Çevresi Konferansı'nda başlayan ve Rio Zirvesi, Gündem 21, Habitat II, Johannesburg Zirvesi gibi uluslararası toplantılar ile devam eden sosyal, ekonomik ve ekolojik sistemin bütünleştirilmesi konularındaki çalışmalar, kentsel planlama politikalarını etkilemiştir. Böylece 21. yüzyılda, sürdürülebilir kentler oluşturmak, kent planlamanın temel ilkelerinden biri haline gelmiştir. Sürdürülebilir kent planlaması ise; kent yaşamında yer alan tüm kurumların, sorunların tespitinde, değerlendirilmesinde, alternatif çözümlerin üretilmesinde, kararların alınmasında, uygulanmasında ve tüm sürecin bir bütün olarak izlenmesinde sorumluluk alınması ile gerçekleştirilebilecek bir olgudur (Yalkı, T., 1998).

Sürdürülebilirliğin çevresel anlamdaki hedeflerini sağlayabilmek için kentsel planlama; mevcut yerel iklimi, doğal çevreyi, malzemeyi, su, enerji ve kaynak döngüsünü içeren kapasitede olmalıdır. Bu yöndeki planlama yöntemleri, toplumları çevre ile bütünleştirecek, taşıt kullanımını azaltacak, kaynakları daha etkin kullanacak

ve sağlıklı bir mekan / kimlik kavramı sunacaktır. Sürdürülebilir kentsel planlama anlayışı, kar ve ekonomik faydaya değil, çevreye duyarlı ve hümanist değerlere dayalı olmak zorundadır. İnsan ölçeği, araçsız ulaşım, çeşitlilik, sağlıklı konut, işyeri ve kamu tesislerinin varlığı sürdürülebilir kent için gerekli ana bileşenlerdir.

Sürdürülebilir kent formunun;

- Yoğunlaştırılmış konut tasarımı,
- Konut alanlarında göreceli olarak yüksek dereceli yoğunluk,
- Kent merkezine olabildiğince kısa yoldan erişim,
- Yerleşimin ortalama bir büyüklüğe sahip olması,

özelliklerini taşıması gerekmektedir (Holden, E., 2004).

Belirtilen kriterler sürdürülebilirlik kavramı ile birlikte incelendiğinde 4 kent modelinin ortaya çıktığı görülmektedir. Bunlar; dışa bağımlı kentler, kompakt kentler, kendi kendine yeten kentler ve adil paylaşımcı kentler olarak adlandırılmıştır. Sürdürülemez kentsel gelişmenin ilk işaretleri çevresel bozulma ve kaynak tüketimidir. Bu sorunlar genelde yoksulluk, yasa dışı kentsel gelişme ve yetersiz altyapıdan kaynaklanmaktadır (Tosun, E. K., 2013). Kentlerde görülen sorunları gidermeye yönelik olarak ortaya konan bu kent modellerinin özellikleri Çizelge 2.2'de gösterilmektedir.

Çizelge 2.2: Sürdürülebilir Kentsel Gelişmenin Dört Formunun Ana Özellikleri (Tosun, E. K., 2013; Haughton, G., 1999).

	Dışa bağımlı kentler	**Kompakt kentler**	**Kendi kendine yeten kentler**	**Adil paylaşımcı kentler**
Ana Ticari Eğilim	Küresel pazar bağımlı, kısıtlanmamış dış alan	Pazar ağırlıklı ekonomik gelişme, negatif dışsal etkileri azaltmak amacı	Bio-bölge, yerel kapasite kullanımı, kısıtlanmış art alan, ekolojik ayak izleri	Küresel-yerel, taşıma kapasitesi ile sınırlanmış, eşitlik kaygısı
Ekonomik Büyüme	Ana amaç	Uyumlu gelişme	Çevreye duyarlı seçilebilir büyüme	Rehberi olma
Düzenleme	Pazara uygun olmayan teşviklerin azatlımı	Devlet düzenlemesi, arazi kullanım planlaması, tasarım kontrolü	Kendi kendine düzenleme, alternatif pazarlar, desantralize kontrol	Bölgesel taşıma kapasitelerine saygılı pazar düzenlemesi
Dışsallık Maliyeti	Tüketici üretici ödemeleri	Tüketici-üretici ödemeleri, altyapı teşviklerinin kaldırılması	Üretim ve tüketim sistemlerini azaltarak maliyetleri içselleştirme	Üretici ve tüketici öder
Değer Sistemleri	Pazar egemenliği, neo-liberalizm, çok açık yeşil	İnsan merkezli, yeşil planlama ile insan davranışlarının modifiye edilmesi	Eko merkezli derin yeşil	Doğa duyarlı, derin yeşil
Angajman	Tüketici egemen	Yerel, bölgesel, ulusal demokratik kurallara göre bilgi alışverişi	Katılım, kolektif karar verme	Yeniden dağıtımda devletin etkin gücü
Teknoloji	Akıllı, ileri teknoloji	Çevre ile uyumlu teknoloji	Düşük ve uygun teknoloji	Teknolojilerin karışımı
Doğa	Doğanın bir bedeli vardır	Doğayı kontrol etme, ölçme ve yönetme	Doğa ile birlikte çalışma ve onunla bütünleşme	Önlem alma prensibi

Bu çerçevede sürdürülebilirlik açısından en iyi olan kent yaklaşımlarının 'kompakt kentler' ve 'kendi kendine yeten kentler' olduğu görülmektedir. Kompakt kentler günümüz şehircilik anlayışında yoğun kentlerin nasıl olması gerektiği ile ilgili çerçeve sunmaktadır. Yoğun kullanımlı ve işlevlerin bir arada olduğu bir modeldir. Kompakt kent formu yatayda değil düşeyde yayılmayı savunmaktadır. Amaç, aynı zamanda ulaşım sırasında harcanan enerjiyi, kentin zararlı etkilerini belirli bir bölgede muhafaza ederek çevreye karşı olumsuz etkileri azaltmak ve enerjiyi etkin kullanmaktır. Kendi kendine yeten kentler ise çevre ile en çok iç içe olan ve sürdürülebilir kent kavramının uygulamadaki karşılığını sağlayabilecek kapasitedeki kent modelidir. Ekonomik ve ekolojik faaliyetlerini yerel anlamda sürdüren kentler kendi iç potansiyelini oluşturmakta ve sürdürülebilir kalkınma kavramının uygulamadaki karşılığı olmaktadır.

2.3.1 Sürdürülebilir kalkınma

20 Mart 1987 tarihinde sürdürülebilir kalkınmanın tanımı, sürdürülebilirliğin bir parçası olarak en kapsamlı haliyle "kendi ihtiyaçlarını karşılamak için gelecek nesilleri tehlikeye atmadan bugünün ihtiyaçlarını karşılayan gelişmedir" şeklinde yapılmıştır (UN General Assembly, 1987). Aynı zamanda sürdürülebilir kalkınma; iktisadi ilerleme ve gönenç seviyesini arttırma uğraşlarını, doğayı, çevreyi ve yeryüzündeki tüm canlıların yaşam niteliğini koruyarak temin etme yöntemidir.

Çevre problemleri ile ilgili önceki yıllarda çeşitli araştırmalar ve çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Fakat çevre ve sürdürülebilir kalkınma konuları ilk olarak 1971 yılında İsviçre'de düzenlenen ve konu ile ilgili uzmanların katıldığı bir panelde ele alınmıştır. Toplantının ardından düzenlenen raporda çevre sorunlarının, sanayi ülkelerinin üretim ve tüketim politikalarından kaynaklandığından bahsedilmekte, bunun aynı zamanda gelişmişlik seviyesinin eksik olmasıyla ve yoksullukla ilgili olduğu vurgulanmaktadır (Karbuz, S., 2002). Bu sonuç, 1972'deki Stockholm konferansına gelişmekte olan birçok ülkenin katılımını sağlamıştır. 1983 yılında yapılan BM Genel Kurul Toplantısı'nın ardından "Our Common Future" (Ortak Geleceğimiz) raporu açıklanmış ve bölüm başında belirtildiği gibi sürdürülebilir kalkınmanın tanımı yapılmıştır.

Sürdürülebilir kalkınmanın daha geniş kapsamda ele alınması gereği birçok uluslararası toplantıda dile getirilmiş ve çeşitli eylem planları ortaya konmuştur. 1992'deki Dünya Zirvesi'nde çevre ve kalkınma sorunları irdelenmiş, temel konu sürdürülebilir kalkınma olmuştur. Bu kapsamda 1972'de kirlilik ve yenilenemeyen kaynak tüketimi ile ilgili sorun odaklı bir yaklaşım sergilenmişken, 1992'de doğal kaynaklara bağlı sürdürülebilir ekonomik büyüme ile insan kaynaklarının gelişimini amaç edinen bir durum benimsenmiştir.

1992'deki Rio zirvesinde gelişmiş ve az gelişmekte olan 179 ülkeden 117 devlet başkanı bir araya gelerek, ilk defa çevre ve kalkınmayla ilişkili, 27 ülkeden oluşan Rio Çevre ve Kalkınma Deklarasyonu'nu benimsemiş, sonuç olarak küresel sürdürülebilirliğin yaygınlaştırılmasına karar verilmiştir (Sev, A., 2009).

Bildiride doğa ile uyumlu, sağlıklı ve yaratıcı bir yaşam hakkı, yaşam standardı eşitsizliği, az gelişmiş ülkelerin sorunlarına öncelik verilmesi, etkili çevre kanunları ve standartları gibi sürdürülebilir kalkınma kavramını amaçlayan ilkeler belirlenmiştir.

Rio zirvesinde, birçok uluslararası anlaşma imzalanmıştır. Bunlar Gündem 21 (Agenda 21), BM İklim Değişiklikleri Çerçeve Sözleşmesi, BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, BM Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi olarak bilinmektedir. Bu sözleşmelerin tamamı sürdürülebilir mimarlıkla ilgili dolaylı yoldan kararlar içerse de Gündem 21 doğrudan kararlar içermektedir.

Gündem 21, çevre ve kalkınma arasında denge kurulmasını amaçlayan "sürdürülebilir kalkınma" kavramının uygulamaya geçirilmesine yönelik, küresel uzlaşma ve politik taahhütlerin de yer aldığı 4 bölüm ve 40 başlıktan oluşan bir eylem planıdır (Url-5). Bütün ülkeler tarafından yeryüzü dengelerinin bozulmasını engelleme kapasitesine sahip olan sürdürülebilir kalkınma kavramının desteklenmesi gerektiğini savunmakta ve sürdürülebilirlik problematiğini teoriden farklı olarak uygulamaya götürecek öneriler ve kararlar içermektedir. İnsanlığın temel ihtiyaçlarının karşılanmasını, yaşam standartlarının iyileştirilmesini, çevrenin daha iyi korunması ve yönetilmesini amaçlamaktadır. Dünyadaki mevcut önemli çevre problemlerine dair çözümcü bir yaklaşımı olan Gündem 21, 21. yy da insanlığı tehdit edecek yeni sorunlara da hazırlık yapmayı hedeflemektedir.

Gündem 21, 1. bölümde sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirmek için gelişmekte olan ülkeler ve yerel politikalarla işbirliği, yoksullukla mücadele, tüketim kalıplarının değiştirilmesi, nüfus yönetimi, insan sağlığı, sürdürülebilir insan yerleşiminin geliştirilmesi, kararların hayata geçirilmesinde çevre ve kalkınma konularını entegre etmek kurallar bütününde ekonomik sürdürülebilirliği ön plana çıkartmaktadır. 2. bölümde atmosfer, çevre, okyanus ve denizlerin korunması, ormanların ve ekosistemlerin sürdürülebilir yönetimi, sürdürülebilir tarım ve kırsal kalkınma, biyolojik çeşitlilik, tehlikeli, zehirli ve radyoaktif atıkların çevreye duyarlı yönetimi başlıkları altında ekolojik sürdürülebilirliği vurgulamaktadır. 3. bölümde kadınlar, çocuklar ve gençler için sürdürülebilir kalkınma modellerini, yerel kültürlerin ve çiftçilerin güçlendirilmesini, sivil toplum kuruluşları ile işbirliğini, iş, işçi, sendika ve endüstri politikalarının güçlendirilmesi başlıkları altında sosyal sürdürülebilirlik konusuna vurgu yapmaktadır. 4. bölümde ise tüm bu başlıkları destekleyen finansal ve toplumsal farkındalık durumlarına ağırlık verilmiştir.

Sürdürülebilir kalkınmanın temel prensiplerinin tamamını uygulamaya geçirecek kapasitedeki bu kararlar bütünü mevcut kent modellerinde değil, yeni ve sürdürülebilir bir kent modelinde mümkündür. Gündem 21'in 1. bölümünün 7. kısmında

‘sürdürülebilir insan yerleşimlerinin geliştirilmesi’ ne yani; sürdürülebilir alternatif bir kent kavramına vurgu yapılmaktadır. Gündem 21 maddeleri ile ilgili yapılan çalışmalar, gelişmekte olan ülkelerdeki tasarım parametrelerini de stratejiye çevirme yönünde geliştirilmiştir.

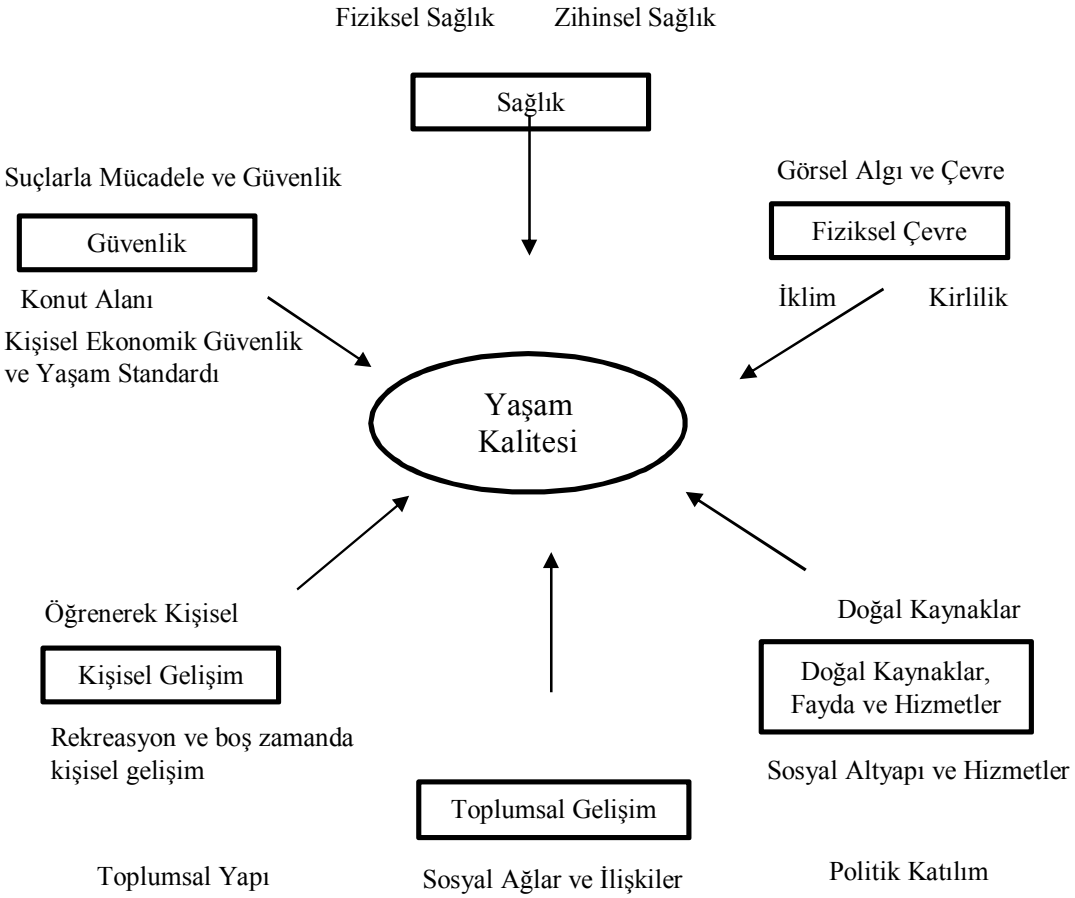
Kentsel sürdürülebilirlik, sistemli yaklaşım gerektiren çok boyutlu bir sorundur. Bu nedenle de kentsel sürdürülebilirlikte karar alma süreçleri, geleneksel yaklaşımlardan farklı olmaktadır. Pratikte bu, hiyerarşik ve sektörel anlamda daha kararlı bir hareket için bütüncül, entegre ve katılımcı bir yaklaşımın gerekli olduğunu göstermektedir (Hassan ve diğ, 2002).

2.3.2 Alternatif kent modeli

Alternatif kent modeli, Bölüm 2.3 de açıklanan kent modellerinden kendi kendine yeten kent modeline en yakın olarak, yeni dünya düzeninde ve 21. yy‘da ihtiyaç duyulan yeni bir kent modelini işaret etmektedir. Gündem 21 kapsamındaki başlıklar, sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek açısından ‘sürdürülebilir kent’ kavramının gerekliliğini vurgularken, sürdürülebilirlik kavramına küresel açıdan bakan fakat bunun yerel adımlarla da desteklenmesi gerektiğine inanan bir çerçeve çizmektedir. Sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma için çevresel, sosyal, ekonomik ve kurumsal göstergeleri ve var olan durumun ne yönde iyileştirilmesi gerektiğini kapsayan Gündem 21, mevcut kent modellerinden farklı olarak alternatif bir kent modelinin sürdürülebilirlik açısından gerekli olduğunu bildirmektedir.

Mevcut kent modelleri üzerinden sürdürülebilir kent modeli olarak seçilen ‘kendi kendine yeten kent’ modeli, ekolojik olarak diğer modellere göre öne çıkarken, sürdürülebilir mimarlık kapsamında şehir düzenlerine göre daha geliştirilmiş bir şekilde sakin şehir kavramını işaret etmektedir. Diğer yandan Çizelge 2.3’de görülen yaşam kalitesinin göstergeleri olan özelliklerin sakin şehir özellikleri ile paralelliği alternatif kent modeli olarak yine sakin şehir kavramını desteklemektedir.

Çizelge 2.3: Yaşam Kalitesi Bileşenleri (Van ve diğ, 2003).

3. SAKİN ŞEHİR (CITTASLOW) KAVRAMI

Sanayi Devrimi sonrasında hızla gelişen dünya düzeninde insanların hayat biçimleri de hızla değişmeye başlamıştır. Özellikle büyük şehir merkezlerinde yaşayan kişileri, daha çok çalışmaya, daha hızlı yaşamaya ve daha hızlı tüketmeye yönlendirmiştir. Şehir düzenlerinin değişmesi, yoğunlaşan kent merkezleri ve artan nüfusun etkileriyle yoğunlaşan yaşam biçimlerinde alışkanlıklar evirilmeye başlamıştır. Değişen hayat düzenleri ve yaşama alışkanlıkları her şeyi etkilediği gibi beslenme alışkanlıklarını da etkilemiştir. Zaman kavramının daha önemli olduğu kentlerde beslenme alışkanlığı da geleneksel aile sofralarından, hızlıca beslenme durumlarının oluştuğu şehirsel bir biçime bürünmüştür.

Hızlı kentleşme ve beraberinde getirdiği olumsuz koşullarla ortaya çıkan yeni şehir düzeni, şehirlerdeki yaşam kalitesini düşürerek küreselleşmenin en büyük sorunu haline gelmiştir. İnsanlar yaşamlarını sürdürdükleri şehirlerde daha iyi bir kentsel yaşam ve kent hizmeti beklentisi içindedirler. Günümüzde bu beklenti ve arayış geçmişin bilgi birikimi ve mirası ile bugünün ve geleceğin sağladığı olanakları birleştirmeyi amaçlayan Sakin Şehir (Cittaslow) kavramının oluşmasına temel oluşturmuştur.

İnsanoğlu çevresel ve yaşam kalitesi bağlamında ihtiyaçlarına cevap veremeyen hızlı kent düzenleri içinde, daha sakin ve çevreyle iç içe bir yaşam tarzı ihtiyacı hissetmektedir. Sakin şehir kavramının temelini oluşturan yavaşlık felsefesi, yavaşlamaya değil anı ve zamanı etkin kullanma felsefesine dayalıdır.

Yavaşlığın düzeyi anın yoğunluğuyla doğru orantılıdır; hızın düzeyi unutmanın yoğunluğuyla doğru orantılıdır. Yavaşlık ile anımsama, hız ile unutma arasında gizli bir ilişki vardır. Bir şey anımsamak isteyen kimse yürüyüşünü yavaşlatır. Buna karşılık, az önce yaşadığı kötü bir olayı unutmaya çalışan insan elinde olmadan yürüyüşünü hızlandırır (Kundera, M,. 1995).

3.1 Yavaş Hareketi (Slow Movement)

Yavaş hareketi, hızlı modern hayatı eleştiren ve hayatın farklı kısımlarında (beslenme alışkanlıkları, ekonomik düzen, sosyal ilişkiler gibi.) hız ve çağın tüketim kalıplarını dönüştürüp değiştirecek sosyo-kültürel bir ilerlemeyi savunan toplumsal bir harekettir. Norveçli filozof Guttorm Fløistad bu hareketin felsefesini, "Kesin olan tek bir şey her şeyin değiştiğidir. Değişimin ivmesi artıyor. Hayata tutunmak istiyorsanız acele etseniz iyi olur. Günümüzün mesajı bu. Ancak temel ihtiyaçlarımızın asla değişmediği herkese hatırlatılmalı. Başkaları tarafından görülme ve takdir edilme ihtiyacı. Aidiyet ihtiyacı. Yakınlık ve itina, birazcık sevgi ihtiyacı. Bu, sadece insan ilişkilerindeki yavaşlıkla verilebilir. Değişimlere hakim olmak için yavaşlığı, tefekkürü ve birlikteliği yeniden edinmek zorundayız. Bu noktada gerçek bir yenilenme hissedeceğiz." şeklinde özetlemektedir (Url-6).

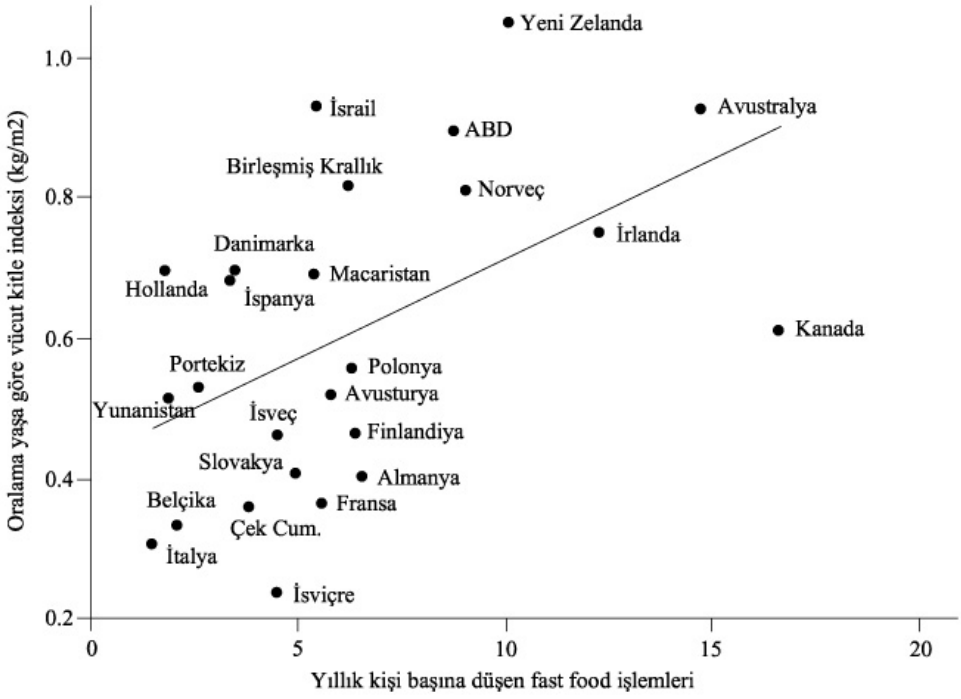
Sanayi Devrimi sonrasında makine kullanımının da artmasıyla tüketilen gıdalar uzun ömürlü raf ürünlerine dönüşmeye ve tüketilen gıdaların kalitesi de düşmeye başlamıştır. Bütün bunların ortak bir sonucu olarak; hızlı hazırlanması, hızlı servis edilmesi nedeniyle bu yönde gelişen hızlı yemek 'fast food' kavramı, yanlış bir beslenme biçimi ve sağlığa zararlı oluşu nedeniyle tüm bilimsel çevrelerce kabul görmüş ve tüm dünyaya yayılmış olan bir modern dünya problematiğidir.

Modern toplumlardaki hırslı, rekabetçi sistem ve ilerici bakış açısının da etkisiyle oluşturulan yeni taleplerle; tatmin düzeyi düşük, stres düzeyi fazla olan toplum düzenlerinde hız kavramı sorgulanmaya başlamıştır. Farklı kültürlerin yaşam tarzı daha detaylı olarak öğrenildikçe ve olumsuz yönleri fark edildikçe, geleneksel toplumlarda binlerce yıldır bilgelerin savunduğu, modern zaman psikologlarının çok önemli olduğunu vurguladığı "An'ı Yaşama Deneyimi" tekrar değer kazanmaya başlamıştır.

Yavaş hareketi bunlarla sınırlı kalmayıp zamanla diğer alt kültürlere de yansımış, basit bir girişim olmaktan çıkıp yavaş, dikkatli, doğru ve keyifli yaşam prensibine dönüşmüştür. Bu fikir aslında insanın gündelik hayatındaki birçok işte uygulanabilir niteliktedir. Bu hareket, yavaş ev, yavaş tasarım, yavaş seyahat, yavaş uçuş, yavaş moda, yavaş arabalar gibi kavramları ortaya çıkarmıştır (Url-7).

Tüm bu sebeplerin zincir etkisi yaratmasıyla, sağlıklı bir çevrede ve sağlıklı bir biçimde yaşamak konusunda arayışlar olmuş, bu kültüre karşı farkındalık oluşturmak

için, bilimsel çevreler ve birçok sağlık örgütü kongreler düzenlemiştir. Örneğin; 2013 yılında Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) yayınladığı çalışmalarda; marketlerde fast food ürün satışında kısıtlamanın kaldırılmasının ardından Avrupa'da ve bazı ülkelerdeki yaşa göre vücut kitle endeksi artışının, fast food tüketimiyle doğru orantılı olduğu kanıtlanmıştır (Şekil 3.1).

Şekil 3.1 : Vücut kitle indeksi (kg/m2) – Fast food kullanım ilişkisi (WHO, 2013) (Url-8).

Yavaş yemek hareketi (Slow Food)

Yavaş hareketinin temelinde yer alan yavaş yemek (slow food), Carlo Petrini tarafından başlatılan uluslararası bir harekettir. Hızlı, ayaküstü yemek alışkanlığı olan fast food akımına karşı alternatif olarak, geleneksel ve yerel beslenme biçimlerini destekleyen, yerel ekosistemlerin özelliklerini korumayı teşvik eden yavaş yemek hareketi, yavaş hareketinin (slow movement) başlangıç noktasıdır.

Bir organizasyon anlamında ilk olarak 1986'da Carlo Petrini öncülüğünde Roma Piazza di Spagna'da açılan McDonald's restoranının açılışının protesto edilmesiyle başlamıştır. Bu olayla temelleri atılmaya başlayan hareket tüm dünyada ses getiren önemli bir felseye dönüşmüştür. 2004'de İtalya'da Yavaş Yemek felsefesiyle birlikte

Gastronomik Bilimler Üniversitesi (University of Gastronomic Sciences) kurulmuştur (Url-9).

Yavaş Yemek hareketinin amaçları:

- Yerel biyoçeşitliliği korumak amacıyla tohum bankası oluşturmak ve sürdürmek,
- Yerel / geleneksel besin maddelerini korumak ve teşvik etmek,
- Tat eğitimini teşvik etmek,
- Tüketicileri fast food ürünlerinin riskine karşı eğitmek,
- Organik çiftçiliği teşvik edici kamuoyu oluşturmak,
- Ürünlere yönelik genetik mühendisliğinin müdahalelerine karşı çıkmak,
- Ürünlerde böcek ilaçlarının kullanımına karşı kamuoyu oluşturmak,
- Öğrenciler ve mahkumlara bahçıvanlık becerisini kazandırmak,

şeklindedir (Url-9). Yavaş yemek hareketinin logosu Şekil 3.2'deki gibidir.

Şekil 3.2 : Yavaş Yemek (Slow Food) logosu (Url-10).

Yavaş yemek manifestosu

Yavaş yemek hareketinin felsefesinde "adil gıda" kavramı yer almaktadır. Tanım olarak yavaş yemek, "iyi gıda + temiz gıda + adil gıda = sürdürülebilir kaliteli gıda" anlamına gelmektedir. Gıdanın "iyi" olması; yerken bize haz vermesi ve lezzetli olması demektir. Gıdanın temiz olması; üretiminde kullanılan tekniklerin çevreye, hayvan varlığına ve insan sağlığına zarar vermemesi demektir. Gıdanın adil olması ise; gıda üreticilerinin emeklerinin sömürülmemesi ve emeklerinin karşılığını alabilmeleri demektir (Günerhan, S. 2010).

Uluslararası “Yavaş Yemek” hareketi, 9 Kasım 1989’da kurucu üye Falco Portinari’nin kaleme aldığı aşağıda yer alan Yavaş Yemek Manifestosu’nun 15 üye ülke tarafından onaylanmasıyla resmen kabul edilmiştir. Manifestoyu Almanya, Amerika, Arjantin, Avusturya, Brezilya, Danimarka, Fransa, Hollanda, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, Japonya, Macaristan ve Venezuela ülkeleri kabul etmiştir.

Yavaş yemek manifestosu (Url-11):

- Endüstriyel uygarlaşmayla başlayıp gelişen yüzyılımız, önce makineyi icat etti sonra da onu kendine yaşam modeli olarak seçti.
- Hayatın koşuşturma telaşı bizi köleleştirdi, sinsi bir virüse yenik düştük: alışkanlıklarımızla aramıza giriyor, evimize, özelimize yayılıyor ve bizi "Hızlı yemek" yemeye zorluyor.
- Bu telaşın türünün neslini tüketme tehlikesine karşı ve insan olmanın hakkını vermek adına, insanoğlu kendini kurtarmalı.
- Hızlı hayatın evrensel çılgınlığına karşı direnmenin tek yolu sakin ve inatçı bir üslupla bedensel keyif unsurlarımızı sıkı sıkıya savunmaktır.
- Uygun dozlarda, duyusal hazları ve uzun soluklu keyifleri emniyete almak; durmadan çalışmayı verimlilik zannetme çılgınlığına kapılmış kalabalığın hastalığını kapmaktan korur.
- Bizim bu düzene karşı koyuşumuz, "Yavaş Yemek" ile sofrada başlamalı. Bölgesel yemeklerimizin lezzetlerini, kokularını yeniden keşfedelim ve "Hızlı Yemek" yemenin ezici etkisini kendimizden uzak tutalım.
- Hızlı yaşam, üretkenlik adına, var olmamızın geleneklerini değiştirdi ve çevremizi, ufkumuzu tehdit etmekte. Bu duruma tek çözüm "Yavaş Yemek" tir.
- Gerçek kültür; lezzeti yok saymak yerine onu geliştirmektir. Bunun da yolu, uluslararası deneyim, bilgi ve proje değiş tokuşundan daha iyi ne olabilir?
- "Yavaş Yemek" daha iyi bir geleceği emniyete alır. "Yavaş Yemek", küçük salyangoz simgesiyle, "yavaş" kımıltıya devinim getirecek nitelikli desteğe ihtiyaç duyan uluslararası bir düşünce hareketidir. “

Yavaş yemek manifestosu, günümüzde hala geçerliliğini ve devamlılığını korumaktadır. Bu manifestonun ışığında Yavaş Yemek Birliği bileşenlerini oluşturmuş ve güçlendirmiştir.

Yavaş yemek hareketinin bileşenleri

Dünyanın her yerinde yavaş yemek akımının sonucu olarak ortaya çıkan Yavaş Yemek Birliği, üye sayısı ve üye olan ilkeleriyle kar amacı gütmeyen, dünyanın en büyük eko-gastronomik sivil toplum kuruluşudur. 30 yıla yaklaşık bir geçmişi geride bırakırken yerelden bölgesele, bölgeselden uluslararası ağa çoğulcu yaklaşımının sonucu olarak, felsefeyi daha iyi organize olabilmek ve teorideki fikirleri uygulamaya geçirmek için kendi içinde çeşitli görev mekanizmaları oluşturmuştur. Bu sayede ekolojik ve sosyolojik özellikleri içinde barındıran sürdürülebilir kalkınmanın temel taşlarını oluşturacak potansiyele sahip projeler üretmektedirler. 4 bileşenden meydana gelen Yavaş Yemek Birliği, dünyada belirli ve önemli projelerle devam ederken, daha küçük yerel bir takım kamuoyu projesiyle de desteklenmektedir. Yavaş Yemek hareketinin bileşenleri aşağıdaki gibidir.

- **Terra madre (Toprak Ana)**

Yavaş Yemek Birliği'nin ana bileşenlerinden biri olan Terra Madre, küçük ölçekli üreticilerin, belirli bir gıda üretim yöntemiyle bir araya gelmiş grupların oluşturduğu uluslararası bir ağdır. Temelde üretimin ve beslenmenin hem ekolojik hem gastronomik bir süreç olduğunu savunmaktadır. Terra Madre ağı, "Yavaş Yemek Eko-Gastronomik Bilimsel Mutfak Merkezleri"nden (Convivium) oluşmaktadır. Bu merkezler; gıda üreticileri, balıkçılar, yetiştiriciler, şefler, akademisyenler, gençler, sivil toplum örgütleri ve halktan yerel toplulukların temsilcilerini, sürdürülebilir kaliteli gıda (iyi, temiz ve adil gıda) sistemi kurmak için bir araya getirmektedir.

Terra Madre, gıda üretimine çevreyi ve toplumları koruyan bir yaklaşım getirmektedir. Dünyada bu anlamda oluşan olaylara bir ses olabilmek ve farkındalık yaratabilmek için 2004 yılında Yavaş Yemek Birliği tarafından başlatılmıştır. İtalya'da düzenlenen Terra Madre gıda topluluklarının ilk dünya toplantısı, 130 ülkeden 5.000 üreticiyi bir araya getirmiştir. Dünya çapında ulusal ve bölgesel toplantılar düzenli olarak organize edilirken, 2004 yılından bu yana ağ, küresel toplantılarını her iki yılda bir gerçekleştirmektedir.

Ulusal ve bölgesel Terra Madre toplantıları; Balkanlar, Brezilya, Ermenistan, Güney Kore, Hollanda, İrlanda, İsveç, Japonya, Kanada ve Tanzanya da dahil olmak üzere pek çok ülkede düzenlenmiştir. İlk yerli Terra Madre toplantısı resmi olan büyük toplantılardan farklı olarak, 2011 yılında yerli halkların temsilcilerini bir araya

getirmek adına İsveç'te yapılmıştır. Bir sonraki toplantının bu yıl Kasım ayında Hindistan'da yapılması planlanmaktadır.

Dünyadaki sayısı 1300 civarında olan Convivium'ların 25 tanesi Türkiye'de bulunmaktadır (Url-12). Türkiye'deki Convivium listesi Çizelge 3.1'de görüldüğü gibidir.

Çizelge 3.1: Türkiye Yavaş Yemek Convivium Listesi (Url-13).

CONVIVIUM İSMİ	ŞEHİR/BÖLGE
Adapazarı	Adapazarı
Ankara	Ankara
Antalya-Mavi Yengeçler	Antalya
Yenipazar	Aydın
Hasankeyf	Batman
İzmir Bardacık	Bornova, İzmir
Fırtına Vadisi	Çamlıhemşin, Rize
Gökçeada	Çanakkale
İda	Çanakkale
Bozcaada	Bozcaada, Çanakkale
Gaziantep	Gaziantep
Şile, Palamut	İstanbul
Fikir Sahibi Damaklar	İstanbul
Kars	İstanbul
Yağmur Böreği	İstanbul
Balkon Bahçeleri	İstanbul
Teos	İzmir
Keçi Karaburun-Mordoğan	İzmir
İzmir Foça Zeytindalı	Foça, İzmir
İhsangazi	Kastamonu
Trakya	Kırklareli
Yavaş Gari Bodrum	Bodrum, Muğla
Samsun	Samsun
Tire	Tire, İzmir
Urla	Urla, İzmir

- **Ark of taste (Lezzet Sandığı)**

Ark of Taste, Yavaş Yemek Birliği'nin desteklediği 1996 yılında İtalya'da toplanarak kurulmuş bir bileşendir ve 1 yıl sonra amaçların belirlenmiş olduğu manifestoyu yayınlamıştır. Ark of Taste, dünyada yok olma riski taşıyan tüm gıda ürünlerini seçip kategorize etmekte ve arşivlemektedir. 2002 yılında deneyimleri paylaşmak üzere bir araya gelen uluslararası bir komisyon oluşturulmuştur. Ark of Taste, Başta Amerika

ve Almanya, ardından Hollanda, İsviçre ve Fransa'nın katıldığı, başarılı sonuçlar elde edildikçe köklerini sağlamlaştırmış olan ve şu an tüm dünyada 23 ülkenin üye olduğu büyük bir ağdır.

Genelde izole alanlarda ve iklim şartlarına uyum sağlamış şekilde bulunan bu özel ve farklı lezzetteki ürünlerin keşfedilmesi, araştırılması ve kategorize edilip arşivlenmesi Ark of Taste sayesinde sağlanmaktadır. Ark of Taste, arşive alacağı ürünler için aşağıdaki özellikleri belirlemiştir:

- Hasat, işleme ve geleneksel kullanım yöntemlerine bağlı (bitki çeşitleri, eko tipler, yerli hayvan ırkları ve popülasyonlar) yerli veya yabani türler.
- Tat açısından ayırt edici kalitede olan ürünler.
- Belirli bir yere özgü, bir grubun hafıza, kimlik ve yerel geleneklerine ait olan ürünler.
- Sınırlı miktarlarda üretilen ürünler.
- Yok olma riski taşıyan ürünler.

Ark of Taste oluşumunun seçim kriterleri, uluslararası bağlamda bir çalışma aracı haline dönüşebilmek üzerine kuruludur. Bu nedenle dünyadaki çeşitli deneyimleri buluşturmak ve yaymak için, öncelikle Ark of Taste oluşumunun ya da Yavaş Yemek ağının bulunmadığı ülkelerde Presidia araştırılması yapılması tercih edilmektedir. Amaç, yerel üreticiyi ve geleneksel tarım yöntemini destekleyerek; ekonomik, sosyolojik ve kültürel anlamda miras olarak saklanabilecek köklü yerel ürünleri korumak ve geleceğe taşımaktır. Bunun için zengin ve karmaşık yöntemlerin yeni teknoloji ile harmanlanması gerekmektedir.

- **Presidia**

Presidia; yok olma riski altındaki artizan gıda ürünlerini (esnaf ve zanaatkarların yerel ürünleri), yerli hayvan ırklarını, bitki çeşitlerini, geleneksel çiftçilik ve balıkçılık yöntemlerini, ekosistemleri, kırsal coğrafyayı korumak için oluşturulmuş projeleri kapsar. Bu projeler, işbirliği yapmak isteyen, ortaklaşa üretim kuralları ve ürün pazarlama yöntemleri belirleyecek küçük ölçekli üretici gruplarını kapsamaktadır. Bu üreticiler, geçmişe dayanan bilgileri sayesinde sürdürülebilir yöntemlerin ve yerel bölgelerin desteklenmesini sağlar. Yerel bölgeyi, tüketici sağlığını ve zevki birbirine bağlayan Presidia projeleri, kalite, hayvan refahı ve sürdürülebilirlik odaklı tarımın, iyi örnekleridir (Url-14).

Presidia, Ark of Taste'in paralel bir proje bileşeni olarak 1999'da İtalya'da kurulmuştur. Kaybolan, nesli tükenen ve Ark of Taste tarafından kategorize edilen yerel ürünler Presidia tarafından korunmaktadır. Bununla ilgili ilk olarak yapılan test projesinde İtalya'da Morozzo horozu ve Toskana'daki Zolkana fasulyesi yer almıştır. 2000 yılında Torino'daki Salone del Gusto'da, 90 İtalyan Presisidia'sının tanıtıldığı gıda ve şarap festivalleri büyük ilgi çekmiştir. Resmi olarak uluslararası bazda ilk Presidia girişimleri, 2002 yılında ilk 19 Presidia ile aynı yerde tanıtılmıştır (Doğutürk, G. 2010).

Presidia için Türkiye'de de örneklerine rastlamak mümkündür. Terra Madre gününe Türkiye'den ilk defa katılan 'siyez bulguru' Presidia ürüne aday olmak için katılmıştır. Hititlerden günümüze kadar ulaşan bu ürün geleneksel yerel üretici mamulüdür (Şekil 3.3). GDO'suz tahıl mamulü olarak bilinmektedir.

Şekil 3.3 : Siyez bulguru (Url-15).

Günümüzde İtalya'da 253 tane olmak üzere dünyada toplam 445 tane Presidia projesi bulunmaktadır (Url-16). Bu konuda Türkiye'nin de içinde olduğu büyük çapta projeler ve girişimler mevcuttur. Avrupa Birliği'nin genişlemeden sorumlu genel müdürlüğü DG Enlargement tarafından eş finansmanı sağlanan ve Yavaş Yemek Birliği tarafından koordine edilen ESSEDRA Projesi, Balkan ülkeleri ve Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılım sürecini desteklemeyi amaçlamaktadır. Proje hedefleri, farklı ancak birbirleriyle bağlantılı üç ana düzeyde yürütülmektedir. Bunlar;

- Biyoçeşitliliğin korunmasında küçük ölçekli çiftçilerin rolünü savunma faaliyetleri; gıda sistemi ve kırsal kalkınmayla ilişkili politikalara dair analizler, stratejik savunuculuk ve takip çalışmaları; Balkanlar ve Türkiye'de STK'ların, kamuoyundaki sürdürülebilir kırsal kalkınma tartışmalarına katılıp, politika ve karar alma süreçlerinde rol alması.
- Küçük ölçekli gıda üreticilerinin desteklenmesi; biyoçeşitliliği korumak için sağlam modellerin tanıtılması ve yok olma riski altındaki tarımsal ürünlere dair saha araştırmaları yapılması.
- Daha fazla insana ulaşmak için sürekli iletişim faaliyetlerinin yürütülmesi ve buna atölyeler, eğitimler gibi etkinliklerin de dahil edilmesi; sorumlu tüketim kampanyalarının düzenlenmesi; yerel gıda tüketimini desteklemek amacıyla Avrupa Yurttaş Girişimi'nin başlatılması, politikaların gündelik hayat üzerindeki etkisi konusunda Balkanlar ve Türkiye vatandaşlarının bilgilendirilmesi, politika yapım/uygulama süreçlerine müdahil olmaları.

ESSEDRA Projesi; Arnavutluk, Bosna Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Makedonya, Romanya, Sırbistan, Türkiye ve İngiltere'den 9 STK'nın işbirliğiyle Yavaş Yemek Birliği tarafından yönetilmektedir. Yerel STK'lar kamuoyu kampanyaları konusundaki deneyimlerini kullanmakta ve yerel etkinlikler düzenlemektedirler (Url-17).

Presidia, sadece üretimle ilgili durumlarla ilgilenmekle kalmayıp, aynı zamanda çevreci yaklaşımı ve sosyokültürel duruşu ile pratikte çözüme yönelik bir yaklaşım sergilemektedir. Presidia, yalnızca gastronomik geleneklerle ilgilenmemektedir, aynı zamanda bir ürünün korunması ve geliştirilmesi için teknik destek sağlamaktadır. Uzmanlarla görüşmeler ve tarım danışmanlığı gibi konularda da gerçekçi projeler yürütmektedir. Bu projeler; ekosistemlerin korunmasına, kırsal alanların ekonomik, sosyokültürel olarak canlandırılmasına ve yerelden bölgesele yayılan, sürdürülebilir bir kalkınmaya olanak sağlamaktadır.

- **Earth markets (Uluslararası Yerel Üretici Pazarları)**

Earth markets, Yavaş Yemek felsefesinin kurallarına göre kurulmuş bir Uluslararası Yerel Üretici Pazarları ağıdır. Earth markets, sürdürülebilir gıdayı ve onun odak noktası olan yerel üretimi destekleyen sürdürülebilir bir oluşumdur. Bu topluluk tarafından işletilen pazarlar, yerel üreticilerin makul fiyatlarla tüketiciye doğrudan

sağlıklı, kaliteli ve çevresel açıdan sürdürülebilir yöntemlerin garanti edildiği sürdürülebilir gıdayı sunmaktadır ve sosyal anlamda önemli buluşma noktaları vardır. Buna ek olarak, yerel toplumun yemek kültürünü korumakta ve biyolojik çeşitliliği korumaya katkıda bulunmaktadır.

Yerel üreticiler, yerel yönetimler, vatandaşlar ve Convivium'lar bir araya gelerek, tüketiciler için ayarlanan belirli yerlerde bir Dünya Pazarı oluşturmaktadırlar. Tüm bu grupları temsil eden yönetim komitesi, üreticileri takip edip Pazar seçmeye teşvik etmektedirler. Pazarın lojistik yönlerini kontrol etmek, çevresel etkileri minimize etmek için gereklidir. Ürünün yer değiştirme mesafesi ve süresi uzadıkça (daha çok yakıt kullanımı vb.) çevre için olumsuz durumlar oluşmaktadır.

Üreticiler, ürünlerini satabilmek için, ürünlerinin uygunluklarını kanıtlamak zorundadırlar. Odak noktası, rekabet içindeki büyük dağıtım zincirlerinde olmayan önemli fırsatların sağlanmasıyla, küçük ölçekli çiftçiler ve esnaf üreticilerinin üzerinde olmaktadır**.** Satıcıların pazara bizzat katılıp sadece kendi ürettikleri ürünleri satmaları anahtar gerekliliktir. Üretici, müşterileri ile doğrudan bir araya gelerek, onlara ürünün nitelikleri ve fiyatı konusunda ilk ağızdan bilgi verebilmektedir. Üreticiler kendilerine en yakın yerel bir bölgeden gelmelidir.

3.2 Sakin Şehir (Cittaslow) Kavramı

Cittaslow, 1999 yılında İtalya'da kurulmuş ve merkezi Orvieto olan belediyeler birliğidir. Kelime kökeni, İtalyanca Citta (Şehir) ve İngilizce Slow (Yavaş) kelimelerinin birleşmesiyle oluşturularak, Cittaslow (Sakin Şehir) anlamında kullanılmaktadır. Yavaş Hareketi (Slow Movement)'nin büyüyerek birçok disiplini etkilemesi, Sakin Şehir (Cittaslow) kavramının oluşmasına temel oluşturmuştur. Şekil 3.4'te sakin şehir logosu görülmektedir.

1999 yılında İtalya'nın küçük yerleşim yerlerinden Bra, Orvieto ve Positano'nun belediye başkanları ve 'Greve in Chianti' Belediye Başkanı Paolo Saturnini tarafından yavaş yemek hareketini kentsel boyuta taşımak amacıyla kurulmuştur. Sakin Şehir hareketinin kurulma amacı, kentlerin kendi kimliklerine sahip çıkarak küreselleşme sonucu ortaya çıkan standartlaşma ve tek tipleşmeyi engellemektir. Birlik, kentlerin yönetim biçimlerinin yerel mimari kimliğe, yerel yemeklere, gelenek / göreneklere, esnaf ve zanaatkarlara önem vererek gelişen yapıda olmasını savunmaktadır.

Korunması gereken bu değerler, birliğin üye kentler için oluşturduğu kriterler vasıtasıyla sağlanmaya çalışılmaktadır. Kriterler aynı zamanda sürdürülebilir şehirler oluşturmak ve bunu koruyabilmek için, çevreci, yenilenebilir enerji kullanımını savunan ve kent kalitesini arttırmayı amaçlayan yönde gelişmiştir.

Şekil 3.4 : Sakin Şehir (Cittaslow) logosu (Url-18).

3.3 Sakin Şehir Organizasyon Şeması

Sakin Şehir Birliği, belediyelerin üye olabildiği uluslararası bir birlik olduğu için belirlenmiş bir tüzüğü, yönetim şekli ve bileşenleri mevcuttur. Birliğin üyeler arasında seçilen bir başkanı, başkan yardımcıları ve birliğin faaliyetlerini sürdürmekle görevli genel sekreteri bulunmaktadır. Birlik, yönetim ilkeleri çerçevesinde ulusal ağlar kurmuştur.

Uluslararası Sakin Şehir Birliği'ne üye olmak isteyen kentlerin, birliğin belirlediği kriterler çerçevesinde projeler geliştirmesi ve bu projeleri belgeleyerek bir başvuru dosyası haline getirmesi gerekmektedir. Kentler, kriterler çerçevesinde faaliyetlerin üzerinden kriterlerin gerçekleştirilme oranına göre değerlendirilmekte ve puan almaktadır. Bir kentin Sakin Şehir olması için; Sakin Şehir felsefesine uygun hareket etmesi, nüfusunun belirtilen değerin altında olması ve birliğe sunduğu başvuru dosyası üzerinden yapılan değerlendirmeden geçer puan alması gerekmektedir. Başvuru

sürecinde aday kentlere genel merkezden veya ulusal ağlardan temsilciler giderek yerinde değerlendirme yapabilmektedirler.

3.3.1 Sakin şehir yönetim komisyonu

Sakin şehir hareketinin organizasyon yapısı; uluslararası ağların temsilcilerinden oluşan ve karar verici durumdaki temsilcilerden, Slow akımının bilimsel altyapısını oluşturan ve genel yol haritasını çizen uzmanlardan ve birliğin aktif çalışmalarından sorumlu diğer bölümlerden oluşmaktadır. Sakin Şehir'e bir ülkeden 3 kentin üye olmasıyla bu 3 kent bir araya gelerek o ülkenin ulusal ağını oluşturmaktadır. Ulusal ağ oluşturan ülkeler, birliğin yönetim organı olan Uluslarası Koordinasyon Komitesi'nde temsil edilmektedir.

Sakin Şehir Yönetim Komisyonu'ndaki organizasyon şemasının açılımı ve faaliyetleri aşağıdaki gibidir: (Url-19).

- Uluslararası Kurul: Uluslararası merkez olan Orvieto'da yıllık toplantı düzenlemekle görevlidir. Kurul, ortak stratejileri, uluslararası tanıtım faaliyetlerini ve Uluslararası Koordinasyon sorunlarını müzakere eder.
- Uluslararası Koordinasyon Komitesi: Yılda en az 2 kez toplanır, toplantı Orvieto'da veya üye olan sakin şehirlerden birinde yapılır. Belirli sakin şehir temsilcileri, Uluslararası Yavaş Yemek Birliği temsilcisi ve İtalyan Sakin Şehir delegeleri katılır. Birliğin faaliyet ve projeleri organize edilir. Birliğe üye olan şehirlerin işleyiş yöntemleri incelenir, birbiri ile uyumlu haline getirilmesi için çalışmalar yapılır.
- Uluslararası Başkan: Başkan birliği temsil eder, birliğin faaliyetlerini denetler, kurulu ve komiteyi toplantıya çağırır.
- Başkanlık Konseyi: Başkanla işbirliği yapar, komiteye talimat verir ve onun yetkilerini yönetir.
- Garantörler Kurulu: Yasal ve yargılamaya ilişkin örgüttür. Üyelerin sunduğu disiplinle ilgili davaları yönetir.
- Uluslararası Bilimsel Komite: Uzmanlardan ve farklı bilim dallarından gelen bilim insanlarından oluşur. Gerçekleştirilen faaliyetleri daha iyi hale getirmeye yönelik olarak birliğin organlarına kapsamlı, güncel, bilimsel, kültürel bilgi sağlama rolü üstlenir ve Ciitaslow unvanı verme faaliyeti için işbirliği yapar.

- Muhasebe Denetçisi: Harcamaları denetler. Birliğin işleme yönetimini gözlemler ve genel kurula rapor verir. Tüm organlar 3 yıllık süreyle atanır.

3.3.2 Sakin şehir tüzük kuralları

Sakin Şehir üyeleri, üyelik kriterlerinin yerine getirilip getirilmediği konusunda, katılan tüm şehirlerde ve tüm kıtalarda periyodik olarak doğrulanacak olan birçok taahhüdün altına imza atmaktadır. Sakin Şehir Birliği tüzük kurallarında yer alan taahhütler ve uygulamalar aşağıdaki şekildedir: (Url-19).

- Öncelikle geri kazanım ve geri dönüşüm tekniklerine değer veren, bölgenin ve kent dokusunun karakteristik özelliklerinin muhafaza edilmesine ve geliştirilmesine yönelik bir çevre politikası.
- Bölgede oturmak için değil ona değer verildiği için, onu bozmayan fonksiyonel bir altyapı politikası.
- Çevrenin ve kent dokusunun kalitesini artırmaya yönelik teknolojilerin kullanımı.
- Genetiği değiştirilmiş ürünler dışlanırken, doğal tekniklerle elde edilen ve doğayla uyumlu olan gıda maddelerinin üretimi ve tüketimi teşvik edilmesi.
- Yerler ve yöntemler muhafaza edilerek, müşteri ile kaliteli ürün imalatçısı arasında direkt iletişimin sağlandığı yerler desteklenerek, kökleri kültüre ve geleneklere uzanan üretimin himaye edilmesi ve bölgenin standardizasyonuna katkı sağlanması.
- Şehir kaynaklarının tümüyle ve kapsamlı biçimde kullanımı konusunda önyargıya neden olabilecek fiziki ve kültürel engeller ortadan kaldırılarak konukseverliğin kalitesinin arttırılması.
- Sadece operatörler arasında değil, sistematik olarak tat eğitimi vererek gençlik ve okul dünyasına özel ilgi göstermek suretiyle vatandaşlar arasında da sakin şehirde yaşamanın bilincinin oluşturulması.

Sakin şehirlerin kabul ettiği yükümlülükler:

- Sakin Şehir girişimlerini yaymak ve hareketin amaçlarını gerçekleştirmek için uygulanan girişimi halka açık hale getirmek.
- Yerel niteliklere saygılı olmayı esas alarak, Sakin Şehir tarafından paylaşılan tercihleri uygulamak ve girişimlerin sonuçlarının değerlendirilmesi için kabul

edilen parametreler vasıtasıyla, hareketin öngördüğü disiplinlerle soruşturma yapılmasını desteklemek.

- Üzerinde mutabık kalınacak genel kuruluş girişimlerine ve hareketin koordinasyonuna gönüllü olarak katkıda bulunmak (Url-19).

Sakin şehirlerin üyelikten sonraki yetkileri:

- Sakin Şehir unvanını sergilemek ve hareketin logosunu kendi imajlarıyla ilişkilendirmek,
- Hareketin amaçlarına ulaşılmasına katkı sağlamak üzere, logoyu tüm kamu ve özel girişim faaliyetlerinde kullanmak,
- Üzerinde mutabık kalınacak prosedürlere göre modeller ve yapılar kullanarak, hareket kapsamında gerçekleştirilecek girişimlere katkıda bulunmak

şeklindedir (Url-19).

Yukardaki kıstasları göz önünde bulundurarak Sakin Şehir Birliği'ne katılan şehirler, kriterler konusunda proje üretmek ve sakin şehir felsefesini devam ettirmeye yönelik çalışmalar yapmak zorundadırlar. Kriterler geçmiş yıllarda 6 başlıkta ve 52 kriter ile tanımlanmakta iken, şu an 7 başlıkta ve 71 kriter altında incelenmektedir. Dolayısıyla Sakin Şehir ağı büyümekte ve mükemmeliyet koşulunu en iyi şekilde sağlamaya çalışmaktadır.

3.3.3 Sakin şehir üyelik süreci

Sakin Şehir olabilmek için şehrin sahip olduğu yerel dokuyu koruması, özgünlüğe sahip olması ve bunu koruma konusunda hevesli görünmesi, yerel kültürün korunması ve standartlaşmadan uzaklaşarak karakteristik bir yapı sergilemesi gerekmektedir. Sakin şehir unvanının alınabilmesi için nüfusunun 50 binden az olması, "Yavaş Yemek" kriterlerini kabul etmesi, zorunlu kriterleri sağlaması ve yeterli puanı alabilmesi gerekmektedir. Yeterlilik, kriterlerin en az %50 sini sağlamak şartı ile oluşmaktadır.

Nüfusun 50 binden az olması şartı, sürdürülebilir insancıl bir yaklaşımdır. Çünkü küçük yerleşim yerlerinde, doğa, çevre, mimari, sosyal değerler ve kültürel miras sahiplenilmektedir. Böylece şehir daha iyi korunup varlığını devam ettirebilmektedir.

Başvuru ve kabul edilme sürecinin başlıkları ve içeriği aşağıdaki gibidir (Url-19).

- **Başvuru mektubunun hazırlanması**

Sakin Şehir üyeliğine kabul edilmek isteyen aday şehir, Sakin Şehir olma talebini ilk olarak bir niyet mektubuyla açıklamalıdır. Aday belediye tarafından resmi yazı şeklinde hazırlanacak mektup, uluslararası Sakin Şehir Birliği'nin başkanlığına hitaben yazılır ve o ülkedeki Sakin Şehir başkentine iletilir. Başvuru mektubunda; kentin tanıtımı (tarihi, coğrafi yapısı, nüfusu sahip olduğu özellikler, vb.), Sakin Şehir ağına başvurma sebep ve gerekçeleri (kentin yavaş felsefesiyle ilgisi, Sakin Şehir birliğine neden başvurmak istediği, vb.), Sakin Şehir kriterlerinden hangilerine halihazırda sahip olduğu ve bu çerçevede yürüttüğü projeler yer almalıdır.

- **Başvuru mektubunun değerlendirilmesi**

Aday belediyenin başvuru mektubu Sakin Şehir ülke merkezine ulaştıktan sonra adaylık ön değerlendirmesi yapılmaktadır. Kentin nüfusu, gerçekleştirdiği projelerin ve sahip olduğu değerlerin Sakin Şehir felsefesiyle uyumunun değerlendirildiği bu aşamada ülke koordinatörlüğü tarafından gerekli görüldüğü takdirde aday kent ziyaret edilebilir. Ön değerlendirmenin sonucunun olumlu olması durumunda başvuru mektubu kabul edilir.

- **Bilgilendirme toplantısı ve değerlendirme ziyareti**

Aday belediye tarafından halka Sakin Şehir felsefesini, amacını ve kentin birliğe üye olma niyetini anlatan bir bilgilendirme toplantısının düzenlemesi zorunlu değildir. Ancak uygulamalar sonucu aday kentin aktörlerinin (sakin şehir görevlileri, halk), STK'larının ve diğer ilgililerin sakin şehir hakkında bilgilendirilmesi yararlı bulunmaktadır. Toplantıya gerek görüldüğü durumda Sakin Şehir ülke koordinatörlüğü katılım gösterip sunum yapabilir. Bilgilendirme toplantısı aday belediye tarafından gerek görüldüğü kadar tekrarlanabilir veya farklı şekillerde bilgilendirme çalışmaları yürütülebilir. Sakin Şehir hareketinin kalıcı olabilmesi için halk tarafından benimsenmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. Bu nedenle halkı bilgilendirmek için bu çalışmaların sürekli yapılması faydalı olacaktır.

- **Başvuru dosyasının hazırlanması ve teslimi**

Aday şehir tarafından sakin şehir kriterleri hakkında yapılanları anlatan ve belgeleyen bir başvuru dosyası hazırlanır. Aday şehir başvuru dosyasını, ek dokümanlarıyla birlikte kendi ülke dilinde ve İngilizce olarak, ayrıca dijital olarak da Sakin Şehir ülke

koordinatörlüğüne teslim etmesi ve Sakin Şehir Birliği'nin tüzüğünde belirtilen dosya değerlendirme bedelini ödemesi gerekmektedir. Sakin Şehir başvuru dosyası ile birlikte şehirdeki Convivium ve yönetimin yavaş yemek felsefesiyle uyumlu faaliyet gösterdiğini belirten bir destek mektubu da sunmak zorundadır. Eğer şehirde bir Convivium yoksa şehre yakın bir merkez ile birlikte çalışılmaktadır.

- **Başvuru dosyasının değerlendirilmesi**

Başvuru dosyasının, eklerinin doğruluğu dosya üzerinden ve yerinde Sakin Şehir ülke koordinatörlüğü tarafından değerlendirilerek puanlaması yapılır.

- **Başvuru dosyasının genel merkeze gönderilmesi ve üyeliğin ilanı**

Değerlendirilen başvuru dosyası, geçer puan alması durumunda İtalya'daki sakin şehir genel merkezine teslim edilir. Başvuru dosyası genel merkez tarafından değerlendirilir. Aday kentin üyeliği uygun görülürse Sakin Şehir Birliği'nin düzenlediği bir sonraki uluslararası toplantıda, tercihen genel kurulda, sertifika töreni ile üyelik ilan edilir.

3.3.4 Sakin şehir üyelik kriterleri

Sakin şehir üyelik kriterleri,

- Çevre politikaları,
- Altyapı politikaları,
- Kentsel yaşam kalitesi politikaları,
- Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar,
- Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar,
- Sosyal uyum,
- Ortaklıklar,

olmak üzere 7 ana başlıkta incelenmektedir. Her başlık altında ele alınan kriterler ise zorunlu kriterler, perspektif kriterler ve diğer kriterler (zorunlu olmayan kriterler) olarak ele alınmaktadır.

Zorunlu kriterler, o konuda yapılan çalışmaların bulunmasının zorunlu olduğu kriterlerdir ve kriter listesinde bir asteriks (*) ile belirtilmişlerdir. Perspektif kriterler, aday kent tarafından geleceğe yönelik daha kesin ve imtiyazlı taahhütlerin benimsendiği kriterlerden oluşmaktadır ve kriter listesinde iki asteriks (**) ile belirtilmişlerdir. Perspektif kriterler, gerçekleştirilmeleri durumunda, yer aldıkları

kriter başlıklarında %15 oranında puan artışı sağlarlar. Herhangi bir asteriks ile belirtilmeyen diğer kriterler ise şehre puan getiren, fakat zorunlu olmayan kriterlerdir. Sakin şehir üyelik kriterleri aşağıda görüldüğü gibi açıklanmaktadır.

3.3.4.1 Çevre politikaları

Çevre politikaları, sakin şehir kriterlerinde temelde kent yaşamı için gerekli olan kriterleri kapsamaktadır. Sürdürülebilirlik kavramının temellerini oluşturması açısından önemli olan ve şehrin yaşam standartlarını arttıran özellikler, bu kriterler altında oluşturulmuştur. Bu kriterleri sağlayan şehirler üyelik için güçlü adaylardır.

Çevre politikalarına ait kriterler aşağıdaki şekilde sıralanmıştır (Url-20) (Url-21).

- Hava temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi, *
- Su temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi, *
- Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalamayla karşılaştırılması,
- Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması, *
- Endüstriyel ve evsel kompostlamanın desteklenmesi,
- Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması, *
- Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu,
- Kamunun yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi,
- Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması,
- Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması, *
- Hane başına düşen elektrik enerjisi tüketimi,
- Biyoçeşitliliğin korunması.

3.3.4.2 Altyapı politikaları

Altyapı politikaları, şehirlerin yaşanılabilirlik seviyesini arttıran, şehre mimari konfor anlamında değer katan kriterleri içermektedir. Bu kriterleri sağlayan şehirler, üyelik için istekli olduklarını kanıtlarlar.

Altyapı politikalarına ait kriterler aşağıdaki şekilde sıralanmıştır (Url-20) (Url-21).

- Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları,

- Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması, *
- Metro ve otobüs durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri,
- Özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım planlanması, *
  Elektrikli otobüs, dik yokuşlarda yürüyen merdivenler vb.
- Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması, *
- Aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler, *
  Kent merkezlerinde ve/veya hastanelerde hamileler için özel park yeri ayrılması gibi.
- Sağlık hizmetlerine onaylanmış ulaşılabilirlik,
- Kent merkezlerinde malların sürdürülebilir dağıtımı,
  Tarihi kent merkezlerinde mal dağıtımı için havayı kirleten araçlar yerine elektrikli veya motorsuz taşıtlar gibi kirlilik yaratmayan taşıtların tercih edilmesi.
- Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı. *

3.3.4.3 Kentsel yaşam kalitesi politikaları

Kentsel yaşam kalitesi politikaları, şehre vizyon katan ve üyeliğin devamı için gerekli durumların sağlam bir zemine oturmasını sağlayan kriterlerdir. Bu kriterler, şehre kimlik kazandırarak ya da var olan mimari kimliğin öne çıkmasını sağlayarak sürdürülebilir kent kavramını desteklemektedirler.

Kentsel yaşam kalitesi politikalarına ait kriterler aşağıdaki şekilde sıralanmıştır (Url-20) (Url-21).

- Şehrin direnci için planlama, **
  Şehirlerin çağımızda karşılaştığı krizlere karşı dirençlerini arttırmak, sakin şehir hareketinin odak noktalarından biri haline gelmiştir. Bu amaçla gerçekleştirilebilecek projeler yerel yönetimlerin yaratıcılıklarına da bağlıdır. Bir fikir vermesi açısından aşağıdaki örnekler dikkate alınabilir:
  - Kamu binaların enerji tüketimini azaltmak ve özel binaların tüketimlerin azaltılmasını teşvik etmek.
  - Yerel yenilenebilir enerji kaynaklarına ulaşılabilirliği arttırıp, içilebilir suyun gereksiz kullanımını azaltmak.
  - Petrol bazlı ürünlerin kullanımını azaltmak.

- Yerel kompostlamayı teşvik etmek.
- Verimli bitkiler dikmek. (ceviz, elma, fındık, akça ağacı – karbon emisyonu sağlayan yerel bitkiler)
- Yerel yiyecek üretimini teşvik etmek.
- Üretim/dağıtım zincirini kısaltabilmek için her ekonomik sektörde yerel üretimi teşvik etmek.
- Permakültür ilkelerini benimsemek.
- Şehrin kendine yeterliliğini göz önüne almak. (Örneğin kentin bağımlı olduğu sistemlerden birinin durması sonucu alternatife sahip olup olmaması. Ulaşım sisteminin bir arıza sonucu birkaç gün durmasının şehrin geneline olan etkisinin azaltılmasına yönelik çalışmalar gibi.)
- Mevcut kriz temalarında çözümlerinin tartışılmasını teşvik etmek ve sonuçları plan haline getirmeden halka sunarak düşüncelerini değerlendirmek.
- Halkın aktif katılımı çok önemli olması nedeniyle insanların gruplar oluşturarak toplumun kalanının farkındalıklarının arttırılmasında aktif olarak çalışması gibi.

- Şehre ait değerlerin iyileştirilmesi, şehir merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin arttırılması için programlar, *
  Sokak mobilyaları, turizm levhaları, kentsel peyzaj ve korunması gibi.
- Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya oluşturulması, **
- Kentsel yaşanabilirliğin arttırılması,
  Kentin daha yaşanabilir olması için çalışmalar yapmak. Örnek olarak işe gidiş ve çıkış saatlerinde oluşan trafik sıkışıklığını azaltmak için okulların veya kamu kurumlarının mesai saatlerini kaydırmak, iş yerlerinde kreş açılmasını teşvik etmek gibi.
- Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması, *
- Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılması, *
- Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması, *
  Biyomimari vb.
- Şehrin internet ağına sahip olması, *

- Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması, *
  Gürültü, elektrik sistemleri vb.
- Tele çalışmanın geliştirilmesi,
  Bilgisayar bağlantısıyla evden çalışma.
- Kişisel sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki,
  Pasif ev vb.
- Sosyal altyapıyı desteklemek,
- Kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın teşviki, *
  Pasif ev vb.
- Şehir içindeki kullanışlı yeşil alanların verimli bitkiler ile değerlendirilmesi, **
- Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması, *
- Atölyelerin korunması ve değerlerinin arttırılması – doğal/yerel alışveriş merkezlerinin yaratılması, *
  Tarihi şehir merkezlerinde yer alan geleneksel kasap, fırın, bakkal vb. dükkanların desteklenmesi gibi.
- Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı.

3.3.4.4 Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar

Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar, çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını gözeten, doğal alanlara karşı duyarlı bir toplumun varlığını gözeten ve sürdürülebilir kalkınmanın temelini oluşturan kriterlerdir. Sakin şehir felsefesinin doğmasını sağlayan Yavaş Yemek akımının ana prensiplerini oluşturmaktadır. Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara air kriterler aşağıdaki şekilde sıralanmıştır (Url-20) (Url-21).

- Agroekolojinin geliştirilmesi, **
  Agroekoloji'den kastedilen tarımda ekolojik prensiplerin uygulanması olduğu için, asıl amaç kimyasal ürünlere ve fosil yakıtlara mümkün olduğunca az bağımlı bir "agrosistem" oluşturmaktır. Yerel ürünlerin sertifikalandırılması ve kültür müzelerinin kurulması, bu kritere örnek verilebilir.
- El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkâr ürünlerinin korunması,
- Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin arttırılması, *

- Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini arttırarak kırsal bölgelerin değerini arttırmak, *
  Bölgedeki halkın hizmetlere ulaşımını arttırmak gibi.
- Kamuya ait restoranlarda yerel, mümkünse organik ürünlerin kullanılması, *
  Mümkün olduğunca yerel organik ürünlerin kullanıldığı yemekhaneler, okul kantinleri vb.
- Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi, *
- Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin arttırılması, *
- Otel kapasitelerin arttırılması, *
  Yatak sayısının nüfusa göre yıllık oranının değerlendirilmesi.
- Tarımda GDO kullanımının yasaklanması,
- Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin varlığı.

3.3.4.5 Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar

Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar başlıklı kriterler topluluğu, sakin şehir felsefesinin halka benimsetilmesi, hareketin tabandan başlatılması ve kentin tanıtılması açısından gerekli kriterlerdir. Bu kriterleri sağlayan kentler üyelik sürecinde avantaj sahibi olmaktadırlar.

Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar başlığı altındaki kriterler aşağıdaki şekilde sıralanmıştır (Url-20) (Url-21).

- İyi karşılama, *
  Şehri ziyaret edenlere yönelik çalışacak bir karşılama/tanıtım görevlisinin belirlenmesi, görevlendirilmiş kişilerin eğitimi, yönlendirme levhaları, ziyaretçilere uygun altyapı olanakları ve tanıtım ofisleri gibi bu alanda çalışan noktaların mesai saatlerinin düzenlenmesi gibi.
- Esnafın ve operatörlerin farkındalıklarını arttırmak, *
  Fiyatların ve tarifelerin açık bir şekilde sergilenmesi gibi.
- Yavaş güzergahlarının mevcut olması,
  Basılı olarak veya internet sayfasında.

- Önemli yönetimsel kararlara tabandan tavana katılım sürecini sağlayacak aktif tekniklerin benimsenmesi,
- Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanların Sakin Şehir temaları hakkında sürekli eğitim görmesi, **
- Sağlık eğitimleri,
  Obezite, diyabet vb. sorunlara yönelik çalışmalar.
- Yöre halkına Sakin Şehir kavramı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim vermek, *
- Sakin Şehir üzerine yerel yönetim ile çalışan derneklerin aktif varlığı,
- Sakin Şehir kampanyalarının desteklenmesi, *
- Sakin Şehir logosunun internet sayfasında ve antetli kağıt üzerinde kullanımı. *

3.3.4.6 Sosyal uyum

Sosyal uyum kriterleri, şehir sakinleri için huzurlu, konforlu ve sosyal dayanışmanın olduğu bir hayat biçimini işaret etmektedir. Bu kriterler zorunlu kriterler olmamakla birlikte, üye şehirlerin yönetim politikalarına göre çeşitlilik gösterebilecek, şehre değer katacak faydalı kriterlerdir.

Sosyal uyum kriterleri aşağıdaki şekilde sıralanmıştır (Url-20) (Url-21).

- Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar,
- Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması,
  Azınlıkların veya farklı etnik kökene sahip kesimlerin yaşadıkları mahallelerde yaşayan insanların yerleşim yoğunluğu değerlendirilir. Örneğin şehrin "normal" bir mahallesinde kilometrekare başına 100 kişi düşerken, şehrin "etnik" mahallesinde kilometrekare başına 300 kişi düşmesi, yerel yönetimin entegrasyon konusunda başarısız olduğu anlamına gelmekte ve aday şehrin bu kriterden düşük puan almasına neden olmaktadır.
- Engelli kişilerin entegrasyonu,
- Çocuk bakımının desteklenmesi,
- Genç neslin istihdam durumu,
- Yoksulluk,
- Toplumsal ortaklıklar/sivil toplum kuruluşların mevcudiyeti,
- Farklı kültürlerin entegrasyonu,

- Politikaya katılım,
- Belediyenin kamu konut yatırımı.

3.3.4.7 Ortaklıklar

Ortaklıklar başlığı altındaki kriterler, Yavaş Yemek felsefesiyle ilgili bütün çalışmaları kapsamaktadır. Sakin Şehir kavramının temelini ve başlangıç noktasını oluşturan ve Yavaş Yemek kavramını inceleyen kriterler zorunlu değildir, fakat gerçekleştirilmeleri Sakin Şehir felsefesinin temel taşlarına sahip çıkmak anlamında önemlidir.

Ortaklıklar başlığı altındaki kriterler aşağıdaki şekilde sıralanmıştır (Url-20) (Url-21).

- Yavaş Yemek aktiviteleri ve kampanyaları için destek,
- Doğal ve geleneksel yiyecekleri Yavaş Yemek veya diğer kurumlar ile desteklemek,
- Eşleştirme projelerini desteklemek ve gelişmekte olan ülkelerin Sakin Şehir ve Yavaş Yemek felsefelerinin yayılmasını da sağlayacak şekilde gelişmeleri için işbirliği yapmak.

Sakin Şehir için gerekli olan tüm bu kriterler, tüketim odaklı hızlı ve modern şehir yapısını eleştiren, aslında olması gereken yaşamsal ve mimari düzenin gerekliliklerinin vurgulandığı bir şehir modeli oluşturmayı amaçlamaktadır. Kriterlerin denge, önem ve içerik olarak sınıflandırılmış olması, sürdürülebilir bir hayat modeli için gerekli ve yol göstericidir.

4. SAKİN ŞEHİRLERİN İNCELENMESİ

1999'da İtalya'da ortaya çıkan sakin şehir hareketine Türkiye'den 10 şehir, toplamda Dünya'da 30 ülke ve 200 şehir üyedir (Ek-A). Üye şehir sayısının artışı, aday şehir sayısında da artış olmasını sağlamıştır. 'Yerel sürdürülebilir bir kalkınma modeli' olan sakin şehir kavramı, Sakin Şehir Birliği'ne üye olan Dünya'daki sakin şehirlerden örnekler ve Türkiye'deki bilgisine ulaşılabilen sakin şehirler incelenerek açıklanmaya çalışılmıştır.

4.1 Dünya'daki Sakin Şehirlerin İncelenmesi

Dünya'daki sakin şehir örnekleri için belirli bölgelerin ve ülkelerin önemli özelliklerini taşıyan ve potansiyeli bulunan şehirler seçilerek çok yönlü bir araştırma amaçlanmıştır.

4.1.1 Waldkirch - Almanya

Waldkirch, Almanya, Fransa ve İsviçre arasındaki üçgende, güney Almanya'da yaklaşık 22 bin nüfuslu büyük bir ilçedir (Şekil 4.1). En yakın büyük şehir Freiburg'a uzaklığı 15 km'dir**.** Kent yüzölçümü 430 km² olup, % 60'ından fazlası ağaçlık alandır. Geçim kaynağı şarapçılık, tarım ve ticarettir. Waldkirch 2002 yılında sakin şehir üyeliğine dahil olmuştur. 2013 yılında Ulaştırma, İnşaat ve Kentsel Kalkınma Federal Bakanlığı'nda bir araştırma projesinin konusu olmuştur. Federal Enstitü Birimi Başkanı Dr. Manfred Fuhrich, "Sakin Şehir yaklaşımında küresel problemlere yerel yanıtların aranması gerektiğini" savunmuştur. Bakanlık, gelecek nesillere 'sürdürülebilir kalkınma' sayesinde yaşanabilir çevresel niteliklerin muhafaza edildiği mekanları sağlamak için, pilot bölge olarak Waldkirch'i seçmiştir (Url-22).

Şekil 4.1 : Waldkirch'den bir görünüm (Url-23)

Waldkirch şehrinin Sakin Şehir üzerine yaklaşımı öncelikle sosyal sürdürülebilirliği sağlamak yönünde gelişmiştir. Bu anlamda öncelikle şehirde yaşayan sakinlerinin yaşam kalitesi iyileştirilmeye çalışılmıştır.

Waldkirch yönetimi 900.000'lık bir bütçe ile bir binanın restore edilmesini sağlamış ve yeniden işlevlendirme yaparak kent sakinlerinin kullandığı Red House (kırmızı ev)'a çevrilmiştir. Evsizler için daha önceden barınmanın sağlandığı ama daha sonraları otomobil hurdalığına dönüşen konut bölgesi iyileştirilerek, kamu çalışanları ve diğer kent sakinlerinin kullandığı sosyal alanlar ve yemekhane olarak düzenlenmiştir. Her hafta yerel ürünlerin satıldığı bir pazar oluşumu da mevcuttur. Bu alanlar yenilendikten ve işlevleri yeniden kurgulandıktan sonra suç oranının düştüğü ve kentte yaşayan insanlar arasında daha güçlü bağların oluştuğu görülmüştür. İşsizler için de farklı iş olanakları yaratılmıştır (Doğutürk, G. 2010; Mayer, H. & Knox P. L. 2006). İsmi parlak kırmızı cephe renginden gelmektedir (Şekil 4.2).

Şekil 4.2 : Waldkirch Redhouse (Url-24).

Waldkirch yerel üretim, kalkınma ve yerel mesleklerin önemine dikkat çekerek sosyal ağlarını güçlendirmeye devam etmeyi amaçlamaktadır. Bu yöndeki bir yaşam tarzı ve yer kimliği kavramları Waldkirch'de öne çıkan sürdürülebilir mimarlık kavramını sosyal anlamda güçlendiren durumlardır. Sosyal sürdürülebilirlik; ait olma hissi, mülkiyet ve kimlik kavramlarını bir arada besleyen ve koruyan bir kavramdır. Waldkirch'de bunun sağlandığı gözlemlenmiştir. Waldkirch'in yerel anlamda oluşturduğu sürdürülebilir kalkınma çalışmaları, çevredeki büyük market zincirleri için olumsuz durum oluşturmakta ve yerel adımların nasıl küresel bir etki yarattığını göstermektedir.

4.1.2 Sebastopol - Amerika

Sebastopol, Amerika'nın Kaliforniya eyaletine bağlı ve Kuzey Kaliforniya'ya 80 km uzaklığında bir kenttir. Civardaki diğer Sakin Şehir'ler olan Fairfax ve Sonoma kentlerine çok yakındır. Nüfusu 2010 verilerine göre 8 bin, yüzölçümü 5 bin km² civarındadır (Url-25).

Sebastopol adı, Kırım Savaşı sırasında İngilizler tarafından kuşatma altında olan daha Rusların eline geçen Sivastopol'ün California kıyısında bugün hala duran Fort Ross Rus kolonisi ile güçlü bağlarının olması nedeniyledir. Bölgenin gelenekleri ilk olarak Miwok ve Pomo kabileleri ile başlamaktadır. Kabilelerin karmaşık sepet imalat yöntemi, dünya çapında bilinmektedir. Sebastopol 1850 yılında ticaret merkezi haline gelen bir şehir olmuştur. 20. yy'ın başlarında İtalya, Portekiz, Çin ve Japonya'dan

gelen göçmenler olmuştur. Sebastopol, tarım geleneklerinin olduğu ve tarihi Kaliforniya Sekoya (Redwood) ormanlarının bulunduğu geniş ormanlık alanları olan bir şehirdir (Url-26).

Sebastopol kentinin çevreci yaklaşımı ve sürdürülebilir farkındalık çerçevesinde eski binalara yeni işlevler getirilmekte, birçok kent kültürü bu altyapı üzerinde şekillenmektedir. Örneğin: 1900'lü yılların başlarında tren yolu olarak kullanılan güzergah, Sebastopol'ün bir tarım merkezi olarak gelişmesinde önemli bir rol oynasa da, artık tren seferleri yapılmadığı için, depo ve destek binaları restore edilerek ofis, müze ve sosyal merkeze dönüştürülmüştür. Eski demiryolu güzergahları ise dünyaca ünlü Santa Rosa Forestville bisiklet ve yürüyüş parkurları haline getirilmiştir. Ayrıca sürdürülebilir ve çevre dostu mimarinin önemsendiği kentte, LEED Gold sertifikalı Floransa Loft ofis-konut kompleksi mevcuttur (Şekil 4.3).

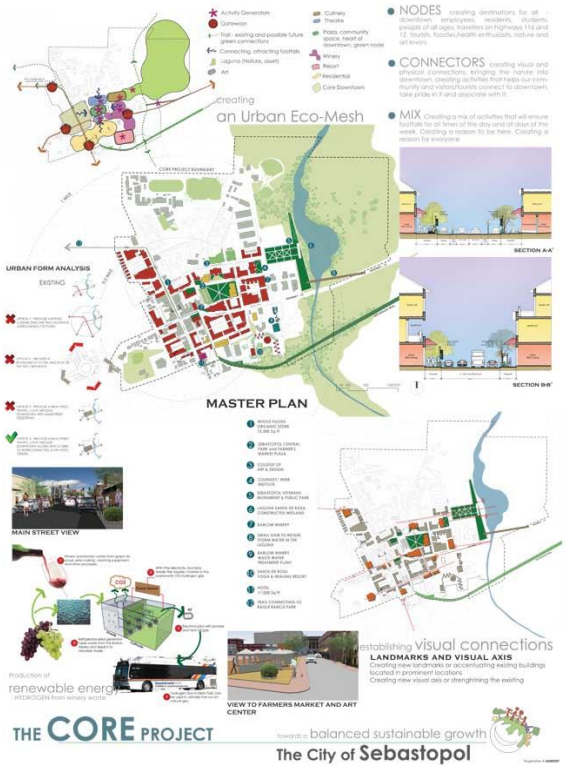
Şekil 4.3 : Floransa Loft ofis-konut kompleksi (Url-27).

Sebastopol, Amerika'da güneş enerjisinin en yüksek kullanım oranlarından birine sahip olan şehirdir. Kentte mümkün olduğunca kamu binaları ve birçok özel yapı, güneş enerjili sistemlerin kullanıldığı binalar haline dönüştürülmektedir. Karakol binası, lise ve Ives Park'taki kent havuzuna güneş panelleri yerleştirilmiştir.

Sebastopol'de ziyaretçiler ve kent sakinleri için uygun yerlerde şarj istasyonları sağlanarak elektrikli araç kullanımı teşvik edilmektedir. Kent sınırları içinde katı bir

su tasarrufu politikası uygulanmakta, ayrıca yeni yapılaşmalar için ‘minimum sürdürülebilir politika’ zorunlu kılınmaktadır (inşaat alanının belirlenen m2 ölçümüne göre yeşillendirme zorunluluğu, yapı enerji ihtiyacının belirli bir kısmının sürdürülebilir yöntemlerle sağlanması gibi).

Çekirdek (CORE) Projesi kapsamında, gönüllü vatandaşlardan oluşan bir grup, Sebastopol’daki mevcut zorlukların (trafik, tabela vb.) çözülmesi ve genel bir kentsel düzenleme yapılması için uluslararası bir yarışma başlatmıştır. Genel kent planı, Tayland ve Arjantin’den 24 tane mimar ve şehir plancısının katılımıyla ana hatları oluşturulan tasarım anlayışının baz alındığı çekirdek projeye göre uygulanmıştır (Şekil 4.4).

Şekil 4.4 : Kazanan ‘Core projesi’ tasarım paftası (Url-28).

Sebastopol toprakları verimli olduğu için kiraz, elma ve şerbetçiotu bolca yetişmektedir. 1940 yılından itibaren, elma ve en önemlisi Gravenstein elması öne çıkmıştır. Yakındaki Napa kentinde şarap endüstrisinin büyümesi ile Sebastopol civarında birçok elma bahçesi, üzüm bağları oluşmuştur. Üzüm ve mandıracılık Sebastopol için birincil tarım odak noktasıdır.

Sebastopol'de Sakin Şehir kavramı ile ilgili gerçekleştirilen yerel üretim ve yavaş yemek projeleri:

- 'Slow Foods Russian River' isminde bir Convivium oluşturulmuştur.
- Sebastopol'de iklimin yetişmesi için çok uygun olduğu Gravenstein adlı nadir bir elma türünü yetiştiren çiftçiler desteklenmektedir.
- Organik tarımın yapıldığı çok sayıda çiftlikler bulunmaktadır. (CSA:Toplum Destekli Tarım)
- Sebastopol sakinleri her yıl düzenlenen bahçecilik etkinliklerinde yetiştirdikleri ürünleri sergilemektedirler.
- Belirli günlerde halkın ürettiği yerli ürünlerin satıldığı pazarlar kurulmaktadır.
- Çocuklara, sürdürülebilirlik ve 'günlük hayatın bir parçası olarak toprak' konulu kamplarda eğitimler verilmektedir.
- Çok sayıda sosyal etkinlik düzenlenmektedir. Bunlar genelde organik beslenme ve tat eğitimleri üzerine gerçekleşmektedir.

Yerel halk sanatçısı Patrick Amiot, şehir genelindeki yeşil alanlarda ikonik heykeller yapmaktadır. Florence mahallesi bu sanatçının eserleri için bir açık hava müzesi gibi hizmet vermektedir. Stüdyo turları sayesinde, yaz başlangıcında ve sonbaharda bazı sanatçılar ziyaretçilere atölyelerini açmakta, bu üretim süreçlerinde ziyaretçilerin bilgi edinmelerini ve ziyaretçilerin bu sürece tanık olmasını sağlamaktadırlar.

Yerel olarak üretilen oyunların sergilendiği bir tiyatro oluşumu ve gün boyu şarap tadımının yapıldığı tat odaları mevcuttur. Hafta sonları müzik aktiviteleri olmaktadır. Folk ve caz müzik eşliğinde piknik etkinleri düzenlenmektedir. Sebastopol Sanat Merkezi'nde çeşitli sergiler yapılmakta ve sanatla ilgili dersler verilmektedir. Ayrıca, merkez yıllık uluslararası belgesel festivaline de sponsorluk yapmaktadır.

4.1.3 Katoomba, Blue Mountains – Avustralya

Katoomba, Avustralya'daki New South Wales bölgesinin güney yakasındaki şehirlerinden biridir. Katoomba Avustralya ana tren hattının üzerinde ve büyük bir anayol bağlantısı olan Büyük Batı Otoyolu'na 110 km uzaklıktadır. Katoomba Blue Mountains'a adını veren Mavi Dağlar, gösterişli manzaraları ve kapsamlı dağ sporları ile bilinmektedir. 2011 verilerine göre 8 bin civarında nüfusu olan kentin geçim kaynağı genelde turizm üzerinedir. Ilık yazları ve soğuk kışları olan kentte okyanus iklimi hakimdir (Url-29).

2007 yılında sakin şehir olan kentin UNESCO dünya mirası listesine girmesindeki en büyük etken sahip olduğu doğal zenginlik ile Milli Park ve Okaliptüs ağaçlarının yoğunluğudur (Şekil 4.5). Çoğu ormanlık alan olan 10.300 km² lik bir alanı kapsayan bölgedeki kent 26 kasabadan oluşmaktadır (Url-30).

Şekil 4.5 : Katoomba doğası (Url-31).

1878'de Katoomba adını almasıyla bilinmeye başlanan kent önemli bir madencilik merkezidir. Sidney halkı da böylece bu coğrafyanın sağlıklı ormanlık alanlarını tanımaya ve bu bölgenin rekreasyon potansiyelini keşfetmeye başlamıştır. 1882 yılında Great Western Hotel'in inşa edilmesiyle, Katoomba yavaş yavaş bilindik bir tatil merkezi haline gelmiştir. Katoomba'da madencilik 20. yüzyılın başlarında dursa da kent, turizm potansiyeli ve Mavi Dağlar'ının (Blue Mountains) da varlığı ile gelişmeye devam etmiştir.

Bölgedeki bazı projeler aşağıdaki gibidir;

Bahçeli Mutfaklar: Bu proje Mavi Dağlar'daki her evin kendi bahçesine sahip olması ve mutfakta kullanılan sebzelerin kendi bahçelerinde yetişiyor olmasını sağlamak için oluşturulmuş projedir. Böylece gıda üretiminde ve nakliyesinde ortaya çıkan karbon emisyonu da azalacak, bölgesel iklim değişikliğinin azalmasına katkı sağlanacaktır.

Sokak peyzajı: Ana Katoomba caddesinde ve ana alışveriş aksında sponsor sağlanarak oluşturulmuş sokak peyzajı projesi mevcuttur. Petunya, menekşe ve yaprak dökmeyen

çalı bitkileri tercih edilerek bir sokak düzenlemesi yapılmıştır. Saksı olarak meşe ağacı kullanılmıştır.

Kelebek yürüyüşü: Katoomba haber ajansının duvarı, bölgede var olan 4.000 kelebek çeşidini simgeleyen kelebek resimleri ile düzenlenmiştir. Zamanla daha çok resmin yer alacağı ve sanatçının buluşacağı yer olması umulmaktadır.

Sanat ve tarihi miras yürüyüşü: Katoomba'yı anlatan kitapçık ve broşür ile ziyaretçiler, tarih ve sanatla ilgili etkinliklere katılabilmektedirler.

Yerel ürünler: Yerel geniş bir yelpazede yetiştirilen organik ve kimyasal içermeyen gıdaların üretimi mevcuttur. Birçok esnaf organik ürünlerini, iç ve dış pazarda sunmaktadır. Restoranların da uluslararası menüleri ve geniş bir yelpazede gıda stilleri mevcuttur. Yerel şarap ve bira üreticileri kendi yerel ürünlerini geliştirmişlerdir. Pastaneler kendi yerel üretimlerini, çiftçiler de organik sığır ve kuzu eti üretimi yapmaktadırlar.

Eko-ev turları: Sürdürülebilir evler incelenmek için yılda 2 kez kamuya açılmaktadır. Moda turları: Geri dönüşümlü giysileri üreten yerel modacıların gönüllü yaptığı bir projedir. Yerel olarak üretilen giysiler rehberli turlarda kafe ve restoranlarda satışa sunulmaktadır.

Üretici turları: Tatma, gıda ve tatlı üretimi yaparak mevcut yetiştiricileri, üreticileri içeren ve üreticilerin büyümesini hedefleyen bisiklet turu projesidir.

Yavaş Yemek Mavi Dağlar Convivium'u, 2006 yılından bu yana gelişme kaydetmiştir. 40 üyesi ile yıl boyunca yapılan etkinliklerde her ay mevsimsel yemek, şarap ve peynir günleri düzenlenmektedir. Atölye çalışmaları ve uygulamalı etkinlikler ile gerçek gıda ve üretken(meyve veren) ağaçlar konulu çalışmalar yapılmaktadır.

4.1.4 Labastide-d'Armagnac - Fransa

Labastide-d'Armaniac, Fransa'nın güneybatı kısmında ormanlarla çevrili kırsal bölgesindeki komünlerinden biridir. Şehir, 700 nüfuslu ve yaklaşık 32 km² lik bir yüzölçümüne sahiptir (Url-32).

Şehir 13. yy'da 6. Bernard tarafından kurulmuştur. İngiltere kralı onuruna kurulan ve daha sonra Fransa'ya katılan kentin ortaçağ mimari kimliği tamamen korunmuştur (Şekil 4.6). Genelde emeklilik yaşına yakın insanların yaşadığı şehre, son zamanlarda orta yaşlı çalışan aileler de katılmaya başlamıştır. Şehir, Armaniac ismini, bölgede

bulunan ve aynı isimdeki şarap yapılan üzüm bağlarının bulunduğu bölgeden almaktadır.

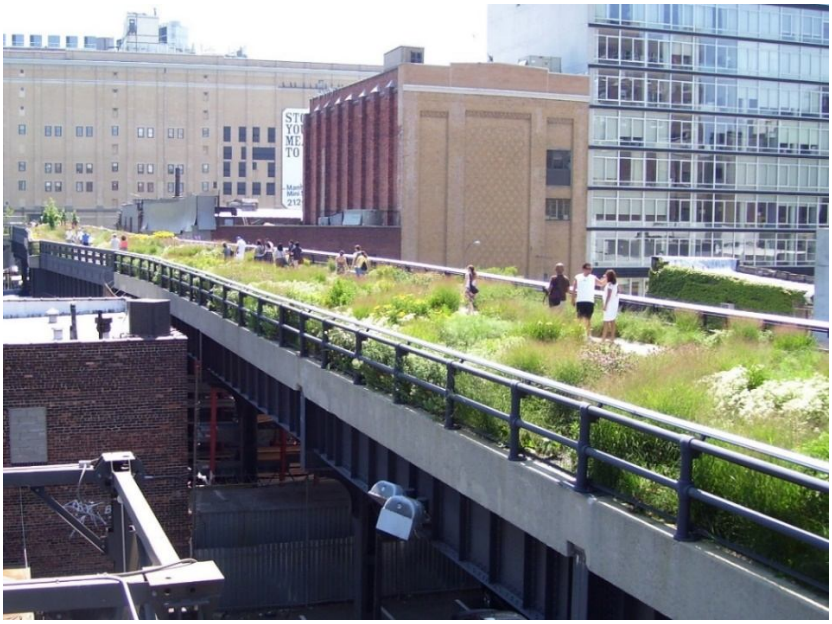
Şekil 4.6 : Labastide-d'Armaniac evleri (Url-33).

Labastide-d'Armagnac şehrindeki Prada Chateau Kilisesi, Géou Şapeli gibi tarihi yapılar, ulusal miras yönetmelikleri uyarınca korunmaktadır. Géou Şapeli, 4. yy'daki bir gallo-roman yerleşiminin kalıntıları üzerine 9.yy'da inşa edilmiştir ve kente 2 km uzaklıktadır. Bu yüzden kentteki en önemli tarihi yapılardan birisidir. İçinde eski bisiklet şampiyonlarının ve yerel bağışçıların desteğiyle oluşturulmuş eski bisikletlerin, üniformaların, dokümanların sergilendiği küçük bir bisiklet müzesi bulunmaktadır (Url-34).

Armaniac üzüm bağlarının bulunduğu bölgede, nesilden nesile aktarılan ve 700 yıllık geçmişe sahip yöntemlerin hala kullanıldığı 'brendi'(damıtılmış şaraptan elde edilen yüksek alkollü içecek) üretimi mevcuttur. Ayrıca kent birçok yerel ve organik ürün kullanılarak yapılan yemekleri ile zengin bir gastronomi listesine sahiptir. Bu durum, Slow Food kriterleri ile ilgili olarak güçlü bir adaylığın da göstergesidir.

Labastide-d'Armaniac kentinde Green Lane adlı eski bir tren yolu hattı mevcuttur. Bu tren yolu hattının 1960'lı yıllarda işlevi değiştirilerek sadece yayaların ve bisikletlilerin kullanabildiği bir eko-turistik hat haline getirilmiştir. Bu yol ziyaretçilere 30 km lik güvenli bir yürüme ve bisiklet sürme imkanı sağlamaktadır. Böyle durumlar şu an mevcut büyük metropollerde de yapılması mümkün olan ve doğru müdahalelerle iyi işleyen bir yöntem olabilir. Mesela Newyork'ta eskiden şehir

üzerinden giden ve tren yolu olarak kullanılan banliyö hattı (Newyork High Line) şu an kullanılmadığı için yayaların kullandığı yürüyüş yolları haline getirilmiştir (Şekil 4.7). Bu kavram 'Rail trail' olarak geçmektedir. Rail trail, (rail=trenyolu, trail=iz) eskiden tren yolu hattı olarak kullanılan yolların çok fonksiyonlu hatlara çevrilerek yeni işlevlerin kazandırılması yöntemidir.

Şekil 4.7 : New York şehri rail trail örneği (Url-35).

Kentte, yaz sezonu boyunca el sanatları ve antika, mutfak yarışmaları, resim yarışması, sergiler, konserler ve tiyatro gösterileri gibi birçok sosyal etkinlik organize edilmektedir. Yerel üreticilerin katıldığı festivallerde üzüm hasadı evreleri gerçek zamanlı çalışan bir düzenekle canlı olarak sergilenmektedir. Tarihi, mimari ve gastronomik zenginliği ile kent, özgünlüğünü, misafirperverliğini ve sadeliğini yitirmemiştir.

4.1.5 Alphen - Chaam - Hollanda

Alphen, Chaam ve Galder güney Hollanda'daki 3 küçük yerleşim yeridir. Fakat belediyenin adı bunlardan en büyük ikisini kapsayan Alphen-Chaam şeklindedir. Galder köy olarak geçmektedir. 2014 verilerine göre Alphen-Chaam bölgesinin Galder ile birlikte nüfusu 10 bin civarındadır ve yaklaşık 94 km² lik bir yüzölçümüne sahiptir (Url-36).

Alphen-Chaam bölgesi yoğun Hollanda kent merkezine göre oldukça az nüfuslu ve sakin bir yerleşim yeridir (Şekil 4.8). Sakin şehir üyeliğine 2010 yılında kabul edilmiştir. 10 binden az nüfusu ve yüzölçümü ile doğal güzelliklerini korumuş bir bölgedir. Etkileyici ve kapsamlı kırsal alanları, ormanları ve fundalıkları ile korunmuş bir doğal güzelliğe sahiptir. Doğası; zirai, ticari ve eğlence sektörlerinde önemli bir rol oynadığı için belediyenin karakterini de tanımlamaktadır.

Alphen-Chaam turistler için oldukça cazip bir bölge haline gelmiştir. Kentin akarsu ve doğal rekreasyon alanları, Alphen Tepeleri ve gölleri ile Strijbeek içindeki fundalık ve Chaam Ormanı bunlardan bazılarıdır. Koruma altında olan Chaam ve Ulvenhout arasındaki bu bölge doğal havuzların, çalılıkların ve bataklıkların olduğu bir doğal yaşam alanıdır. Bir tepe üzerinde bulunan gözlem noktası, civarda yaşayan hiçbir kuş türüne zarar vermeden bölgeye erişime ve bölgede inceleme yapabilmeye olanak sağlamaktadır. Alphen Chaam'ın batısında bulunan Anneville, Luchtenburg ve Hondsdonk kültürel, tarihsel ve doğal değerlere sahip yerleşim yerleridir.

Şekil 4.8 : Alphen-Chaam da bir sokak (Url-37).

Alphen-Chaam bölgesi kendi içinde birçok gezi olanağı sunmasının yanı sıra, Breda, Tilburg gibi yerleşim yerlerine yakın olması nedeniyle geziler için de bir merkez üssü halindedir. Efteling Eğlence Parkı ve Beekse Bergen Safari Parkı da kent merkezine yakın olan ziyaret noktalarındandır. Alphen Chaam ulusal ekolojik ağa, Bleeke, Strijbeek doğal rezervleri ve Chaam doğa geliştirme projeleri ile katkıda bulunmaktadır. Belediye ve ilçe su idaresi suyu toprakta tutabilmek için bir dizi proje

üzerinde çalışmaktadır(dere yataklarının yeniden yönlendirilmesi gibi). Ayrıca bazı kalkınma programları mevcuttur. Entegre Köy Kalkınma Programı (iDOP), Galder ve Strijbeek gibi küçük kırsal merkezlerin yaşam kalitesini korumak için kullanılan bir kalkınma programıdır (Url-38). Buradaki yerel özellikler tarım için oldukça uygundur. Eğimi farklılık gösteren arazi, çiftçilik için elverişli bir alan haline gelmektedir. Zengin bir kültürden gelen bölgede yerleşik bir fikir olan "zengin insanların olduğu yer" kavramı "halk için gelişmiş şehir" kavramına dönüşmüştür. Bölge, gerçek kalkınmanın arazi değeri değil, eylemlilik olduğunu, uygulamaya geçirerek pratikte de kanıtlamıştır.

Alphen-Chaam telaşlı kent çevresi ortasında bir yeşil vaha olarak anılmaktadır. Bu durum, bozulmamış yeşil manzara, temiz su ve hava, gürültü kirliliği önlemleri, toprak ve ışık kirliliğinin engellenmesi, işletmelerin yeşili önemseyen sürdürülebilir davranışı ve yerel halkın tutumu ile güçlenmiştir.

Temiz yağmur suyu toplanarak ve sürdürülebilir teknikler kullanılarak taşınmakta ve dağıtılmaktadır. Bahçe atıkları yenilenebilir enerji üretmek için toplanarak biyokütle enerji santraline taşınmaktadır. Alphen-Chaam çevre ve doğa politikasında sivil toplum kuruluşları ile yoğun işbirliği içindedir.

Belediyenin iki adet yavaş yemek ürünü mevcuttur. Bunlar Chaam Hen ve Kempen Moorland koyunlarıdır. Yavaş yemek vakfının girişimleriyle doğada tükenmek üzere olan koyun türünde artış gözlemlenmiştir. Fundalık rezervlerinde ve doğal mera yönetiminde kullanılan bu türler sayesinde biyo-çeşitliliğe katkı sağlanmaktadır.

Alphen-Chaam kamp alanları, tatil çiftlikleri ve bungalov parklarının yanı sıra göl ve çevresindeki rekreasyon alanları ile de turistlere hizmet vermektedir. Ayrıca kullanıcılar için geniş ormanlık alanları, bisiklet güzergahları ve piknik alanları da mevcuttur. Alphen-Chaam gibi düşünen belediyeler, ulusal ve uluslararası ağ ile deneyim ve bilgi alışverişi yapmakta, böylece; sakinlerinin yaşam kalitesini iyileştirmeyi amaçlamaktadır.

Sakin şehir ağına katılmanın bu bölgeye kattıkları aşağıdaki gibidir.

- Alphen-Chaam bölgesinin benzersiz kimliğini, bölgesel, ulusal ve uluslararası alanda tanıtmak.

- Uluslararası sözleşme ile enerji kullanımında % 20 azalma, yenilenebilir enerji kullanımında % 20'lik bir artış ve yeşil konut sayesinde gaz emisyonunda % 20 lik bir azalma sağlamayı hedeflemek.
- Uluslararası Sakin Şehir Birliği aracılığıyla Avrupa desteği almak.
- Sakin şehir felsefesini ve ilkelerini destekleyen girişimciler ve dernekler ile işbirliği içinde bulunmak.

4.1.6 Hartberg- Avusturya

Hartberg, Almanya'nın güneydoğusunda ve Styria bölgesinde bulunan bir şehirdir. 2014 verilerine göre nüfusu 7 bin civarındadır ve yaklaşık 22 km²'lik bir yüzölçümüne sahiptir. Tarihi M.Ö. 3. yy' a kadar dayanan Styria, şehirdeki en önemli tarih öncesi yerleşim yerlerinden biridir. Şehrin en eski kalıntılarından olan masif duvar 1500 metre uzunluğunda olmasına rağmen sadece 7-8 metre yüksekliğinde Schölbinger Kulesi (Şekil 4.9) ve Reck Kulesi olmak üzere 2 tane kulesi kalmıştır (Url-39). Şehir, Graz ve Viyana arasında ve Macaristan sınırındadır.

Şekil 4.9 : Schölbinger Kulesi (Url-40).

Kökleri 2500 yıl öncesine dayanan ve ortaçağda aristokrasinin cazip buluşma noktalarından biri olan Hartberg, tarih ve kültürle iç içe bir yaşam sergilemektedir. Korunmuş ortaçağ mimarisi, Romanesk ve Barok yapılar içermektedir. Görkemli

freskleriyle Charnel evi ve Steinpeiß evi bunlardan bazılarıdır. 1834 yılında belediye binalarından biri, erken tarih ve Roma dönemine ait belgesel gösterimi yapan bir müzeye dönüştürülmüştür (Url-41). Şehirdeki katı koruma kanunları birçok tarihi eserin günümüze kadar ayakta kalmasını sağlamıştır.

Ringkogel tepesi üzerinde yeralan Ringwarte Gözlem Kulesi (Şekil 4.10), 1906 yılında inşa edilmiş olup 100. yıldönümünde tamamen yenilenmiş ve yeni bir sığınak eklenmiştir. Doğanın ve mimari kültürel mirasın iç içe oluşu Hartberg'e özgü bir durumdur. Doğal çevre ve yaşam alanları, bitki ve hayvan türlerinin korunması için çok önemli olsa da, doğal habitatların konut bölgelerine yakınlığı şehir için özel bir durum oluşturmuştur. Hartberg doğasının bu belirgin özellikleri, 11 Haziran 2005 tarihi itibariyle Avrupa rezervleri arasına girmesini sağlamıştır (Url-42).

Şekil 4.10 : Ringwarte gözlem kulesi (Url-43).

Hartberg'in doğal çevresi şehir için istikrarlı bir iklim faktörü oluşturmaktadır. Bu doğal çevre aynı zamanda şehir ile entegre olmuş, içinde bir çok hayvan ve bitki türünün olduğu yaşamaya değer bir kültürel peyzaj örneğidir. Şehrin bu potansiyeli

birçok spor ve sağlık aktivitelerine olanak sağlamakta, şehrin ekolojik ve çevresel sürdürülebilirliğini güçlendirmektedir.

Hartberg'de 'Ekopark' adında Avrupa'da başka örneği olmayan bir proje mevcuttur. Bu projede iş, araştırma ve eğitim sektörünün simbiyotik bir çalışma durumu söz konusudur. Ekopark projesi Uygulamalı Araştırma Merkezi ile bağımsız ticari işletmelerin birlikte çalıştığı çevresel kaygıları merkez alarak yenilikçi projeler geliştirmeye dayanmaktadır. Ekopark projesi, ekolojik durumlarla yakından alakalı işletmeler için ideal bir ortam oluşturmaktadır. Genel işlem faaliyetlerinin yanında, ekonomik ve bilimsel fayda durumları da söz konusudur (tüm binaların atık yönetimi gibi).

Hartberg yönetimi, Joanneum Araştırma Birimi ve Uygulamalı Bilimler Üniversitesi ile işbirliği içinde bölgede araştırmalar yapmaktadır. Bu çalışmalar kapsamında bilimsel, kültürel ve ekonomik eğitimler, seminerler verilmektedir. Aynı zamanda Ekopark hizmet biriminde büyük ekran teknolojisi hizmeti ile bilimsel filmler, doğa belgeselleri gösterimi yapılmakta, su ve çevre konulu sergiler düzenlenmektedir.

Hartberg Ekopark projesi, sürdürülebilir kalkınma anlamında,

- Çevre sorunları ve olası çözümleri hakkında tüketicilere bilgi kazandırabilen yenilikçi yolları araştırması,
- Kapsamlı bir şekilde çevresel konularda kamu bilincini yükseltmesi,
- Çevresel teknikler ve endüstriyel konularda, simbiyotik çalışmalarla uygulamalı araştırmalara teşvik etmesi,
- Bölgenin ekonomik ihtiyaçlarına cevap verebilme kapasitesi,

nedeniyle dikkate değer bir örnektir (Url-44).

Capuchin Manastırı önünde her Salı ve Cuma yerel üreticiler ürünlerini sergilemektedir. Şehir parkında ise Paskalya pazarı ve bahçe fuarı düzenlenmektedir. Burada dekoratif ürünler, Paskalya süslemeleri, bahçe tasarımı ile ilgili eşyalar satışa sunulmakta, yerel ekonomik düzen desteklenmektedir.

Hartberg'in sakin şehir projeleri;

- Şehri kendine has özellikleriyle yeniden kurgulama,
- Yerel ürünlerle ilgili Cittaslow festivali,
- 'Hartberg gülü' kültürü,

- Gastronomi ve yavaş yemek eğitimi,
- Fuar ziyaretleri,
- Bisiklet kullanımına ve e-bisiklet satışına teşvik,
- Şehir kültürünü yerel ürünler, el sanatları vb. ile ortaya çıkarma,
- Sakin şehir bölge koordinatörü ile iş birliği,

şeklindedir (Url-45).

4.1.7 Hódmezővásárhely – Macaristan

Hódmezővásárhely, Macaristan'ın güneydoğusunda Büyük Macaristan Ovası'nda yer alan bir şehirdir. 2005 verilerine göre nüfusu 47 bin civarında olan şehrin yüzölçümü yaklaşık 483 km²'dir. Neolitik izlerin olduğu şehirde ayrıca Bakır Çağı, Bronz Çağı, Demir Çağı ve Büyük Göç Dönemi'nden kalıntılar bulunmuştur. Kasabanın kalıcı arkeolojik hazineleri şehrin arkeoloji müzesi olan Tornyai Janos Müzesi'nde sergilenmektedir (Url-46).

Arkeologlar kent sınırları içinde neredeyse altı bin yıllık yerleşim izleri bulmuştur. 15. yy'da bölgede önceden bulunan, balıkçılık, ticaret ve tarımla geçimlerini sağlayan 4 küçük kasaba olan Hód, Vásárhely, Tarján ve Ábrány gelişerek Büyük Ova adlı Pazar haline gelmiş ve şimdiki şehri oluşturmuştur (Url-47).

Turizm açısından bakıldığında Hódmezővásárhely doğal termal su kaynakları ile kentsel açık hava banyosu izlenimi vermekte ve yaz aylarında şehre birçok turistin gelmesini sağlamaktadır. Sakin şehir kavramı ile ilgili yönetimin başarılı çabaları ile vatandaşlar bilgilendirilmiş, Güney Büyük Ova bölgenin en refah yerleşim yeri haline gelmiştir. Korunan doğası ile bölgenin en değerli yerlerinden biri de Körös-Maros Milli Parkı'dır (Şekil 4.11).

Şekil 4.11 : Körös-Maros Milli Parkı'ndan bir görünüm (Url-48).

Yerel üretim geçmişi de çok eskilere dayanan bölgede çömlekçilik, seramik ve nakışçılık gibi geleneksel el sanatlarının gelişmiş olduğu görülmektedir. Bölgede bulunan kilin kalitesi, çömlekçiliğin gelişmesinde büyük rol oynamıştır. Şehirde hala yaşayan ve çalışan kil ustaları geleneklerini muhafaza ederken orijinal şekil ve motifler geliştirmişlerdir. Şehirdeki nakış ustaları da ün kazanmıştır. Kürk ve nakış işi, kenevir ve keten kullanılarak yapılmaktadır. Ürünler, doğal bitkisel yöntemlerle boyanmakta, dekoratif motifler ve özel desen teknikleri kullanılmaktadır.

Hódmezővásárhely sakin şehir projeleri ve etkileri aşağıdaki şekildedir (Url-49):

- Hodmezovasarhely sokak aydınlatması yenileme projesi: LED-sokak lambaları sağlanmış, armatürler yenilenmiştir (armatürlerin sayısı: 6830 adet, yeni armatürler: 6598 adet). Projede toplam enerji tasarrufu: 565.000 kWh / yıl'dır. CO_2 emisyonu ve sokak aydınlatmasında enerji tüketimi 2012 yılından itibaren 1/3 oranında azalmıştır. Parlaklık oranı % 50 oranında, görmedeki konfor hissi % 30 oranında artmıştır. Işık şiddeti ortalama % 30-50 artmıştır.
- Németh László İlköğretim Okulu Enerji düzenlemesi: Eski ve kullanılmayan pencere ve kapı camlarının yenilenmesi, bina kabuğunda 10 cm kalınlığında ısı yalıtımı yapılması ve merkezi jeotermal ısıtma sisteminin suyun efektif kullanıldığı akışkan kütle sistemine dönüştürülmesi planlanmaktadır.
- Hodmezovasarhely Erzsébet Hastanesi "A" Bina Blok Enerji düzenlemesi: Binanın tüm pencere ve kapılarının değiştirilmesi, ayrıca ısıtma sisteminin

termostatik regülasyon sifon ve akış düzenleyiciler ile donatılması planlanmaktadır.

- Yüksek katlı binaların enerji tasarrufu düzenlemesi: Böylece 693 dairede önemli oranda enerji tasarrufunun sağlanması planlanmaktadır.

4.1.8 San Vincenzo - İtalya

San Vincenzo İtalya'nın özerk bölgelerinden biri olan Toskana'ya bağlı Livorno şehrinin bir yerleşimidir. Livorno'ya 50 km, Floransa'ya 100 km uzaklıkta olan kent, 34 km² lik yüzölçümüne ve 2004 verilerine göre 7 bin civarında nüfusa sahiptir (Url-50).

Kasabaya ulaşım; demiryolu hattı, büyük sahil yolu ve merkeze 70 km uzaklıktaki havaalanı ile sağlanmaktadır. Kentin en eski yapısı olan San Vincenzo Kulesi şehir merkezinde yer almaktadır. Kent, San Vincenzo tepelerindeki ilk yerleşme olan Biserno Kalesi 1304 yılında yıkılınca, bunun sonucu olarak bu çevrede kurularak gelişmiştir ve 1949 yılında bağımsız bir belediye haline gelmiştir. Ayrıca, İtalya'nın sanat merkezi olan üç şehri Pisa, Floransa ve Siena, kasabadan 70, 140 ve 115 km uzaklıktadır (Url-51).

2006 yılından bu yana San Vincenzo'nun Şekil 4.12'te görülen 11 km'lik sahil şeridi, temiz plajlar ve denizler için uluslararası bir Avrupa standardı olan Mavi Bayrak sertifikasına sahiptir. San Vincenzo, denizle ilişkisi güçlü olan ve gelişen çevreler için, sürdürülebilir taahhütleri geliştirmek ve yaymak amacı taşıyan Avrupa Çevresel Eğitim Vakfı (FEE)'nın üyesidir.

Şekil 4.12 : San Vincenzo mavi bayraklı sahilleri (Url-52).

2004 yılında deniz suyu için yapılan testlerin sayısı arttırılmış, 'temiz kumsal' kampanyalarına ağırlık verilmiş, köpekler için bir kumsal oluşturulmuş, turizm ve otel işletmecilerine bu konularda eğitimler verilmiş, denizde ve turistik tesislerde güvenliğin arttırılması yönünde çeşitli projeler başlatılmıştır. San Vincenzo ayrıca ISO 14001 ve EMAS sertifikalarına da sahiptir (Url-53).

Posidonia, okyanuslarda bulunan bir yosun türüdür ve Akdeniz'de pek görülen bir tipoloji olmadığı için deniz suyu kalitesine önem veren kent için oldukça önemlidir. Çünkü bu bitki türü çok miktarda oksijen üretmektedir ve deniz suyu için kalite ve temizlik garantisi oluşturmaktadır. Bu durum Avrupa Birliği Direktifi ile korunması gereken çevre kapsamına girmektedir. Suyun şeffaflık görüntüsünü arttıran bu bitki türü aynı zamanda dalga hareketini azaltarak kıyı erozyonu riskini azaltmaktadır. Sahile vuran ölü Posidonia yaprakları, daha sonra San Vincenzo Belediyesi tarafından organik gübre olarak kullanılmaktadır. Bu durum ekolojik döngüye ve sürdürülebilir çevreye olanak sağlamaktadır.

San Vincenzo, turistik tesislere ve genişletilmiş iyi donanımlı bir demirleme limanına sahiptir. Sahilleri 12 km uzunluğunda ince kum ve Akdeniz bitki örtüsü ile kaplıdır. Kent merkezi bütün kamu tesisleri ve önemli bir arkeolojik alan olan Etrüsk bölgesi ile bağlantılıdır. Kent, aynı zamanda pitoresk özellikteki köylere ve tarihi ortaçağ tepelerinden oluşan Suvereto, Campiglia Marittima, Bolgheri, Castagneto Carducci, Volterra, San Gimignano gibi kasabalara yakındır. Başka önemli turist merkezlerinden biri de kentten kolay ulaşımı sağlanan Elba Adası'dır. İtalyanlar'ın önem verdiği ve eski bir maden yerleşimi olan adaya ulaşım San Vincenzo'dan kolayca sağlanabilmektedir (Url-54).

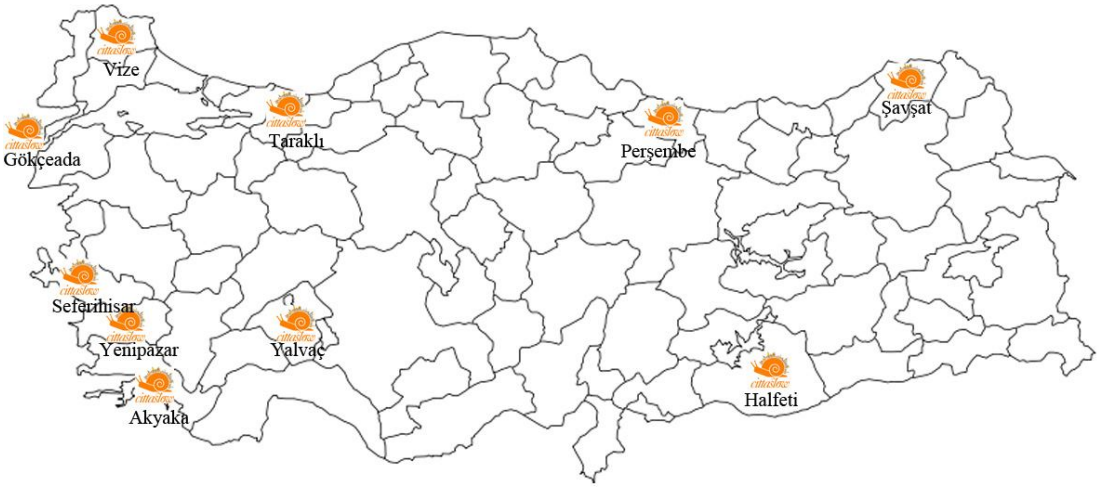
Yönetim spor merkezleri ile işbirliği içinde profesyonel bisiklet, futbol, basketbol, tenis, voleybol ve okçuluk dallarında halka ücretsiz donanım sağlamaktadır. Sağlıklı yaşam ve sosyal sürdürülebilirlik kapsamında kent kalitesini arttıran bu faktör, sakin şehir felsefesine hizmet etmektedir.

4.2 Türkiye'de Sakin Şehirlerin İncelenmesi

Türkiye'de Sakin Şehir kavramı yeni olmasına rağmen üye şehirlerin projeleri devam etmekte, istekli ve adaylık aşamasındaki sakin şehir sayısı da artmaktadır. Seferihisar'da başlayan hareket sürdürülebilir ve yerel bir kalkınma modeli olarak,

diğer kentler ve yerel belediyeler için örnek teşkil etmektedir. Türkiye'deki Sakin Şehir oluşumu, diğer kentlerin tarihi mirasını ortaya çıkarmak, mimari kent kimliğini vurgulamak, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanıldığı sürdürülebilir pilot kentler oluşturmak açısından önemli bir potansiyele sahiptir.

Türkiye'deki ilk sakin şehir Seferihisar olduğu için diğer şehirler de Seferihisar'ın onayından geçmektedir. Seferihisar'dan sonra Akyaka, Gökçeada, Halfeti, Perşembe, Şavşat, Taraklı, Vize, Yalvaç ve Yenipazar olmak üzere 10 tane şehir, sakin şehir üyeliğine kabul edilmiştir. Türkiye'nin sakin şehir haritası Şekil 4.13 te görüldüğü gibidir. 11. aday şehir ise Göynük (Bolu)'tür (Url-55).

Şekil 4.13 : Türkiye Sakin Şehirler Haritası (Aydoğan, S., 2015).

4.2.1 Seferihisar – İzmir

Seferihisar, İzmir'in güneyinde yer alır, il merkezine uzaklığı 45 km'dir. İlçenin batısının ve güneyinin Ege Denizi'ne kıyısı olmakla birlikte ilçe merkezi denizden 5 km içeride bulunmaktadır. İlçenin yüzölçümü 386 km²'dir. 2014 verilerine göre toplam nüfusu 36 bin civarında olan ilçenin geçim kaynağı ağırlıklı olarak tarım ve zeytinciliktir. Bunun yanı sıra seracılık ve hayvancılık da son yıllarda ilçe için önemli gelir kaynağı olmaya başlamıştır. Bunların dışında balıkçılık ve turizm de ilçe ekonomisine katkı sağlayan önemli sektörlerdendir (Url-56).

Seferihisar, İzmir il merkezine ve havalimanına yakınlığı nedeniyle, konum olarak avantajlı olup aynı zamanda sağlık turizmine katkısı açısından, jeotermal su kaynakları ve tarihsel / kültürel değerleriyle de önemli bir konumdadır.

Seferihisar'ın sakin şehir üyeliği 2009 yılında gerçekleşmiştir. Türkiye'nin sakin şehir başkenti ve ilk sakin şehridir. Bu anlamda öncü şehir olması nedeniyle öncelikle bu çerçevede incelemek, Türkiye'deki diğer aday sakin şehirlerle ilgili öngörüde bulunmak, mevcut olanlarla ilgili kıyas ve yorum yapmak açısından önemlidir.

Sakin şehir felsefesinde yerel katılım çok önemli ve gerekli bir kriter olduğu için adaylık öncesinde toplantılar düzenlenmiş, köy kahvelerine gidilip sunumlar yapılmış ve projeler tanıtılmıştır. Çocuklar için okullarda da çalışmalar düzenlenmiştir. Seferihisar'ın kabul edilişinden sonra çok fazla sayıda başvuru gerçekleşmiştir.

Seferihisar'ın, ilk sakin şehir unvanını alması nedeniyle ve mevcut potansiyelinin varlığıyla da, kriterleri sağlama konusunda hevesli ve öncü bir ilçe olduğu görülmektedir. İlçe yönetimi ve sakin şehir temsilcileri Seferihisar'a ve sakin şehir felsefesine faydalı olacağını düşündükleri yeni projeleri desteklemek için de çalışmaya devam etmektedirler.

Seferihisar'da sakin şehir üyelik kriterleri kapsamında yapılan çalışmalar, Seferihisar Sakin Şehir Kriter Çalışmaları raporundaki bilgiler kullanılarak üyeliğin kriterleri olan alt başlıklarda incelenmiştir.

- **Çevre politikaları**

Hava kirliliği ve kalite ölçümü için mobil izleme araçlarıyla ölçümler yapılmıştır. Deniz suyu temizliğinin belgelenmesi için İZSU ve İl Sağlık Müdürlüğü'nden raporlar alınmıştır. Ayrıca kentsel ve endüstriyel çöplerin ayrıştırılıp toplanması ile ilgili İzmir Büyükşehir Belediyesi ve ÇEVKO ile işbirliği sağlanarak yapılmaktadır. Endüstriyel ve evsel kompostlama ile ilgili uzmanlarla görüşülerek, tesis için arazi ile ilgili düzenlemelere başlanmıştır.

İlçede yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı ile ilgili birçok proje mevcuttur. Bunlar;

- Seferihisar İlçesi Biogaz Tesisi Projesi
- Yenilenebilir Enerji Kaynakları Projesi
- Güneş Enerjili Bisiklet Projesi
- Seferihisar-Doğanbey Günübirlik Kür Merkezi ve Konaklama Üniteleri Projesi (jeotermal tesis)
- Enerji Verimliliği Eğitimleri'dir.

Temizliğin ve güvenliğin simgesi olan, tüm dünya ülkelerinin takip ettiği uluslararası bir değer ve marka olan Mavi Bayrak için ilk kez belediye olarak başvuru yapılmıştır. Seferihisar 6 halk plajı 2 özel plajıyla, İzmir'in en çok Mavi Bayraklı plajına sahip ilçesi olmuştur (Şekil 4.14). 2014 yılında 4 halk ve 1 özel plaj için daha başvuruda bulunulmuştur. İzmir Valiliği öncülüğünde başlatılan 'Temiz Okullar, Sağlıklı Çocuklar' projesi çocuk dostu kent adayı Seferihisar'daki 5 okulda başlamıştır. Proje TEMO-CSS 23002 (Hijyen ve Sanitasyon Yönetim Sistem Standardı) standardını kapsamaktadır.

Şekil 4.14 : Seferihisar'ın mavi bayraklı koylarından bir görünüm (Url-57).

Sürdürülebilir bir çevre ve yaşam kalitesi bağlamında bir kentin kalite standardının en büyük ölçütlerinden biri kişi başına düşen kaliteli, kullanılabilir ve potansiyeli olan yeşil alandır. Bu anlamda da önemli bir adım olarak Seferihisar Sığacık Meydanı'nda yapılmış yeşil alan düzenlemesinde, egzotik bitkiler yerine hoş kokulu yerel bitkiler kullanılmış, alan güneş enerjisi ile aydınlatılmıştır. Dış aydınlatmada da güneş enerjili aydınlatma sistemleri kullanılmaya başlanmıştır. Sürdürülebilir enerji kullanımına teşvik açısından bu çalışma önemlidir.

Seferihisar için son derece önemli olan Sığacık Körfezi'nin sonu anlamına gelebilecek Orkinos Çiftliği'nin kurulmaması için yasal olarak bütün girişimler yapılmıştır. Kampanyaya sadece İzmirliler değil medyanın da katılımı sağlanarak önemli bir sivil cephe yaratılmıştır. Durdurma kararına rağmen kurulan çiftliğin kaldırılması için Seferihisar'ın yasal mücadelesi de halen devam etmektedir.

GDO'lu ürünlerin yasaklanması ülke çapında atılması gereken bir adım ve sosyal politikaları ilgilendiren bir konu olduğu için ilçe çapında yapılanlar yetersiz olabilmektedir. Fakat yine de yerli tohum kullanımı teşvik edilmektedir. Bu nedenle Tohum Takas Şenliği gerçekleştirilmiş ve Can Yücel Tohum Merkezi kurulmuştur. Şenlikte toplanan tohumlar dikilerek, çoğaltılmasına başlanmıştır. Bu hem çevre politikaları kapsamına hem de tarımsal politikalar kapsamına girmektedir ve yerel üretimi desteklemesi açısından önemlidir. Eski belediye binası Köy Pazarı'na dönüştürülmüştür. Yerel üreticinin direkt halkla buluşması ekonomik anlamda sürdürülebilirliğin yerel düzeyde olması açısından önemli ve güçlü bir adımdır.

İzmir ili Yarımada bölgesinde pilot bölge olarak seçilen Urla ve Seferihisar ilçelerinde kırsal kesimde yaşayanların organik tarıma geçişinin teşvik edilmesi, çevre dostu üretim yapmaya istekli ve herhangi bir sertifika altında üretim yapamayan kişilerin teşvik edilmesi, diğer kesimlere öncü olacak şekilde, mesleki bilgi becerilerinin arttırılması ve yönlendirilmeleri hedeflenmektedir (Url-58).

Seferihisar Belediyesi tarafından hazırlanan, Turizm Altyapı Hizmet Birliği ortaklığıyla İZKA'ya sunulan "Seferihisar Belediyesi Kapalı Pazaryerinde Pilot Fotovoltaik Güç Santrali Kurulumu Projesi" kabul edilmiştir. Seferihisar Belediyesi hizmet binası elektriğini kendi üretmesi ve kullanması planlanmaktadır. Böylece belediye binasının aydınlatılması, ısıtılması ve soğutulması güneş enerjisiyle sağlanmış olacaktır (Url-59).

- **Altyapı politikaları**

Seferihisar'ın girişindeki Atatürk Caddesi'nde elektrik kabloları yer altına alınmış, su şebekesi yenilenmiştir. Ardından tüm evler boyanmış, kaldırımlar genişletilmiş, yollar yeniden yapılmıştır. Pencerelere söveler ve sardunyalar yerleştirilmiştir.

Seferihisar'da Sığacık Kaleiçi'nde sokaklar yenilenmekte, altyapı iyileştirilmekte, evlerin cepheleri boyanmaktadır. Bu iyileştirmeler olumlu görünse de Seferihisar'da yerel mimari anlamında kimlik belirleyici unsurlar pek mevcut değildir. Bu sakin şehir felsefesi açısından olumsuz bir durumdur. Avrupa'daki birçok örnekte yer-kimlik felsefesi ön plana çıkmakta, kültürel mirası koruma ve geliştirme konularına çok önem verilmektedir.

Seferihisar'da ressamlar ve mimarlardan destek alınarak çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Belirli bir yerel mimari kimlikten söz etmek pek mümkün olamadığından

mevcut yapılarda cephe çalışmaları ile kente kimlik kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu çalışmalar detaylı irdelenmelidir. Yerel mimari kimliği pek belirgin olmayan bir yerde sonradan yapılan ekleme ve düzenlemeler tartışmalı bir konudur (Doğutürk, G. 2010).

Ege Üniversitesi ve Yaşar Üniversite'sinden rölöve ve restorasyon çalışmaları için yardım istenmiştir. Cephe rölöveleri çizilmiştir. Belediye pasajı cephesi yenilenmiştir. Kent genelinde cephe iyileştirmeleri yapılmıştır, görüntü kirliliğini engellemek ve temiz bir mimari dil oluşturmak için tabelalar ve çanak antenler ile ilgili düzenlemeler mevcuttur.

Kamu binaları öncelik teşkil edecek şekilde binaların engelli vatandaşların kullanımına uygun hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Günün belirli dilimlerinde bazı yolların sadece yaya kullanımına hizmet etmesi düşünülmüştür, uygun yerlere bisiklet yolları yapılmıştır. "Engelsiz Kent" olmak için çalışmalar devam etmektedir. Çalışmalar için Avrupa Birliği'nden destek istenmiş, olumsuz yanıt alınmıştır. Kültür Bakanlığı'ndan maddi destek istenmiştir.

Seferihisar'ın toprak altındaki en büyük hazinesi Teos antik kentinde arkeolojik kazılar 50 yıl sonra tekrar başlatılmıştır. Dionysos tapınağı çevresindeki 27 dönüm arazi kamulaştırılmıştır. Ulamış Camii, Düzce Medresesi ve Camii'nin rölöve ve restorasyon projeleri hazırlanmıştır. Bu projeler için İl Özel İdaresinden yaklaşık 500.000 TL hibe alınmıştır. Teos kazılarının devam etmesi için sponsorlar bulunmuştur.

- **Kentsel yaşam kalitesi politikaları**

Seferihisar termal turizm için son derece önemlidir. Sıcak su kaynakları ve kullanım sonrasında soğuyan suyun seralarda ve evlerde kullanımı planlanmaktadır. Bu uzun vadede hayata geçirilecek bir durumdur. Yenilenebilir enerji kullanımına ağırlık verilmektedir. Gerekli yerlerde RES uygulamaları vardır ve bu projeler halen devam etmektedir. Fakat konu ile ilgili belediyenin yetkilerinin alınmış olması ve türbinlerin sit alanlarına sıçramış olması durumla ilgili sıkıntılar yaratmaktadır (Url-60).

Biyo-mimari ile ilgili ilçede faaliyet gösteren mimarlık, inşaat firmaları ve yükleniciler bilgilendirilmiş ve çevre dostu tasarımın benimsenmesi ve farkındalığın arttırılması için programlar yapılmıştır. Kamu ve özel alanların doğal mimari ile uyumlu olacak şekilde düşünülerek özgün bitki kullanımıyla ilgili olarak "Kum Zambağı" projesi mevcuttur.

İlçenin teknolojik kalite standartlarından olan kablosuz ağlar, elektromanyetik ve gürültü kirliliği gibi konularda standartları mevcuttur ve iyileştirme çalışmaları da devam etmektedir. Seferihisar Belediyesi gerçekleştirdiği çalışmalarla 'ISO 9001:2008 Kalite Yönetim Sistemi' ve 'ISO 10002:2004 Şikayetlerin Ele Alınması Yönetim Sistemi' kalite belgelerini almıştır.

- **Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar**

Seferihisar'da eko turizmi hayata geçirmek ve var olan potansiyeli aktif hale getirmek için yerel kültürün ve yerel ürünlerin markalaşmasını sağlamak üzere eko etiket çalışması yapılmıştır. Böylelikle Seferihisar'da eko turizm hareketi başlamıştır. 2010 yılında açılışı yapılan Teos Marina uzun süren girişimler sonucu Hudut Kapısı haline getirilmiştir. Yunanistan'ın Samos Adasıyla Seferihisar arasında seferler başlamıştır. Seferihisar Kültür Yayınları adı altında çıkan tanıtım kitap ve broşürleri hem Seferihisar'da hem de 3 ayrı dilde basılarak dağıtılmaktadır.

Seferihisarlı üreticileri ve köylüleri desteklemek ve emeklerini büyütmek için eski belediye binası Köy Pazarı'na dönüştürülmüştür. Üretici pazarlarında Seferihisarlılar Seferihisar'da ürettiklerini satmaktadır. Sadece İzmir'den değil bütün Türkiye'den ziyaretçiler gelmiştir. Çiftçiler ile ev kadınlarının kendi ürettikleri ürünleri aracısız sattığı pazarlar büyümektedir. Bu pazarlardaki yerel ürünler aynı zamanda internet ortamında da satışa sunulmaktadır.

AR-GE çalışmaları yürütmek, rekabet gücünü arttırmak, markalaşma çalışmaları yürütmek ve aracısız toptan pazarlama olanakları yaratarak, gelirleri arttırmak amacıyla kurulan Mandalina Üretici Birliği, yurtdışına mandalina satarak Türkiye'de bir ilki gerçekleştirmiştir. Seferihisar Satsuma'sını marka haline getirmek için Mandalina Festivali canlandırılmıştır. Tüketiciye destek olmak için birçok belediyeye satış yapılmış, iyi tarım uygulamaları için sertifika verilmiştir. Mandalinanın yan ürünlerini çeşitlendirmek için pestil, lokum, şarap ve marmelat yapılmakta olup hem yerel üretici desteklenmekte hem de organik tarım teşviki yapılmaktadır. Ayrıca Seferihisar Belediyesi satın aldığı narenciye ve paketleme tesisini Üretici Birliği'ne devretmiştir. Seferihisarlılar, kendi mandalinasını aracısız pazarlamaya başlamıştır. Yerel üreticilerin kurduğu kooperatifler desteklenmekte, balıkçılık ile ilgili projeler geliştirilmeye çalışılmaktadır.

İlçe belediyesinin yürüttüğü bu çalışmalar, sürdürülebilir kalkınma ve yenilenebilir

kent modeli başlığı altında da incelenmiş olan ekonomik ve çevresel sürdürülebilirliğin yerel politikalar tarafından nasıl geliştirilebildiğini ve sürdürülebilirlik kavramının kentsel olarak devamının oluşturulmasında en önemli kriterler olduğunu göstermesi açısından yol göstericidir.

İlköğretim öğrencilerine ücretsiz mandalina suyu ve süt dağıtımı, okullarda sebze bahçesi kurularak çocukların toprakla ve mevsimsel döngüyle tanışmaları ve burada çocukların yetiştirdiği besinleri yerel pazarda satmaları da sakin şehir bilincinin temelden başlatılmasıyla ilgili olumlu adımlardır.

- **Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar**

Seferihisar Belediyesi öncülüğünde, merkezi otorite, yerel yönetim ve sivil toplum kuruluşlarının bir araya gelmesiyle Kent Konseyi kurulmuştur. Farkındalık yaratmak ve sakin şehir kavramının isminden dolayı oluşan olumsuz fikri ortadan kaldırmak açısından önemli bir adımdır.

Seferihisar halkına daha kolay ve rahat hizmet sunmak için e-belediye sistemi kurulmuştur. Vatandaşlar, Seferihisar Belediyesi internet sitesi üzerinden çevre temizlik vergisi, emlak vergisi gibi ödemelerini gerçekleştirebilmektedir. Seferihisar Belediyesi'nin e-belediye sistemi, TUSİAD ve Türkiye Bilişim Vakfı işbirliğiyle gerçekleşen eTR Yarışması'nda Türkiye ikincisi olmuştur.

Sakin şehir kriterleriyle ilgili uygulamalar için üniversitelerle protokoller imzalanmıştır. 5 ayrı üniversite ile imzalanan protokollerle, öğrenciler Seferihisar'ın geleceği için projeler hazırlamışlardır. Yaşar Üniversitesi ve Seferihisar Belediyesi işbirliğiyle Sığacık'a 'Bilim Dükkanı' açılmasına yönelik protokol imzalanmıştır.

Dünyanın birçok ülkesinde uygulanan Genç Bank Projesi'nin, TOG ve Seferihisar Belediyesi işbirliğiyle hayata geçirilmesi planlanmaktadır. Büyükşehir yasasıyla kapatılacak olan 16 bin köyün kapatılmaması için köylülerle birlikte Anayasa Mahkemesi'ne gitmek için 'Geleceğin Köyleri' adlı kampanya başlatılmıştır.

- **Sosyal uyum**

UNICEF'in desteklediği çocuk dostu kent olmak için Çocuk Belediyesi kurulmuş, gençleri temsil eden belediye başkanı seçilmiştir. Çocuklar, Seferihisar hakkında söz sahibi olmuşlardır. Yerel yönetimde çocuklara kadar ulaşma gayreti, sakin şehir kriterlerindeki yerel katılım şartı nedeniyle ayrıca önemlidir.

Japonya'da depremde ailelerini kaybeden ve hayatları boyunca Batman dışına çıkmamış toplam 40 çocuk, Seferihisar Belediyesi Çocuk Meclisi tarafından 15 gün misafir edilmişler ve iki hafta boyunca gönüllü ailelerin yanında kalmış, uzman psikologlar tarafından terapi görmüşlerdir.

Ulamış ve Doğanbey Kadın Emeği Evleri açılmıştır. Bu evlerde kadınlar üretime başlamış ve emeklerinin karşılığında para kazanmaya başlamışlardır. Zor durumda ve yardıma ihtiyacı olan kadınlara psikolojik ve hukuki destek vermek için Kadın Danışma Merkezi açılmıştır. Psikolog ve sosyologlar kadınlar için hizmet vermeye başlamıştır.

Türkiye'nin çeşitli yerlerinden gelip ilçeye yerleşen vatandaşların kendilerini yabancı hissetmemeleri, Seferihisarlılar'la kaynaşmaları ve kültürel zenginliklerini paylaşmaları için bir çalışma yapılarak Seferihisarlılar Fuarı gerçekleştirilmiştir.

Belediye ve fırıncılar işbirliğiyle Halk Ekmek Büfesi kurulmuştur. Halk daha ucuza ve kendi ürettikleri ekmeği tüketmektedir. Ürkmez 'deki eski belediye binası gençlik merkezine dönüştürülmüş; satranç, gitar, bağlama ve yabancı dil kursları gibi kurslara çok sayıda çocuğun katılımı sağlanmıştır.

- **Ortaklıklar**

Seferihisar'ın geleneksel mutfağı adı altında, geleneksel tatları araştırılmaktadır. Bu yemekler Sefertası Lokantası'nda, Hıdırlık Kalkınma Kooperatifi'nin işletmesiyle yerli ve yabancılara sunulmaya başlanmıştır. Seferihisar'ın yöresel peyniri Armola ile ilgili Ege Üniversitesi ve üreticilerle birlikte, yapımının doğru olarak gelecek nesillere aktarılmasını sağlayacak araştırmanın başlaması planlanmaktadır. Bu durum sakin şehir akımının başlamasına temel oluşturan yavaş yemek faaliyeti kapsamında olduğu için sakin şehir kriterleri arasında önemli bir yer teşkil etmektedir.

4.2.2 Taraklı - Sakarya

Taraklı, Sakarya'nın güneydoğusunda, il merkezine 65 km uzaklıktadır. Geyve ilçesine bağlı bir kasaba iken 27 Haziran 1987 tarihinde ilçe olmuştur. 1289 senesinde Selçuklular gelmiştir. Manav yerleşimidir. İlçe nüfusu son verilere göre yaklaşık 7 bindir. Geçim kaynağı ağırlıklı tarım ve hayvancılık olan ilçede tarımda buğday, arpa ve ayçiçeği yetiştiriciliği öne çıkmaktadır (Url-61).

İlçede Osmanlı ahşap mimarisinin örneklerini görmek mümkündür. Genel karakteristik Osmanlı kent dokusunu oluşturan üç katlı ev tipolojisinden oluşmaktadır (Şekil 4.15). Restorasyon konusunda belediyeden alınan bilgilere göre hayli duyarlı davranıldığı gözlemlenmiştir. Yapılar doğal ve yerel malzemeler kullanılarak restore edilmiştir.

Şekil 4.15 : Taraklı evleri (Url-62).

Taraklı ilçesinin sakin şehir üyeliği 2011 yılında gerçekleşmiştir. Taraklı'da Sakin Şehir üyelik kriterleri kapsamında yapılan çalışmalar, Taraklı Belediyesi Sakin Şehir Kriter Raporu'ndaki bilgiler kullanılarak üyeliğin kriterleri olan alt başlıklarda incelenmiştir.

- **Çevre politikaları**

İlçede sanayileşme olmadığından toprak, hava ve su kalitesi açısından Taraklı şanslı bir ilçe ve doğal özelliklerini yitirmemiştir. Endüstriyel toprak kirliliği olmadığı için ölçüm de yapılmamıştır, bu durum gelecekteki gelişim durumlarından biri olabilir. Doğal su kaynakları kirlenmediğinden içme suyu olarak kullanılmaktadır, şebeke hatları yenilenmiştir. Sanayisi olmasa da hava kirliliği konusunda ölçümler yapılmıştır. Evsel atıklar için ilçede donanımlar mevcuttur, aynı zamanda ilçenin geri dönüşüm tesisi tamamlanmıştır, kanalizasyon ve biyolojik arıtma tesisi projesi ise devam etmektedir.

Taraklı'da yenilenebilir enerji üretimi ve kullanımı yerel seviyededir. Sıcak su kullanımı için güneş enerjisinden(güneş panelleri ve su tankı) faydalanılmaktadır. Bazı evlerin çatılarında elektrik üretimi ve aydınlatma için kullanılan fotovoltaik sistemler (PV paneller) mevcuttur. Taraklı çevresindeki sıcak su kaynakları jeotermal enerjiyi kullanma olanağı vermektedir. Enerji tasarrufu için Gürleyik Suyu üzerine küçük bir HES inşaatı başlama aşamasına gelinmiştir, bu konu kriterlere uyumluluk açısından incelenmelidir. Çünkü sakin şehir felsefesinde amaç elektrik üretmek değil, elektrik üretimini yenilenebilir kaynaklarla sağlamaktır.

Turizm ve sulama amaçlı Kayaboğazı Göleti inşaatı tamamlanmış ve kullanılmaktadır. Ayrıca, yerel bir hizmet olarak belediye, evlerde tasarruf açısından enerji tasarruflu ampul kullanımını desteklemektedir. Bu tür ışıklandırma sistemleri aynı zamanda belediye tarafından kent aydınlatmasında da kullanılmaktadır. Taraklı'nın kırsal alanlarında bulunan kümes hayvanı barınaklarından elde edilen gübreden enerji elde etmek için planlama yapılmaktadır. Taraklı çiftçileri üretimde GDO kullanmamaktadırlar.

Trafik işaretleri ve reklam panoları minimum seviyededir. Baz istasyonu sayısı oldukça az olan Taraklı'da insan sağlığını etkileyecek şekilde baz istasyonu kurulumuna yerel yönetim izin vermemekte ve kirlilik ölçümleri yapılmaktadır. Gürültü kirliliği düzenleme ve cezalandırma sisteminde belediyenin yetkisi olmadığından bazı kurumlar, organizasyonlar, üretici, yöre sakinleri ve girişimcilerle işbirliğine dair çalışmalar yapılmaktadır. Taraklı yaşam biçimi ile ilgili bu konuda düzenlemeye ihtiyaç duymasa da gelecek için planlamalar yapması, sakin şehir felsefesine verilen önem nedeniyle kayda değerdir. Taraklı'da endüstriyel ışık kirliliği yoktur, akşam ve gece ilçeye doğal karanlık hakimdir.

- **Altyapı politikaları**

Yerel yönetim Taraklı'nın korunması ve geliştirilmesine önem vermektedir. Koruma ve restorasyon planları hazırlanmış olup 1992 yılından itibaren Koruma Amaçlı İmar Planı kapsamında çalışmalar yürütülmektedir. Tarihi dokunun bozulmasına müsaade edilmeyip bu alan içerisindeki binaların yöresel dokuya uygun özellikte yapılmasına özen gösterilmektedir. Taraklı' da 94 tane tescilli sivil mimarlık örneği bina, 8 tane doğal kültür varlığı bulunmaktadır. 45 tane binanın rölöve ve restorasyon projeleri hazırlanmıştır. Bunlardan 5 tanesinin restorasyonu tamamlanmış ve butik otel olarak

hizmete açılmıştır. Restorasyonu yapılan binaların tümü ahşap karkas olup, kerpiç ve çamur sıva gibi yerel, özgün malzemeler kullanılmıştır (Şekil 4.16), (Şekil 4.17).

Tarihi değerlerin korunmasına katkı sağlamak, tarih ve kültür bilincini gelecek kuşaklara aktarabilmek adına vakıflarla işbirliği yapılmaktadır. ÇEKÜL Vakfı üyeliği ve Tarihi Kent Birliği üyelikleri mevcuttur. Restorasyon çalışmalarının ardından Taraklı çarşısındaki bazı sokaklar trafiğe kapatılmıştır. Bisiklet kullanımı yaygın olmamakla birlikte ilçe bisiklet kullanımı ve ulaşımı açısından uygundur. Mevcut yolların bisikletliler tarafından kullanılabilmeleri için düzenlemeler yapılmıştır. İlçeye gelen turistlerin rahat dolaşması ve tırmanış yapmaları için Küresel Çevre Fonu'na (GEF) bisiklet kiralama için bir proje hazırlanmıştır. Projenin amacı bisiklet kullanımını arttırmak ve heveslendirmek, böylece CO2 (karbondioksit) salımını azalmaktır.

Şekil 4.16 : Orhangazi Çarşısı Sokak Projesi düzenlemesi öncesi (Taraklı Dokümanı).

Şekil 4.17 : Orhangazi Çarşısı Sokak Projesi düzenlemesi sonrası (Taraklı Dokümanı).

Taraklı'da genel ulaşım, otobüs ve minibüslerle sağlanmaktadır. Her köyün kendine ait merkezi bir taşıt durağı ve muhtemel taşıma imkanları için bir şema mevcuttur. Okullar için okul giriş çıkış saatlerine göre düzenlenen anlaşmalı dolmuş seferleri vardır ve köy yerindeki öğrencilerin ev-okul ulaşımı sağlanmaktadır.

Engellilerin kamu binalarına kolayca girişinin sağlanması için mevcut bir proje olmamakla birlikte tüm kanalizasyon sistemi yenilendikten sonra engellilerin de çok rahat gezebileceği yaya yolları, banket, bisiklet yollarının hayata geçirilmesi planlanmaktadır.

Taraklı'da kültür, sanat, doğa, spor, eğlence, yaşlılara yardım ve genel hizmet alanlarında organizasyonlar mevcuttur. Genç ilçe sakinleri için çim sahası, kapalı spor salonu yapılmıştır. Çocuklar için merkezde anaokulu mevcuttur. İlçede 2 tane ilköğretim, 1 tane lise ve 1 tane halk eğitim merkezi mevcuttur. Halk eğitim merkezlerinde, geleneksel el sanatları ve diğer konularda kurslar düzenlenerek mesleki eğitim verilmektedir. Taraklı'da Kültür Evi olarak kullanılan mekanda, geleneksel el sanatlarından olan bez dokuması ve ağaç kaşık yapımı işin ustaları tarafından ziyaretçilere gösterilmektedir. 65 yaş üstü kişilere ve yardıma ihtiyacı olan yoksul kesime yemek yardımı, aşevi tarafından sağlanmaktadır. SHÇEK yaşlı ve engelli insanlara bakan kişilere maaş vermektedir. Taraklı'da bir tane sağlık merkezi mevcuttur. Ayrıca özel mobil bir ekip yılda 3 kez araçlarla gezerek ücretsiz genel sağlık kontrolü hizmeti vermektedir.

Köylerden gelen yerel ürünlerin satılması için haftalık bir pazar başlatılmıştır. Ayrıca köylerden gelen el sanatları eserlerinin satılabilmesi için tarihi çarşıda restorasyon yapılarak buradaki dükkanların bu amaçla kullanılmasına olanak sağlanmıştır.

- **Kentsel yaşam kalitesi politikaları**

Taraklı ana caddesinin güzelleştirilmesi ve düzenlenmesi için geliştirilmiş olan planlar mevcuttur. Bu plan dahilinde tescilli kültür varlığı olan ve restorasyonları tamamlanan Hacı Atıf Hanı ve Hacırıfatlar Konağı'nın butik otel olarak kullanılması planlanmaktadır. Tescilli kültür varlıklarından 12 tanesinin kamulaştırılmasına karar verilmiştir. Sivil mimarlık örneği olan bu yapıların restore edilerek turistik tesis olarak kullanılması planlanmaktadır. Tarihi kent merkezinde yer alan geleneksel kasap, fırın, bakkal vb. dükkanlar desteklenmektedir.

Taraklı'da peyzaj çalışmaları ile ilgili çalışmalar yürütülmektedir. Bahçe düzenlemesine şimdilik çiçek dikme ve mevcut çiçekleri koruma yoluyla destek verilmektedir. İlçe yönetimi çeşitli bitkilerin yetiştirilmesi ve peyzaj düzenlemeleri için çalışmalar yapmaktadır.

Taraklı'da internet hizmeti mevcuttur. Bazı kamusal alanlarda, örneğin; belediye kütüphanesinde ücretsiz kablosuz internet ağı olan bölgeler oluşturulmuştur. İlçenin yerel internet sitesinde vatandaşlara çeşitli bilgiler verilmektedir. Belediye ilerleyen zamanlarda kent sakinlerine bilgisayar eğitimi vermeyi planlamaktadır.

- **Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar**

Taraklı'da yaşayan yüzden fazla yaşlı insanla görüntülü konuşma yapılmış ve geçmişte kullandıkları eşyalar, tükettikleri yiyecekler, oynadıkları oyunlar ve bunun gibi birçok geleneksel konuyla ilgili bilgi alınmıştır. Belediye, Sakarya Kültür ve Turizm Müdürlüğü'yle temasa geçerek Taraklı'daki geleneksel hikayeler, oyunlar, el sanatları, yiyecekler ve adetler ile ilgili ortak bir araştırma başlatmıştır.

Bilindiği kadarıyla Taraklı'da yok olma tehlikesinde olan bir meslek olarak bez dokuma ve ahşap kaşıkçılık bulunmaktadır. Bunlarla ilgili sosyal aktiviteler mevcuttur. Yerel ürünlerin korunması ve teşvik edilmesi için girişimcilerin eğitimine başlanmıştır ve yerel ürün satan dükkanlar oluşturulmuştur. Ayrıca belediyenin kültür merkezinde sağlıklı, doğal ve güvenli yiyecek üretimine dair kurslar düzenlenmiştir. Gençler için yiyecek dersleri ve okul bahçelerinin düzenlenmesi konusunda verilen eğitim, okulda verilen eğitimin bir parçası olmadığı için gönüllülük esasına dayalı bir ek eğitimdir. Belediye, okul müdürleri ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne müracaat ederek okulların civarında sebze bahçelerinin kurulmasını talep etmiştir.

Taraklı 'da yerel ürünler olarak sebzeler (domates, enginar, biber, salatalık, soğan, fasulye, patlıcan ve çeşitli otlar), meyveler (elma, armut, şeftali, üzüm, kayısı, çilek, erik, dut) yetiştirilmektedir. Mahdumlar Köyü'nde alabalık üretim yeri mevcuttur, ayrıca günlük olarak süt, tereyağı, peynir, yoğurt ve ayran üretilmektedir. Bunların dışında ekmek ve fırın ürünleri, bitki çayı ve bal üretimi de vardır.

- **Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar**

Taraklı'nın yeşil alanları, ormanları, geleneksel evleri ve doğal güzelliklerinin eğlence ve turizm açısından da işlevsel olduğu görülmektedir. Köylerde ve kasabada turizm

için konaklama imkanları da yeterli seviyededir. Bu nedenle turizmin desteklenmesi, girişimlerin konaklama kalitesinin arttırılması ve turistik imkanlarının araştırılması ilçe politikaları arasında yer almaktadır.

Turistler için gerekli olan işaretler, ulusal işaretlerin altındadır ve tabelalarla desteklenmektedir. Nesnelerle ilgili olarak yanlarında açık bir şekilde yazılmış açıklama metinleri vardır, ulusal dilin yanı sıra İngilizce de bu metinlerde kullanılmıştır. Turistik politikaya ait işaretler tüm alanlarda sağlandığında envanter sayımının yapılacağı belirtilmiştir. Taraklı ve köylerine gelen ziyaretçiler için park alanlarına giden yolları gösteren işaretler, kentle ilgili bilgi ve hizmetlere ulaşımı sağlamaktadır. Etkinlikler için basına ve internet sitelerine gerekli bilgiler verilmektedir.

Sakin şehir ile ilgili gereklilikler bizzat belediye tarafından kent sakinleri ile paylaşılmış, bilgilendirme toplantısı yapılmıştır. Ayrıca girişimciler için özel toplantılar düzenlenmiştir. Taraklı'nın değişik muhitlerinde sakin şehir buluşmaları gerçekleştirilmiş olup bu toplantılar halen düzenli olarak devam etmektedir.

- **Sosyal uyum**

Bu kriter kapsamında Taraklı'da gerçekleştirilmiş bir proje mevcut değildir.

- **Ortaklıklar**

Bu kriter kapsamında Taraklı'da gerçekleştirilmiş bir proje mevcut değildir.

Taraklı ilçesi sakin şehir konusunda hevesli görünse de birçok çalışması yerel seviyede ve gelişime pek açık değildir. Kriterleri gerçekleştirme ve atılacak adımlar konusunda yerel yönetim olarak biraz pasif kalındığı ve çoğu sorumluluğun üst mercilere atfedildiği gözlemlenmiştir. En olumlu bulunan yönleri ise; yerel malzeme kullanımı ve aslına uygun yenileme metotlarının varlığıyla yapılan restorasyon çalışmalarıdır. Yerel üretim ve teşvik konularında yapılan çalışmalar da oldukça başarılı bulunmuştur.

4.2.3 Yalvaç - Isparta

Yalvaç, Isparta'nın en büyük ve en kuzeydeki ilçesidir. Isparta'nın 105 km kuzeydoğusunda bulunmakta olup, 1.415 km^2 yüzölçümüne sahiptir. İlçe çok eski bir yerleşim yeri olduğu için birçok tarihi ve kültürel değeri barındırmaktadır. Son verilere göre merkezde 20.000, köylerle birlikte 50.000'i bulan nüfusuyla Isparta ilinin en

büyük ilçesidir (Url-63). Yalvaç ilçesinin geçim kaynakları tarım, hayvancılık, su ürünleri ve el sanatları olarak sıralanabilir (Url-64).

Yalvaç'ın sakin şehir üyeliği 2012 yılında gerçekleşmiştir. Yalvaç'ta sakin şehir üyelik kriterleri kapsamında yapılan çalışmalar, Yalvaç Belediyesi Sakin Şehir Mükemmeliyet Koşulları Değerlendirme Formu'ndaki bilgiler kullanılarak üyeliğin kriterleri olan alt başlıklarda incelenmiştir.

- **Çevre politikaları**

Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak; belediye tarafından hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanları belirlenerek, bunların taşınmasında ilgili birimlerle koordineli çalışılarak çevre kirliliğini engellemek için tedbirler alınmaktadır, bu konuda ayrıca belediye meclisi tarafından karar alınmış ve uygulanmaya başlanmıştır.

İlçe yönetimi, çevre ilçelerle birlikte bir katı atık birliği kurmuş ve çöplerin AB standartlarına uygun koşullarda depolanması için çalışmalara başlamıştır. Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile ortak hareket edilerek, adı GEYAŞA-BİR olan birlik faaliyete geçmiş, katı atık tesisi için proje alanı seçimi tamamlanmıştır. Katı atık yönetim planını oluşturma, katı atıkların kaynakta toplanması, aktarma istasyonuna kadar taşınması ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek için çalışmalar başlamıştır. Tıbbi atıklar, bitkisel atık yağlar, ambalaj ve ambalaj atıkları ile ilgili kontrol yönetmeliklerine bağlı olarak atılmaları ve değerlendirilmeleri sağlanmaktadır. Halkın geri dönüşüme katkısı kapsamında ilköğretim bazında eğitim çalışmaları yapılmaktadır. Su kalitesinin arttırılması konusunda da ilgili diğer kurumlarla birlikte çalışılmaktadır. Evsel ve endüstriyel kullanım sonucu ve tarımsal kullanım sonucu kalite değişimi, yüzey ve yeraltı suları ve bu kaynakların kalitesini etkileyen faktörlerle ilgili EKO-BİR adında bir birlik kurularak, Eğirdir gölünde kirlilik ve su kalitesi düzenli olarak kontrol edilmekte ve bu veriler ışığında gerekli tedbirler alınmaktadır. Ayrıca hayvan gübreleri de ayrı alanlarda toplanarak, gerekli işlemlerden sonra çiftlik gübresi olarak kullanılmaktadır.

İlçe merkezinde çeşitli noktalara ve okul bahçelerine yerleştirilen ayrıştırmalı çöp konteynerleri sayesinde çöplerin bir kısmı yerinde ayrıştırılarak toplanmaktadır. Söz konusu konteynerler, aynı platform üzerinde ayrı ayrı hazneleri olan cam, plastik, kağıt

ve metal atıkları toplayarak, çöp depolama alanına ayrı ayrı nakletmekte ve depolanmasına imkan vermektedir.

İlçe dışında kurulan arıtma tesisi 2004 yılı içinde faaliyete geçmiştir. Tesis, fiziksel, kimyasal ve biyolojik arıtma işlevlidir, 2013'e kadar tesisin sadece evsel atıklar için biyolojik arıtma ünitesi faaliyete geçmiştir. Yalvaç'ta önemli bir ticaret kolu olan deri sanayi için gerekli olan kimyasal arıtma ünitesi de yeni faaliyete geçmiştir. Ayrıca bu tesisle Eğirdir Gölü'nün kirlenmesini engellemek için de bir adım atılmıştır, çevre ilçelere örnek olması açısından olumlu bir durumdur.

Yönetim tarafından şehirde, enerjinin etkin kullanılması ve çevrenin korunması için enerjinin kullanımında verimliliğin artırılması yönünde gerekli tedbirlerin alındığı, belediyenin kendi kullandığı bina ve tesislerinde enerji kullanımına dikkat edildiği belirtilmiştir. Kent genelindeki çalışmalarda enerji kimlik belgesi uygulama çalışmalarına başlanmıştır. Enerji kimlik belgesi asgari olarak binanın enerji ihtiyacı, enerji tüketim sınıflandırması, yalıtım özellikleri, ısıtma ve/veya soğutma sistemlerinin verimi ile ilgili bilgileri içermektedir. İlçe yönetimi, yenilenebilir ve doğaya zarar vermeyen enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması ile ilgili çalışmalar yürütmektedir. Klasik enerji kaynaklarına alternatif olarak güneş ve rüzgar gibi enerji kaynaklarından yararlanılması için çalışmalar yapılmaktadır.

Kent genelinde ve belediye tesislerinde güneş enerjisi ile sıcak su elde edilmesi uygulaması yaygın olarak kullanılmaktadır. İlçenin % 80'ninde güneş enerjili sıcak su kullanımı mevcuttur. Kent içinde bulunan trafik sinyalizasyon sisteminin de güneş enerjili sisteme dönüştürülmesi çalışmalarına başlanmıştır. Ayrıca, rüzgar enerjisinden yararlanmak için rüzgar türbinlerinin kurulması konusunda fizibilite çalışmaları yürütülmekte ve yenilenebilir enerji kaynakları araştırmaları devam etmektedir.

GDO'lu ürünler konusunda hem insanlara yönelik gıda maddelerinde, hem de hayvan yemi olarak üretilen maddelerde oldukça sıkı bir denetim ve kontrol uygulanmaktadır. 1994 yılında çıkartılan GDO'lu bitkilerin üretimini ve tüketimini yasaklayan Organik Tarım Yönetmeliği'ne uyulması konusunda ve İlçe Tarım Müdürlüğü işbirliğinde çiftçilere yönelik olarak gerekli eğitim toplantıları düzenlendiği belirtilmiştir. Ayrıca ilçe yönetimi tarafından, Yalvaç'a Hisarardı Köyü'nün, Salur ve Sofular mahallelerinin Eko Tarım Bölgesi ilan edilmesi ve bu konuda AB'ye sunulmak üzere bir proje hazırlanmasına yönelik olarak çalışmalar da devam etmektedir. İlçe merkezi,

çevre köy ve kasabalar için "Üretici Pazarı" oluşturulmuş olup halkın yerel ürünlere direkt ulaşması sağlanmaktadır. Bununla birlikte manda kaymağı üretimi yapılan Salur Mahallesi'nde manda yetiştiriciliği desteklenmektedir.

İlçe sınırları içinde; pano, tanıtıcı levha ve benzerlerinin yol açtığı görüntü kirliliğini ortadan kaldırmak için, başta turistik gezi rotası olarak belirlenen güzergahta olmak üzere, kent merkezinde bulunan tabelaların yatay konuma getirilmesi ve tabelaların bina yüzeyiyle aynı doğrultuda olması sağlanmıştır. Bununla birlikte kent merkezinde ve ilçe genelinde bulunan tüm trafik işaret levhaları 2008 yılında yenilenmiştir. Kent içinde ise resmi bina ve önemli merkezlerin isimlerinin yer aldığı yönlendirme panoları da bir standart dahilinde konumlandırılmıştır. Ayrıca tüm mahallelerin hava fotoğrafları ve mahalle planları, birer pano şeklinde, ilçenin uygun noktalarına yerleştirilmiştir.

Kimlikli bir kent olma çabası içinde, yapılarda bulunan çanak antenlerin ve uydu antenlerinin sistematik bir şekilde konumlandırılması konusunda çalışmalar yapılmaktadır. Şehirdeki elektrik iletim kablolarının yer altına alınması çalışmaları büyük ölçüde tamamlanmıştır. Baz istasyonlarının şehir içinde kurulmasına kesinlikle izin verilmemekte, daha önce kurulmuş olan baz istasyonlarının ise şehir dışında bir bölgeye taşınması için çalışmalar yapılmaktadır.

Şehir genelinde WHO tarafından belirlenen ölçülere uyulması konusunda hassasiyet gösterilmektedir. Şehir gürültüsünü artıran sebeplerin başında gelen trafiğin yoğunluğu sürekli kontrol edilmektedir. Şehrin içerisinde kirletici ve ses kirliliği yapan tüm işletmeler şehir dışına taşınmıştır. Bunun yanı sıra Yalvaç içinde "Gürültülü Bölgeler Sıralaması" yapılarak, en çok gürültü oluşturan mahalle ve bölgeler üzerinde daha yoğun kontrol ve uygulamalar yapılmaktadır. Eğlence merkezlerine gürültü ölçüm cihazları takılması, yol kenarlarına ağaç ve betondan ses duvarları oluşturulması, binalarda ses yalıtımına uygun malzemeler kullanımının mecburi olması gibi birçok önlem 2013 yılında uygulamaya konulmuştur.

İlçe yönetimi, dış aydınlatmanın özenli yapılması ile ışık kirliliğinin önüne geçmeyi hedeflemekte, öncelikle belediye tesis ve binalarında, geceleri yapılan aydınlatma ancak çok gerekli ise yapılmakta, parklar ve meydanlarda yapılan aydınlatmalarda da zaman sayaçları kullanılmaktadır. Işık kirliliğini azaltmak ve enerjinin etkin

kullanılabilmesi için aydınlatılması zorunlu bölgelerin, yalnızca aydınlatılması gereken zaman diliminde ve gereken düzeyde aydınlatılması sağlanmıştır.

- **Altyapı politikaları**

TKB (Tarihi Kentler Birliği)'nin kurucuları arasında yer alan Yalvaç ilçesi, Tunç Çağı'ndan günümüze kadar gelen 5 bin yıllık süreçte pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. İlçe merkezinin 1 km kuzeydoğusunda bulunan, Helenistik dönemde kurulan ve Roma döneminde Pisidia bölgesine başkentlik yapacak kadar önemli bir kent olan Antiokheia antik kentinde 2008 yılında başlayan kazılar her yıl bilim heyeti tarafından sürdürülmektedir. Ayrıca 1989-2000 yılları arası dönemde, Yalvaç Müzesi ve ilçe yönetimi işbirliğinde antik kentte çeşitli temizlik ve kurtarma kazıları da yapılmıştır.

Turizm için çok önemli bir merkez olan Antiokheia antik kenti Hıristiyanlık için önemli bir konumdadır. Eski Yalvaç evlerinin bulunduğu sokaklar, mahalle fırınları, geleneksel el sanatları korunmaya çalışılmaktadır. Koruma çalışmaları, 2000 yılında TKB ile ortak hazırlanan "Yalvaç Kültürel Doğal Değerlerin Korunması, Geliştirilmesi ve Turizmin Çeşitlendirilmesi Projesi" ile ivme kazanmıştır. Proje kapsamında yürütülen çalışmalarla pek çok tarihi yapı restore edilmiş, bunların yanı sıra mahalle fırınları geleneği, keçecilik, sıcak demircilik, dericilik gibi pek çok kültürel özellik ve geleneksel el sanatının da yok olmasının önüne geçilmiştir.

Yapılması planlanan restorasyon projelerinden bazıları 'Çınaraltı Çevre Düzenlemesi' ve 'Demirciler ve Ayakkabıcılar Arastası' bedesten yapımıdır. Sahip olduğu Selçuklu mimari tipine uygun olarak devam edecek olan projeler, tarihi kent dokusunu korumaya yönelik restorasyon projelerinin en önemlileridir.

Eski Yalvaç Evi'nin örneklerinden biri olan Tıraşzade Konağı restore edilerek bir etnografya müzesi anlamında hizmete açılmış, ayrıca restorasyonuna başlanan evlerden ÇEKÜL evi olarak kullanılacak yapının restorasyonu tamamlanmış, sanat evi, şehir müzesi, pansiyon, yemek kültürü evi olarak kullanılacak olanlarda ise çalışmalara devam edilmektedir. Bunun yanı sıra Selçuklu eseri olan Devlethan Camii'nde restorasyon tamamlanmaktadır (Şekil 4.18). Tarihi Çınaraltı Meydanı'nda (Şekil 4.19), Osmanlı Hamamı'nda, demirciler ve ayakkabıcılar arastalarında ise restorasyon çalışmalarına devam edilmektedir.

Yalvaç'ta anıt ağaç olarak tescillenmiş 3 tane çınar ağacı bulunmaktadır. Bunlardan en eski olan Çınar ağacı 8 asırlık olup 16 metre boyundadır ve Antalya Koruma Kurulu tarafından 1992 yılında tescil edilmiştir. Çınarın bulunduğu bölge; yakınındaki medrese, hamam ve Devlethan Camii, Selçuklular Dönemi'nde Türklerin yerleşim merkezini ve biçimini göstermesi açısından da önemlidir.

Şekil 4.18 : Devlethan Camii (Url-65).

Şekil 4.19 : Anıt çınar ağacı (Url-66).

Cumhuriyetin ilk yıllarında Atatürk'ün talimatıyla kurulan 125 anonim şirket arasındaki "Eski Deri Fabrikası ve Deri Sanayi Açıkhava Müzesi" (Şekil 4.20),

Cumhuriyetin ilk dönemlerinden itibaren kalkınma hedefinde örnek gösterilebilecek yatırımlardandır. Günümüzde kullanılmayan yapı otel olarak restore edilmekte, makineleri de ön kısmında açık hava müzesinde sergilenmektedir (Url-67).

Şekil 4.20 : Eski Deri Fabrikası ve Deri Sanayi Açıkhava Müzesi (Url-68).

Suçıktı Çayı'nın iki yakası boyunca yeşil alan düzenlemesi yapılmıştır. Düzenleme kapsamında araç trafiğine kapalı ve toplam uzunluğu 2 km. olan bir de bisiklet yolu yapılmıştır. İlçenin yol, kavşak, kaldırım ve yaya yolları ile bisiklet yolları, imar planına göre % 90 oranında tamamlanmıştır. Şehir merkezine araç girişini önlemeye yönelik olarak otopark düzenlemesi çalışmaları tamamlanmıştır.

Şehir merkezinde bulunan ve farklı kotlarda uzanan kaldırımlar aynı kota getirilmiş ve caddeye inen bölümlerine ise engellilerin dolaşımlarını kolaylaştırmak için rampalar yapılmıştır. Ayrıca yine kamu yapılarının büyük bölümünde tekerlekli sandalyeler için rampalar oluşturulmuştur. Belediye binasında ise asansörlerde gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

İlçe yönetimi tarafından hazırlanan projeyle, kentin batısından geçen çevre yolu kenarında, küçük hobi bahçelerinin yapımı planlanmaktadır. "Her mahalleye en az bir tane park" çalışması mevcuttur. Yalvaç'ta kişi başına 10 m^2'nin üzerinde yeşil alan düşmektedir. Şehrin güney yarısından geçen derenin iki tarafında yürüyüş yolu ve 8 km'lik bisiklet yolları yapılmıştır. Ayrıca her mahalleye sanat evleri, mahalle fırınları inşası ve ailelere yönelik olarak eğitim çalışmaları sürmektedir. Yalvaç'ta sağlık kuruluşları mevcuttur, hastane güçlendirilmiş ve ilçe hastaneleri statüsünde yapılandırılmıştır.

Yalvaç'ta yerel üretimi ve üreticiyi destekleyen 3 tane pazar yeri bulunmaktadır. Kent merkezine yakın ve oldukça geniş bir alan üzerine kurulmuş olan pazar yerinde genelde mesleği pazarcılık olan esnaf satış yaparken, açık pazar yerinde ise çevre köylerden gelen ve bahçesinde yetiştirdiği ve tamamı organik ürünlerden oluşan az sayıda sebze ve meyveyi satan insanlar bulunmaktadır. Diğer pazar yeri ise Yoğurt Pazarı'dır. Bu konuda özel bir pazar oluşturulması ve bunların ulusal boyutta pazarlanması konusunda yerel yönetim tarafından çeşitli projeler üretilmektedir. Ayrıca Yalvaç'ta "Kadınlar Pazarı" kurulması konusunda da çalışmalar sürmektedir. Ev hanımlarının sosyal ve ekonomik hayata katılması amacıyla oluşturulacak pazarda, kadınların evlerinde yaptıkları geleneksel yemekleri satabilmeleri hedeflenmektedir.

Yerel yönetim ve TKB ile birlikte 2000 yılından beri uygulanmaya devam edilen "Yalvaç Kültürel Doğal Değerlerin Korunması, Geliştirilmesi ve Turizmin Çeşitlendirilmesi Projesi" kapsamında, pek çok tarihi yapı restore edilmiştir. Sokak Sağlıklaştırma çalışmalarında, eski Yalvaç evlerinin yoğunlukta bulunduğu mahalleler yeniden yaşayan merkezler haline gelmiştir. Şehir müzesi oluşturmak için, içinde pek çok eski Yalvaç evi olan bir ada parsel kamulaştırılmıştır. Eski evlerin restorasyonu ile oluşturulacak bu alanda, Yalvaç'ın geleneksel el sanatları, yemek kültürü, düğün gelenekleri ve yaşam biçimi canlandırılması ve kent arşivinin oluşturulması planlanmaktadır. Ayrıca 2010 yılı içinde TKB'nin "200 ortak 200 eser projesi" içine alınan Kaş Mahallesi'ndeki restorasyon çalışmalarına başlanmıştır. Söz konusu projede Hacı Kadın Sokak, Güven Sokak ve Engin Sokak olmak üzere üç sokağı kapsayan çalışmalarda 100 tarihi evin rölöveleri çıkarılıp, projelendirme aşamasına gelinmiştir. Proje için, Tabiat ve Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu onayının ardından uygulama aşamasına geçileceği belirtilmiştir.

Yalvaç'ın 1941 yılında yapılan imar planının artık yetersiz kalması nedeniyle, yenilenmesi çalışmalarına başlanmıştır. Ayrıca kültür aksı oluşturulmuş, korunacak alanlar ve yapılar tespit edilerek tescillenmiştir. Yalvaç kent merkezinde ve önemli turistik merkezlerden biri olan Kent Müzesi'nde olmak üzere turizm ve sakin şehir bilgilendirme ofisleri kurulacaktır.

- **Kentsel yaşam kalitesi politikaları**

Belediye bünyesinde geri dönüşüm çöp konteynerleri bulunmakta ve bunlar kentin belirli yerlerine yerleştirilmiş durumda olup belirli zaman aralıklarıyla düzenli olarak boşaltılmaktadır. Konu hakkında evlerde de eğitim çalışmaları sürdürülmektedir.

İlçe yönetimi tarafından kurulan seralarda yetiştirilen bitki ve çiçeklerin dağıtımı yapılmak suretiyle de yetiştiriciler teşvik edilmektedir. Kent genelinde bulunan tüm kavşak, refüj ve parklar çiçeklendirilmiş, yöreye uygun gül çeşitleriyle renklendirilmiştir.

Yönetim tarafından yürütülen çalışmalar uygulama öncesi ve sonrası basın yoluyla halka duyurulmakta ve bu hizmetlerin bir bölümüne halkın da katkısının sağlanmasına dikkat edilmektedir. Örneğin; bir mahallede yapılan parkın peyzaj düzenlemesi halkın da fikirleri alınıp yapılmakta, parkın sulanması ve korunması gibi sorumluluklar mahalle halkına ya da mahalleden bir kişiye verilmektedir.

Kent bilgi sistemi oluşturulmuş ve e-belediye hizmetine başlanmıştır. Bunların yanı sıra yapılacak işlerin niteliğini tespit edebilmek için çeşitli anket çalışmaları yapılmaktadır. Anketler hem herkesin katılabilmesi için internet sitesinde hem de halk arasında belli sayılarda ve rastgele seçilen kişilerle yapılmaktadır.

- **Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar**

Yalvaç'ın Hisarardı Köyü, su kaynaklarının bolluğu ve meyve bahçelerinin çokluğu nedeniyle çok avantajlı bir bölgedir. Belediye tarafından Eko Tarım Bölgesi ilan edilen ve içinde restore edilmiş eski ahşap evlerin bulunduğu alan, küçük çiftlikler haline getirilerek, turizm hizmetine açılmıştır. Eko Tarım Projesi'nin, AB Projesi olarak hazırlanıp sunulması konusundaki çalışmalara devam edilmektedir. Bunun yanı sıra Salur Mahallesi'nde yoğun olarak hayvancılık ve besicilik faaliyetleri yürütülmektedir. Bu bölgede hayvan ürünleri konusunda önemli bir potansiyel mevcuttur. Doğal şartlarda üretilen hayvansal ürünlerin ve özellikle manda kaymağının paketlenerek ülke çapında pazarlanmasına yönelik olarak fizibilite ve proje çalışmaları devam etmektedir. Hayvancılık konusunda kooperatifleşme ve verimliliği arttıracak eğitim çalışmaları da sürdürülmektedir.

Geleneksel el sanatları çarşılarının restorasyonu ve yeni merkezlerin oluşturulması projeleri devam etmektedir. Geleneksel el sanatları olan dericilik, keçecilik, sıcak

demircilik, saraçlık, semercilik, kalaycılık ve kıl haba (kıl halı) dokumacılığının devam edebilmesi için projelerin uygulanmasına devam edilmektedir. Bu kapsamda, kent merkezinde bulunan Demirciler ve Ayakkabıcılar Arastaları, "Yalvaç Kültürel Doğal Değerlerin Korunması, Geliştirilmesi ve Turizmin Çeşitlendirilmesi Projesi" kapsamında restore edilerek korunmuştur. Ustalar, kalfa ve çırak yetiştirilmesi konusunda desteklenmektedir. Halk Eğitim Merkezi ile işbirliği içinde dericilik, kök boya ustalığı gibi meslek edindirme programları ve eğitim kursları da açılmıştır. Ayrıca oluşturulacak Şehir Müzesi'nde de geleneksel el sanatlarından örneklerin sergileneceği belirtilmiştir ve geleneksel el sanatı ustaları ve üretim aşamaları video ve fotoğraflı gösterim şeklinde kayıt altına alınarak kent arşivine konmuştur.

Yalvaç ve çevresi meyve üretimi için önemli bir bölgedir. Elma, kiraz ve kayısı yetiştirilen başlıca meyvelerdir. Bunların büyük bölümü de yurt dışına ihraç edilmektedir. Söz konusu meyveciliğin geliştirilmesi ve organik ürün yönünün vurgulanması adına ilgili kurumlarla ortak projeler, eğitim ve denetim çalışmaları yürütülmektedir. Sebze üreticilerinin büyük bölümü, organik tarım sisteminde, kendi bahçelerinde az sayıda ürün yetiştiren kişilerden oluşmaktadır. İlçe yönetimi, zaten var olan organik tarım özelliğini geliştirip, tanıtımını yaparak pazar bulunması konusunda çeşitli projeler hazırlamaktadır.

Yalvaç'ta her yıl 'Hıdırellez Şenlikleri' ve 'Yalvaç Pisidia Antiokheia Kültür, Turizm ve Sanat Festivali' düzenli olarak yapılmaktadır. Etkinlikler kapsamında çeşitli konferanslar, sergiler, konserler, halk oyunları gösterileri, geleneksel yemek yarışmaları düzenlenmektedir.

- **Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar**

Yalvaç merkezinde bulunan "Yalvaç Anlatan Meydanı" Yalvaç'ın tarihi ve kültürel bir rehberi niteliğindedir. Ulusal çapta düzenlenen bir yarışma sonucu 2003 yılında düzenlenen ve kültür aksının başlangıç noktası da olan meydanda, Yalvaç'ın sahip olduğu tarihi, kültürel ve doğal değerler anlatılmaktadır. Ayrıca tüm tarihi mekanlarda Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki dilde bilgi panoları bulunmaktadır. İlçe yönetimi ve Kültür Bakanlığı'nca hazırlanmış çoklu dil seçeneğinde de çok sayıda broşür mevcuttur. Kentte bulunan turistik işletmelere yönelik olarak, çeşitli eğitim programları düzenlenmektedir. Başvuru öncesi sakin şehir kavramı ve ilçe için

başvuru fikrini anlatan haberler, basın yoluyla halka duyurulmuştur. Ayrıca yine sakin şehir kriterleri de ilçe halkı ile paylaşılmıştır.

- **Sosyal uyum**

Yalvaç'a özgü "Oda Yakması" geleneği günümüze kadar ulaşmıştır. Bu geleneksel uygulamada her mahallenin varlıklı insanları belli aralıklarla bir araya gelerek mahallede ihtiyacı olan insanlara yardım etmektedirler. Ayrıca bu konuda Yalvaç' ta bir vakıf da kurulmuştur.

- **Ortaklıklar**

Yalvaç kendine özgü yemek çeşitliliğine sahip ilçeler arasındadır. Fakat geleneksel lezzetlerin tanıtılacağı mekanlar pek mevcut değildir. İlçe yönetimi tarafında tarihi dokunun korunduğu eski bir Yalvaç evi restore edilerek "Geleneksel Yemek Evi" olarak hizmete açılmıştır. Restorasyon çalışmaları tamamlanan eski Yalvaç evinde, ilçe kadınlarının kendi evlerinde yaptıkları yöresel yemeklerin satışı ile kadınlar için ek gelir sağlanması da hedeflenmektedir. Bunun yanı sıra, geleneksel el sanatlarının bir araya getirileceği Demirciler Bedesteni içinde de ilçe lezzetlerinin olacağı bir mekan düşünülmektedir.

Yönetim tarafından geleneksel yemek kültürü araştırılmış, fotoğraflanmış ve kayıt altına alınarak 2003 yılında "Geleneksel Yalvaç Yemek Kültürü" adı altında kitap haline getirilmiştir. Bununla birlikte her yıl yapılan Yalvaç Pisidia Antiokheia Kültür Turizm ve Sanat Festivali kapsamında geleneksel yemek yarışması düzenlenerek geleneksel yemek kültürünün tanıtılması sağlanmaktadır. Yine bu konuda yerel yemeklerin satışının yapılabileceği Kadınlar Pazarı oluşturma projesi çalışmaları devam etmektedir.

4.2.4 Vize - Kırklareli

Marmara Bölgesi'nin Trakya kesiminde, Kırklareli iline bağlı bir ilçe olan Vize'nin nüfusu 28 bin civarındadır (Şekil 4.21). İlçenin yüzölçümü 1.091 km² dir. Geçim kaynağı daha çok tarım ve ormancılık olmak üzere hayvancılıktır. İlçe kıyısında küçük çapta balıkçılık da yapılmaktadır (Url-69).

Vize 2012 yılında Sakin Şehir üyeliğine kabul edilmiştir. Türkiye'nin 8., Trakya'nın ilk şakin şehridir. Vize'de Sakin Şehir üyelik kriterleri kapsamında yapılan çalışmalar,

Vize Sakin Şehir Başvuru Dokümanı'ndaki bilgiler kullanılarak üyeliğin kriterleri olan alt başlıklarda incelenmiştir.

Şekil 4.21 : Vize'den görünüm (Url-70).

- **Çevre politikaları**

İlçenin içme suyu değerleri düzenli periyodlarda izlenmektedir. Ayrıca Kırklareli Atatürk Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nce hazırlanan çalışma kapsamında, Vize deresinin de analizleri yapılmıştır. Bu çalışmayla derenin ulusal parametrelerin oldukça altında değerlere sahip olduğu tespit edilerek; tarımsal sulamaya uygunluğu kayıt altına alınmıştır.

Belediyenin Enstitü ile yaptığı görüşmeler sonucu ilçe tarım topraklarının analizlerinin yapılması konularında mutabakat sağlanmıştır. Hava kalitesiyle ilgili İl Çevre ve Orman Müdürlüğü ve bakanlık iş birliği ile analizlerin yapılabileceği belirtilmiştir. Belediyenin ambalaj atıklarının kaynağında ayrı toplanması yönünde bakanlık tarafından onaylanmış yönetim planı mevcuttur. Ayrıca 2008 yılından bu yana eğitim ve bilgilendirme çalışmaları, toplama poşeti, iç mekan kutusu, kumbara ve broşür dağıtım çalışmaları da mevcuttur. 2009 yılında tamamlanan kanalizasyon ve yağmur suyu şebekesi, ilgili kurumlarca onaylanmıştır. Bunun dışında arıtma tesisi yapımı ve tüm şebekenin yenilenerek tesise bağlanması ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

Birçok köyde hane bazında güneş enerjisi kullanılmaktadır. İlçe merkezinde yaygın kullanımı bulunmadığından, ilçe halkını bilgilendirmek ve teşvik etmek üzere çok amaçlı kültür merkezi projesinin enerji ihtiyacının yenilenebilir enerji ile çözülmesine ve sistemin geliştirilerek belediyenin tüm binalarının enerji ihtiyacının yenilenebilir kaynaklardan sağlanmasına karar verilmiştir. Bu kapsamda 2010 yılında yürürlüğe giren "elektrik piyasasında lisanssız elektrik üretimine ilişkin yönetmelik" doğrultusunda rüzgar enerjisi kullanımı için çalışmalar yapılmaktadır.

Reklam grafikleri, panolar ve trafik işaretlerinin düzenlenmesiyle ilgili yönetmelik hazırlanmıştır. İlçede bulunan 3 baz istasyonu da kent merkezi dışında açık arazidedir. Mevcut elektrik şebekesinin yeraltına alınması çalışmalarının büyük kısmı tamamlanmıştır. TEDAŞ'tan alınan bilgiye göre ilçede elektromanyetik kirlilik yaratacak herhangi bir unsur bulunmamıştır. İlçede çevre ve manzarayla uyumlu çöp kutularının tedarik edilmesi ve çöplerin belirlenmiş zaman tablolarına göre toplanması konusunda proje yürütülmektedir.

İlçede yoğun bir ışık kirliliği olduğu düşünülmemektedir. Ancak bu konuyla ilgili İTÜ Fizik Mühendisliği Bölümü ile görüşülerek gerekli analiz ve tespit çalışmalarının yapılması ve bu doğrultuda bir program geliştirilmesi öngörülmektedir. Bölüm 2.3.1'de de bahsedilen "Gündem 21" kapsamında hali hazırda kent konseyi mevcuttur. Konseyde, kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektöre; çevre yönetim sistemleri ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılması planlanmaktadır.

- **Altyapı politikaları**

1. derece arkeolojik sit alanı olan Mimar Sinan Mahallesi, Büyük Camii Sokak, Karakol Caddesi, Hisar Caddesi ve çevresi kentsel tasarım ve geliştirme projesi, Tarihi Kentler Birliği desteğiyle, 2010 yılında tamamlanmıştır. Proje alanında mevcut durumu iyileştirmeye ve geliştirmeye yönelik olarak yapılan düzenleme çalışmaları ile tarihi ve doğal yapının ön plana çıkarılması ve bölgeye kimlik kazandırılması hedeflenmiştir. Kentsel tasarım ve geliştirme projesinin genel amaçları; arkeolojik sit alanı olan bölgenin korunması ve geliştirilmesi, bölgede yaşayanlara kentsel altyapı hizmetlerinin götürülmesidir. Böylece Vize'nin, yaşayan bu kent parçasının çöküntü bölgesi olmasının önlenmesi, tarihi ve kültürel turizmin gelişimine katkıda bulunulması, Vize'nin çok kültürlü tarihi mirasının dünya çapında tanıtımı ve mevcut mülkiyet ve kadastral yapının korunması amaçlanmaktadır.

Trakya kalkınma ajansının 2011 yılı programı için yapmış olduğu proje çağrı başlıklarına uygun olan kentsel tasarım ve gelişim projesi için ajansa hibe başvurusunda bulunulmuştur. Projenin % 64'ünün hibe olarak finanse edilebilmesi için başvuru yapılmıştır. % 36'lık kısım belediye tarafından karşılanmıştır. Ayrıca proje; TKB Tarihi ve Kültürel Mirası Koruma Proje Uygulamaları Özendirme Yarışması'na 2010 'da proje kategorisinde katılmış ve ödül almıştır (Url-71).

"Vize Ulusal Kültür ve Tarih Sempozyumu" bugüne kadar 5 kez gerçekleştirilmiştir. Bu sempozyumlarda Vize ile ilgili tarihi ve arkeolojik pek çok çalışma, makale, bildiri ve tebliğler sunulmuş ve bunlar bir araya getirilerek kitaplar haline dönüştürülmüştür. Sempozyumun uluslararası boyuta taşınarak, bölgenin tarihi ve kültürel potansiyelinin evrensel paylaşıma açılması hedeflenmektedir.

Şekil 4.22'de mevcut hali görünen Ferhat Bey Hamamı, Vakıflar Bölge Müdürlüğü'ne ait olup rölöve ve restorasyon projeleri yaptırılmıştır. Koruma kurulunun onayının ardından yapının işlevlendirilerek restorasyonunun başlatılması planlanmaktadır.

Şekil 4.22 : Ferhat Bey Hamamı (Url-72).

1995-97 yıllarında yapılan kazı çalışmaları ile açığa çıkarılan Antik tiyatro, Trakya'da şu ana kadar bilinen tek Roma Dönemi Tiyatrosu olma özelliğine sahiptir. 2003 yılında yapılan son çalışmada, tiyatro yapısı şimdiye kadar korunabilmiş çoğu unsurları ile birlikte önemli oranda açığa çıkarılmıştır (Şekil 4.23). 2012 yılında rekonstrüksiyon çalışmaları yapılmış ve ören yeri olarak ziyarete açılmıştır.

İlçe çevresinde bulunan taş ocakları ve çimento fabrikasına ait ağır nakliye araçlarının şehir merkezinden geçişini engellemek üzere yol çalışmaları tamamlanmış, gerekli yerlerdeki kavşak ve sinyalizasyon sistemlerinin yapılmasının ardından ağır vasıta yolunun kullanılması sağlanmıştır. Böylece hem ilçe içi trafiği rahatlamış, hem de büyük araçların yaratmış olduğu tehlike ortadan kalkmıştır.

Şekil 4.23 : Antik Tiyatro - Odeon , 2003 (Url-73).

İlçede halihazırda şehir-içi toplu taşımacılık bulunmamaktadır. İlçede son yıllarda yapılan tüm çevre ve kaldırım düzenleme çalışmalarında engelli vatandaşlar için yürüyüş bandı ve rampalar yapılmaktadır. İlçedeki bedensel engelli insanlar için akülü araba ve bilgisayar sağlanmaktadır. Aynı çalışma ilçedeki okullarda da yapılmıştır. Görme engelli insanların özel bilgisayar donanımı ve yazılımı da sağlanmaktadır. Şehrin ana caddesinin tamamında bu uygulamalar mevcuttur ve her yenileme çalışmasında bu husus dikkate alınmaktadır. Sistemin gelecekte şehrin tamamına yayılması öngörülmektedir. Kent merkezinde bulunan belediye parkı düzenlemesi de engelsiz çocuklarla birlikte engelli çocukların da oynayabileceği bir çocuk oyun alanı yapılmıştır.

2010 yılında voleybol ve basketbol sahaları, tenis kortu, jimnastik aletleri, çocuk oyun grupları, oturma grupları ve yürüyüş parkurunun yer aldığı 3500 m2'lik spor kompleksi yapılmıştır. Kompleks ve karşısındaki 4000 m2'lik alan içerisinde bulunan Ziraat Parkı birleştirilerek toplam 7500 m2'lik bir alan elde edilerek bir aktivite mekanı oluşturulmuştur. Bu proje ile ilçedeki spor faaliyetlerini arttırmanın yanında, her yaş

grubunun, bir arada her türlü aktiviteyi yapabilmelerine imkan tanımak amaçlanmıştır. Bu proje ile 2. Üretken Belediyeler Proje Yarışması'na altyapı ve çevre uygulamaları kategorisinde katılmak üzere ilgili hazırlık çalışmaları yapılarak 2011 tarihinde resmen müracaat edilmiştir. Yarışmada Vize ilçesi uygulamaları seçilmese de gelişimci tavrı nedeniyle kayda değerdir.

Kırklareli'nin Türkiye ortalamasına göre sağlık altyapısı ve sağlık hizmetleri yönünden iyi durumda olduğu bölge planından atıfla ortaya konmaktadır. Vize'nin ülkenin geri kalanına göre sağlık konusunda daha iyi durumda olduğu bildirilmiştir.

Vize'de geniş ve nitelikli yeşil alan mevcuttur. Bununla birlikte uygun olan en küçük alanlara da fonksiyon kazandırılarak yeşil alanlara dönüştürülmektedir. Ayrıca kent çevresindeki bozulmuş orman alanlarında 3 hektarlık bir alan ağaçlandırılarak iyileştirilmesi sağlanmıştır. Bunun için hazırlanan proje, Vize'nin sembolü olan ıhlamur ağaçlarından meydana gelen özellikli bir koru oluşturulmasını ve burada ıhlamur ağaçlarından elde edilebilecek çok çeşitli ürünlerin (çiçek, bal, kereste, çiçek özü vb.) doğal ortamda yetiştirilerek pazara sunulacak hale getirilmesini de kapsamaktadır.

Vize ilçesinde halen geleneksel olarak sürdürülen mahalle pazarı her hafta belirli günlerde kurulmaktadır. Pazar yerinde çevre köylerden gelen üreticilerin yerli ürünlerinin satıldığı bir bölüm de mevcuttur. Bunun yanında kent merkezinde bulunan ve geleneksel Osmanlı çarşısı şeklinde olan hal içinde yenileme ve rehabilitasyon çalışmaları yapılarak yerel pazara dönüştürülmesi planlanmaktadır.

Bozulmakta olan kentsel alanların ve şehrin yeniden kullanılmasına yönelik projelerin iyileştirilmesi kapsamında; Mimar Sinan Mahallesi Sokak Sağlıklaştırma projesi, mahalle meydanlarında yapılan meydan düzenleme çalışmaları, açık spor tesisi, bölünmüş yol uygulama çalışmaları, tören alanına aynı zamanda pasif rekreatif amaçlı kullanım kazandırılması ile ilgili çalışmalar, ilan, reklam ve panolarla ilgili hazırlanan yönetmelik çalışmaları, katı atıkların yerinde ayrıştırılarak toplanması projesi ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımıyla ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Bunların yanında Kırklareli Mimarlar Odası ile görüşülerek şehrin rehabilitasyonunun sağlanabileceği noktalarda çalışmalar yapılması öngörülmektedir. Vize belediyesine şehircilik, peyzaj ve mimari alanlarda danışmanlık hizmeti veren mimari ofisler ile de

görüşmeler yapılarak hal içi, otogar alanı, festival alanı gibi yoğun kullanım alanı olan kent parçalarının rehabilitasyonu ve yenilenmesiyle ilgili çalışmalar başlatılmıştır.

Vize için hedeflenen ilçe vizyonu; kendisi ve etrafıyla uyumlu, sahip olduğu değerlerle bütünleşik, doğaya ve tarihi geçmişe sahip çıkan, farkında ve bilinçli, fiziki altyapısı güçlü, kurumsal bağlantıları ve işbirliği üst seviyede, rekabet gücü ve çevresel sürdürülebilirliği olan, modern bir ilçe olmanın yanında "kendine özgü" bir kimliğe bürünen ilçe modeli yaratmaktır. Bu vizyon çerçevesinde Vize ilçesini genel hedeflerine yönlendiren projelerin hepsi ilçenin yeniden yapılandırılması ve iyileştirilmesine yöneliktir. Bu anlamda, 1/25.000'lik planların onaylanmasının ardından, çevre master planlarının yapılmasına, buna ek kentsel gelişim analiz raporunun hazırlanmasına, atık yönetimi planlarının hazırlanmasına ve basit ulaşım master planlarının hazırlanmasına karar verilmiştir.

Üyelik gerçekleşene kadar gerçekleştirilmiş olan bilgilendirme faaliyetlerinin ardından, sakin şehir üyeliği ile beraber tamamlayıcı olması açısından bir bilgi bürosu oluşturulmuştur, bu birimin ulusal ve uluslararası diğer bilgi büroları ile birlikte çalışabilmesi hedeflenmiştir.

- **Kentsel yaşam kalitesi politikaları**

Biyo-mimari konusunda araştırma yapılıp ilgili kurum ve kuruluşlar tespit edilerek ilçede faaliyet gösteren inşaat ve mühendislik firmalarının, mimarlık ofislerinin, yüklenici firmaların bilgilendirilmesi ve çevreye duyarlı yapıların inşa edilmesi hakkında bilinçlendirme amaçlı eğitim programları düzenlenmiştir.

İlçede bulunan kamera güvenlik sistemi, şehirde yapılan elektrik şebekesinin yeraltına alınması için yapılan altyapı çalışmalarıyla birlikte sistemli olarak çoğaltılmaktadır. Yaz aylarında bazı açık alanlarda ve parklarda, açık spor tesisinde kablosuz internet hizmeti sunulmaktadır.

Vize'nin sembolü olan ıhlamur ağacı ile ilgili çalışmalar mevcuttur. Ihlamur ağacı ilçede cadde ve sokaklarda peyzaj aracı olarak kullanılmaktadır. Çok sayıda büyük ve yaşlı ıhlamur ağacının bulunduğu ilçede ağaçlandırma çalışmalarında ıhlamur kullanılmaktadır. Ayrıca üreticiliğin geliştirilmesi, ağaç ürünlerinden faydalanmak ve farkındalığın artırılması için ilçe yönetimi tarafından "Ihlamurlar Kenti Vize Projesi" yapılarak, Trakya Kalkınma Ajansı'na sunulmuştur. Bu proje; Vize'nin simgesi ıhlamurun ülke çapında tanıtılması ve ilçe halkına gelir sağlayıcı bir duruma

gelebilmesi için hazırlanmıştır. Bu sayede ilçenin ıhlamur üretimi ve pazarlama konusunda uzman hale gelmesi, Vize ıhlamurlarının marka tescilinin alınarak gerek yerel gerekse ulusal düzeyde marka haline gelmesi ve bölgenin en iyi şekilde tanıtımının yapılması hedeflenmektedir. Ayrıca ilçeyi merak eden yerli ve yabancı ziyaretçi sayısında artışın sağlanması, ilçede yeni iş sahaları, ıhlamur üretim tesislerinin kurulmasının teşvik edilmesi ve bunun sonucunda da Vize'de ekonomik yönden canlılığın yaratılması da hedeflenmektedir. Bununla birlikte büyük bir ıhlamur korusu oluşturmak üzere ilçe orman müdürlüğüyle yapılan görüşmeler neticesinde yaklaşık 100 dönüm arazi tahsisi sağlanmıştır. Yapılacak olan fizibilite çalışmalarının ardından korunun ağaçlandırılmasına başlanacaktır.

2008 yılında hizmete giren internet evi ile ilçe halkına ve özellikle öğrencilere ücretsiz ve güvenli internet erişim hizmeti sağlanmakta, sanal platformda tüm duyurular görsel ve yazılı olarak sunulmaktadır. Yönetimin coğrafi bilgi sistemi oluşturmaya yönelik çalışmaları da sürmekte olup envanter çalışmaları devam etmektedir. İlçe halk eğitim müdürlüğü tarafından her yıl bilişim teknolojileri ve donanım ile bilgisayar işletmenliği-operatör eğitimleri verilmektedir.

İlçede yoğun gürültü oluşturabilecek herhangi bir oluşumun bulunmadığı, en yoğun gürültü oluşumunun ana cadde üzerindeki şehirlerarası trafiğinin olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda da şehirlerarası trafiğin ilçe merkezinin dışına yönlendirilmesi ile ilgili yapılan çalışmalar tamamlanmış ve ilçe merkezinin giriş ve çıkışlarında yol genişletme, bölünmüş yol ve kavşak yapım çalışmaları yapılmıştır.

Mimar Sinan Mahallesi Sokak Sağlıklaştırma Projesi kapsamında proje alanındaki tüm konut bahçelerine müdahale edilerek benzer duvar ve çit sistemleri ile bahçe giriş kapılarının tarihi dokuya uygun şekilde doğal malzemeler kullanılarak (taş ve ahşap) yeniden yapılandırılması öngörülmüştür. Ayrıca bu başlık altında Kırklareli Mimarlar Odası ve ilçede çalışan mimarlarla görüşülerek sokak ve caddelerde uygulanacak renklerle ilgili bir yönetmelik hazırlanması ve pilot bir sokak seçilerek uygulamaya konması kararı alınmıştır.

- **Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar**

Bölgede organik tarım uygulaması mevcut değildir fakat yönetimin yapmış olduğu organik arıcılık projesi mevcuttur. Vize İlçe Halk Eğitim Müdürlüğü'nün düzenlediği arıcılık eğitimlerini başarıyla tamamlayan ve sertifikalarını alan üreticilerle yapılan

projede devamlılığın sağlanmasına karar verilmiştir. Bunun yanında ilçe halk eğitim merkezi ve İŞKUR ile ortak olarak düzenlenen sulama, toprak işleme ve sığır yetiştiriciliği ile ilgili teorik ve pratik derslerden oluşan eğitimler düzenlenmektedir. Ayrıca hasta ve yaşlı refakatçisi eğitimi de mevcuttur. Bu eğitim kapsamında sosyal güvencesi ve işi olmayan kişilere 3 aylık pratik ve teorik eğitim verilmektedir. Eğitim süresince kursiyerlere maaşta verilmekte olup, kurs bitiminde başarılı olanlar halk eğitim merkezi ve İŞKUR tarafından sertifikalandırılmaktadırlar.

Vizede yaşayan roman vatandaşlar tarafından üretilen örme sepetlerin kalitesinin arttırılması amacı ile sepet sektörünün öncü isimleri ilçeye getirilerek sepetlerin daha dayanıklı ve uzun süre kullanılabilir olması ve yeni tasarımlarla ürün çeşitliliğinin artması sağlanarak TSE'den kalite uygunluk belgesi alınacaktır. Bunun yanında ilçedeki ve köylerde geniş çaplı araştırmalar yapılarak farklı ve özellikli ürünlerin tespiti için bir çalışma komisyonu oluşturulmasına karar verilmiştir. Bunlardan bazıları dekoratif sabun yapımı, geleneksel el sanatları, ahşap boyama, geleneksel kıyafet yapım teknikleri eğitimleridir. Yine ilçe halk eğitim merkezinde soğuk demirci ustası, taş duvarcı ustası, dekoratif ahşap süsleme ve geleneksel toprak işleyici eğitimleri verilmektedir. Bununla beraber daha özellikli ve eski mesleklerle ilgili ustaların tespit edilmesi ve bu konularda eğitim verilmesi ile ilgili karar alınmıştır.

- **Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar**

Vize'de Pazarlı Köyü'nde bulunan ülkenin her yerinden turist ağırlamakta olan geleneksel bir restoranı mevcuttur. Slowfood örgütüne katılmak ve slowfood logosu almak için çalışılmaktadır. Okullarda çocukların beslenmelerini sağladıkları ürünlere yabancılaşmaması için sürekli hale getirilecek çalışmalar yapılmaktadır. Bu kapsamda okullarda eğitsel bahçeler kurulması ve çocukların ürünler yetiştirmesi öngörülmüştür. Ayrıca TÜRÇEV işbirliği içinde ilçeye bir eko-okul kazandırmak için çalışmalara başlanması planlanmaktadır. Bağcılık kültürünün yeniden canlandırılması için uzun süreli çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca ilçe halk eğitim merkezinde sıcak mutfak aşçılığı adı altında yöresel ve geleneksel yemeklerin yapımının ve sunumunun usta aşçılar tarafından öğretildiği bir sertifikalı eğitim programı halen sürdürülmektedir.

Yerel ürünlerin tespit edilmesi için bir çalışma komisyonu kurularak ilçede ve köylerde ürün tespiti yapılması ve teşvik edilecek ürünlerin belirlenmesi

çalışmalarının yapılmasına karar verilmiştir. Haliçi'nde uygulanması öngörülen proje ile Vize'de kurulan Halk Pazarı'nda sakin şehir için ayrı bir yer oluşturulması düşünülmektedir. Ayrıca bu konuda ilçede "Vize el sanatları pazarı" projesi vardır.

İlçedeki ağaçların sayılması ve büyük ya da "tarihi ağaçların" değerinin arttırılması konusunda tarihi ağaçların tespitinin yapılmasına ve korumaya alınmasına karar verilmiştir. Tarihi Sokak Sağlıklaştırma Projesi kapsamında ilçe merkezinde tüm tarihi ve turistik yapıları gösteren standart Türkçe ve İngilizce tabelalar düzenlenmiştir. Bununla birlikte eserlerin girişlerinde bilgilendirme levhaları da bulunmaktadır. Çalışmanın kapsamının geliştirilerek levhaların gerekli noktalarda çoğaltılmasına ve restorasyonu tamamlanan eserlerin entegrasyonunun sağlanmasına karar verilmiştir.

İl kültür ve turizm müdürlüğü tarafından il genelinde hazırlanmış tarihi ve turistik yerleri gösteren haritalarda, ilçe ile ilgili bilgiler ve yönergeler bulunmaktadır. Ayrıca festival, sempozyum, sergiler ve açılış törenleri gibi takvimlendirilmiş etkinliklerin tümünde özel davetiyeler, broşürler, afişler, pankartlar ve kitapçıklar hazırlanarak ilçe tanıtımı yapılmaktadır.

Şehrin "yavaş" güzergahlarının düzenlenmesi konusunda akademisyenlerin ve turizm sektöründe çalışan temsilcilerin (kulüpler, dernekler vs.) görüşleri alınarak hem ilçe merkezinde hem çevresinde (Istrancalar, Kıyıköy ve Karadeniz kıyıları), bu tarz rotaların etkin bir şekilde çıkarılmasına ihtiyaç olduğuna karar verilmiştir. Yerli ve yabancı turistlere hizmet veren tüm sektör personeline "turist bilgisi ve nitelikli misafirperverlik" hakkında eğitimler verilmesi amaçlanmaktadır.

- **Sosyal uyum**

İlçede ekonomik durumu yetersiz olan ve Vize'de yaşayan vatandaşların gıda, giyim, eşya, yakacak ve benzeri ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için hayırseverlerden yardım toplanması üzerine proje mevcuttur. Proje, Vize'de yaşayanlar için olmakla birlikte aynı zamanda doğal afetler halinde, afet bölgesinde yaşayan vatandaşlara acil yardım çalışmalarını da kapsamaktadır.

- **Ortaklıklar**

Vize'de Trakya'nın ilk yerel yavaş yemek örgütlenmesinin kurulması için çalışmalar yapılmaktadır. Okullarda yapay gıdaların sağlık üzerindeki olumsuz etkilerine değinen ve doğal gıdaların önemini anlatan bilgilendirme, kitapçık ve broşür dağıtımı gibi

etkinliklerin düzenlenmesine ve çocuklara doğal sebze ve meyvelerle hormon ve katkı maddesi içeren yiyecekler arasındaki tat farklılıkları konusunda deneysel bilinçlendirme çalışmalarının yapılmasına karar verilmiştir.

Ön plana çıkan organik bal, ıhlamur balı, ıhlamur, mantar ve kekik gibi ürünlerin yanında bağcılık araştırma enstitüsü ile iletişim halinde Vize'nin çevresinde bağcılık uygulamalarını yaygınlaştırma yönünde harekete geçilmesi düşünülmektedir. Terra Madre'nin Türkiye'de 26 katılımcısından biri de Kırklareli ilinde bulunan Yerel ve Organik Bal Üreticileri Birliği'dir. Ayrıca İstanbul'da faaliyet gösteren birkaç farklı yerel Terra Madre oluşumu ile faaliyete geçilerek bu konuda kısa vadede somut çalışmalara başlanması hedeflenmektedir.

4.2.5 Gökçeada – Çanakkale

Gökçeada, Çanakkale'nin bir ilçesi ve Türkiye'nin en büyük adasıdır. Ege Denizi'nin kuzeyinde, Saroz Körfezi girişinde yer almaktadır. 91 km. kıyı şeridine sahiptir. İlçe nüfusu 2014 verilerine göre 9 bin civarındadır. İlçe yüzölçümü 279 km² dir. (Url-74). Ada nüfusunun çoğunluğu işçi, memur kesiminin yanı sıra tarım, hayvancılık ve son yıllarda büyük bir gelişme gösteren ev pansiyonculuğu ile uğraşan insanlardan oluşur. Gökçeada'da büyük sanayi işletmelerinin bulunmaması Ada halkını alternatif geçim kaynaklarına yöneltmiştir. Halkın geçim kaynaklarını oluşturan ve günden güne gelişen üretim sektörleri ise zeytincilik, arıcılık, bağcılık, organik tarım, balıkçılık, otel ve pansiyon işletmeciliğidir (Url-75).

Gökçeada'nn sakin şehir üyeliği 2011 yılında gerçekleşmiştir. Türkiye'nin Seferihisar'dan sonraki ilk sakin şehirlerindendir. Gökçeada'da Sakin Şehir üyelik kriterleri kapsamında yapılan çalışmalar, Gökçeada Belediyesi 'Certification as a Cittaslow' raporundaki bilgiler kullanılarak üyeliğin kriterleri olan alt başlıklarda incelenmiştir.

- **Çevre politikaları**

Gökçeada'nın su, hava ve toprak ölçümleri Gökçeada Bölge Hastanesi ve ÇOMÜ (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)'nün yaptığı çalışmalarla incelenmiştir. Hava kirliliğinin olmadığı, toprağın organik tarıma elverişli olduğu ve musluk sularının içilebilir seviyede olduğu belirtilmiştir. Fakat çevre halkı musluk suyunu içmede kullanmamayı tercih etmektedirler.

Gökçeada Belediyesi, Gelibolu Yarımadası Atık Yönetimi Birliği üyesidir. Evsel atık ve özel atıklar dahil olmak üzere ayrıştırılmış çöp toplamanın(cam, metal, kağıt, plastik vb.) yayılması için yapılan planlar uygulanmaktadır ve Gelibolu Yarımadası Atık Yönetimi Birliği tarafından işletilmektedir. Birliğin Gelibolu'da bir geri dönüşüm fabrikası mevcuttur ve Gökçeada halkı bu tesisten faydalanmaktadır. Birlik, endüstriyel ve evsel kompostlamanın teşviki ve yaygınlaştırılması için çalışmaktadır. Tüm evler kanalizasyon sistemine bağlıdır, ilçe yönetimi tarafından belirli ve merkezi yerlere ayrıştırıcı konteynerler yerleştirilmiştir.

İlçede yenilenebilir enerji kaynağı olarak güneş enerjisinden faydalanılmaktadır. Hemen hemen her konut, pansiyon ve otelde sıcak su kullanımı için güneş enerjisi kullanılmakta, bazı evlerde ise aydınlatma ve elektrik üretiminde de güneş enerjisinden yararlanılmaktadır. Şehir merkezindeki aydınlatma ve bilgilendirme panolarında da güneş enerjisi kullanılmaktadır. Coğrafik konum nedeniyle Gökçeada Belediyesi'nde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Kalkınma Bakanlığı'nın rüzgar enerjisi kullanımıyla ilgili projesi mevcuttur. Bu projenin tamamlanması ile Gökçeada elektriğinin tamamına yakını rüzgar enerjisi ile sağlanabilecektir.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından Gökçeada, 2002 yılında Türkiye'nin organik tarım merkezlerinden biri olarak seçilmiştir. Bu nedenle Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve Gökçeada İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü gibi organik tarım sertifikasyon kuruluşları, Gökçeada'daki tarım faaliyetlerini ve GDO yasağını kontrol ve takip etmektedirler.

'Organik Yaşamı Adada Öğrenmek' başlıklı AB projesi 2008-2009 yılları arasında Mandas Belediyesi (İtalya'nın Sardunya Adası) ve Gökçeada Belediyesi işbirliğinde hayata geçirilmiştir. Bu projeye bağlı olarak Gökçeada Convivium'u ve ÇOMÜ Uygulamalı Bilimler Fakültesi'nin yerel yönetim ile işbirliği yapmasıyla yerel üreticiler ve halk için farkındalık oturumları gerçekleştirilmiştir.

Belediye, dükkan ve reklam tabelaları ve yürüyüş yollarıyla ilgili düzenlemeleri içeren projeleri tamamlamıştır. Bu projeye göre, Kuzu Limanı, Gökçeada, Zeytinliköy ve Aydıncık yolu üzerindeki reklam tabelaları, Merkez Çarşı ve Balıkhane çevresindeki dükkan ve reklam tabelalarının görünümü ile ilgili düzenleme yapılmıştır. Ada, trafik işaretleri ile ilgili problem yaşamamaktadır, Gökçeada Trafik Komisyonu trafik işaretleri için düzenlemeleri tamamlamıştır. Elektromanyetik kirliliği kontrol eden ya

da temizleyen bir sistem mevcut değildir. Gürültü kirliliği ile ilgili yerel belediyeler sorumlu olmadığından bununla ilgili bir proje gerçekleştirilmese de konu ile ilgili Gökçeada'daki turizm sektörü bilgilendirilmiştir. İlçede ışık kirliliği mevcut değildir, ilçeye gece doğal karanlık hakimdir. Bu nedenle dünyanın pek çok yerinden gelen gökbilimciler, gözlem yapabilmek için ilçeyi tercih etmektedirler.

- **Altyapı politikaları**

İlçe yönetimi Gökçeada'daki tarihi ve kültürel yerlerin ve tarihi yapıların korunmasına, gerekli iyileştirmelerin yapılmasına önem vermektedir. Tarihi yerlerin ve merkezlerin korunma planları Çanakkale Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından tamamlanmıştır. Bu arkeolojik merkezler ve ören yerleri Kaleköy, Eski Bademli, Gökçeada, Zeytinliköy, Tepeköy, Dereköy'de bulunmakta, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından korunmaktadır. Ayrıca adada Yeni Bademli ve Uğurlu'da olmak üzere 2 tane arkeolojik kazı alanı mevcuttur. İlçe yönetimi ve ÇOMÜ işbirliği ile tarihi ve kültürel değeri olan yapılar listelenmiş ve restorasyonlarına başlanmıştır.

Gökçeada'da trafik ile ilgili sıkıntı olmasa da yaz sezonunda merkezde trafik sorununun olmasına izin verilmemektedir. İlçede günlük bisiklet kullanımı engebeli ve dağlık arazi yapısı uygun olmadığı için yaygın olmasa da Kaleköy kent merkezindeki (Şekil 4.24) bisiklet yolu dağ bisikleti sporu için kullanılmaktadır. 2011 yılında Gökçeada ilçe merkezi ile Kaleköy merkezi arasındaki 10 kmlik bisiklet yolu da tamamlanmıştır.

Şekil 4.24 : Kaleköy Limanı (Url-76).

Gökçeada'ya ulaşım, deniz otobüsü ve feribotlarla sağlanmaktadır. İlçe içinde belediyeye ait ulaşım araçları kullanılmaktadır. Her gün sabah ve akşam Çanakkale'ye hasta ve yaşlı kent sakinleri için ücretsiz otobüs seferi düzenlenmektedir. Yaz sezonunda turistik tesislere, kumsallara ve plajlara ücretsiz ulaşım sağlanmaktadır. Çocuklar ve öğrenciler için okul giriş ve çıkış saatlerinde düzenlenmiş özel ulaşım mevcuttur. Adada 4 tane otopark bulunmaktadır. Gökçeada Kaymakamlık binası, Gökçeada Belediyesi, ÇOMÜ Gökçeada Uygulamalı Bilimler 'in okul binaları ve ana cadde yürüme yolları engelli insanların ulaşımına uygun hale getirilmiştir.

Adada üniversiteye ait 3 tane akademik birimin yanı sıra, 1 tane anaokulu, 4 tane ilkokul, 3 tane lise mevcuttur. Gökçeada spor kulübü ve ilçe yönetimi işbirliğinde rüzgar sörfü, futbol, basketbol, voleybol, plaj voleybolu, yüzme, dalış gibi birçok dalda spor aktiviteleri düzenlenmekte ve ilçeler arası spor turnuvaları yapılmaktadır. Türkiye Sualtı Sporları Federasyonu da çeşitli spor etkinlikleri gerçekleştirmektedir.

Belediye Kültür ve Sanat Merkezi 2012 yılında tamamlanmıştır. Halk eğitim merkezinin kültür ve sanatla ilgili çeşitli programları, belediyenin gönüllü vakfı ve ilçenin 2 tane kütüphanesi mevcuttur. İlçede özel klinik, diyaliz merkezi, hastane mevcuttur, ayrıca hastanede yaşlı ve engelliler için günlük hizmet birimi açılmıştır. Ambulans, ilk yardım botu ve medikal helikopter sistemi ve sağlık ekipmanları gelişmiş durumdadır.

D.M. 1444/68 (İtalyan çevre tüzüğü) kuralları gereği ilçe yönetiminin gelişim planları mevcuttur. Kaliteli ve kullanılabilir yeşil alan kapasitesi turizm açısından da önemli olduğu için Gökçeada'da ve çevre ilçelerde olmak üzere toplam 8 tane yeşil alan altyapı servisi ile birlikte kullanıma açılmıştır.

İlçe yönetimi, yerel ürünlere büyük önem vererek, Yerel Ürün Pazarı, Balık Pazarı ve Organik Pazar olmak üzere 3 tane pazar oluşumunu desteklemektedir. Ayrıca belediye, halka açık alanlarda perakende faaliyetleri için perakende sistemi ve yönetmelik çeşitlendirilmesi için bir program geliştirmektedir.

İlçede hiç bozulmamış alanların yanı sıra bakıma ve restorasyona ihtiyaç duyan yapılar mevcuttur. Bu yapılarla ilgili restorasyon programı hazırlanmaktadır. Merkez Çarşısı ve Balıkhane'yi içeren koruma projesi ilçenin mimari ve tarihi karakteristiğine göre restore edilmiştir. Ayrıca dükkan sahipleri de dükkanlarının yenilenmesi konusunda desteklenmektedirler. Turistik liman ve tarihi köy genişlemesine bağlı ilçe

merkezinde, altyapı ile ilgili kentsel yeterlilik ve yollar için devam eden bir proje mevcuttur. Fakat plajlar ile şehir merkezini bağlayan yaya hatlarının iyileştirilmesi konusunda bir çalışma mevcut değildir.

- **Kentsel yaşam kalitesi politikaları**

ÇOMÜ Mimarlık Fakültesi ve Gökçeada Convivium'u tarafından biyo-mimarlık konusu ele alınmaktadır. İlçe planlamasında biyo-mimarlık ile ilgili gönüllü teşvikler mevcuttur. Çöp konteynerleri uzak alanlarda rekreasyon yolları boyunca ve ziyaretçilerin de kullanabileceği yerlerde bulunmaktadır. Dinlenme yerleri olarak düzenlenen yerler belirli aralıklarla temizlenmektedir.

Zeytin ağacı ve zakkum çiçeği Gökçeada'nın sembolü olduğu için Gökçeada Belediyesi ve Gökçeada İlçe Tarım Müdürlüğü adada zakkum çiçeği ve zeytin ağacının kullanımını genişletmek için çalışmalar yapmaktadır. Gökçeada Tarım İlçe Müdürlüğü çiçek ve bitkilerin yetiştirilmesi için Gökçeada Serra'sını kurmuştur.

İlçede fiber optik sistemler mevcut değildir fakat internet kullanım alanı mevcuttur, ücretsiz kablosuz ağların olduğu kamu alanları oluşturulmuştur. Belediye internet üzerinden belediye hizmetlerinin yaygınlaştırılmasını ve internet tabanlı sivil ağ kullanımında vatandaşların eğitilmesini planlamaktadır. Belediye web sitesinde vatandaşlara bilgi verilmektedir. Bu konuyla ilgili ÇOMÜ Bilgisayar Mühendisliği Bölümü tarafından geliştirilen bir program mevcuttur. Gürültü kontrolü ile ilgili bir proje şu an mevcut değildir. Renklerle ilgili geliştirilen plan kapsamında ilçedeki evlere beyaz badana uygulaması yapılmıştır ya da doğal görünümü olan mevcut taş cephe haliyle korunmuştur.

- **Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar**

Gökçeada Convivium'u ve ÇOMÜ Uygulamalı Bilimler Gökçeada Okulu arasındaki işbirliği sonucunda, "Gökçeada Geleneksel Meslekler: Sözlü Tarih Araştırması" yapılmıştır. Bu araştırma 2006 yılında sonuçlanmış; geleneksel meslekler ve el sanatları listelenmiştir.

İlçe yönetimi, 94 katılımcı ve 16 yerli ürünün dahil olduğu Gökçeada mutfağının sözlü tarihi araştırması sonucunda "Slow Food ve Gökçeada: Yönetsel Bir Yaklaşım" isimli kitabın basımı tamamlanmıştır. Gökçeada Convivium'u ve üniversite, el sanatları ürünlerine, objelere ve esnafların ürettiği ürünlere kalite ile ilgili sertifika vermektedir.

Ayrıca bu merkez tarafından yavaş yemek kriterlerinin uygulandığı işletmelere verilen sertifika, kriterler gerçekleştirilmediğinde her yıl yapılan düzenli kontrollerle iptal edilmektedir.

Gökçeada Halk Müzesi ve Gökçeada Gastronomi Müzesi 2012 yılında açılmıştır. İlçede yok olma tehlikesi yaşayan meslekler ve el sanatları bu müzede sergilenmektedir. Gökçeada'da Sakin Yaşam adlı kitapta Gökçeada'nın Geleneksel Ürünleri adlı bölüm de yer almaktadır.

Gökçeada Convivium'u ve ÇOMÜ gastronomi departmanı işbirliğiyle yürütülen projelerde ilkokullarda tat ve beslenme eğitimleri verilmesi planlanmaktadır. Convivium ayrıca yavaş yemek faaliyetini üniversite yemekhanesine de taşımayı amaçlamaktadır. İmroz koyunu ve Türkiye'de sadece Gökçeada'da yetişen Ladolia zeytininden elde edilen zeytinyağı ile ilgili AB'ye sunulacak 2 tane proje mevcuttur. Bunun dışında diğer yerel ürünler belediye ve üniversite tarafından listelenmiştir. İlçede çeşitli sebzeler, (domates, biber, salatalık, patates, ıspanak, rezene, kekik, semizotu, soğan, sarımsak, fasulye, zeytin, patlıcan, çeşitli otlar ve yabani otlar, enginar, lahana, siyah kabak, çeşitli yabani mantarlar) ve meyveler (elma, kiraz, armut, şeftali, kayısı, üzüm, dut, karadut, dağ çileği, incir, badem, ceviz, yer fıstığı) üretilmektedir. Kuzey Ege Denizi balık ve deniz ürünleri mevcuttur. Günlük olarak üretilen süt, peynir, yoğurt ve ayranın yanı sıra, çeşitli ekmek, hamur işleri, bitkisel çay, adaçayı, bal, şarap, reçine şarabı, kiraz likörü de mevcuttur.

Tepeköy ve Bademli köylerinde tarihi ağaçlar, 1998 yılından bu yana Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından korunmaktadır. Belediye, kültürel etkinliklerin yaşam kalitesine önemli bir katkı sağladığı ve toplum için bağlayıcı bir faktör olduğu görüşündedir. Bu nedenle Gökçeada Film Festivali, son on üç yıldır Kültür ve Turizm Bakanlığı sponsorluğunda yapılmaktadır. Ayrıca Organik Tarım Festivali Gökçeada Belediyesi ve Gökçeada Covivium'u tarafından 2009 yılından beri her yıl organize edilmektedir. Ayrıca 2010'dan bu yana Terra Madre günü gerçekleştirilmektedir. Gökçeada köylerindeki kutsal günler ve Meryem Ana etkinlikleri de korunmakta ve desteklenmektedir. İlçe ayrıca pek çok konferans, sempozyum ve toplantılara da ev sahipliği yapmaktadır.

- **Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar**

Turistik bilgiler ve kaliteli bir misafirperverlik için her yıl üniversite, belediye işbirliği

ile ilçe halkına, turizm girişimcilerine ve çalışanlarına eğitim kursları verilmektedir. Eğitim kursları İngilizce, Yunanca, Bulgarca, gastronomi, şarap, Gökçeada, turizm, turizm pazarlaması, misafirperverlik yönetimi, turist profili, agro-turizm, yavaş turizm, yavaş yemek mutfağı gibi konuları içermektedir. Turistler için işaretler ve levhalarla ilgili projeler kent merkezinde devam etmektedir, Türkçe ve İngilizce bilgilendirme ve yönlendirme panolarının belirli ve önemli yerlere yerleştirilmesi planlanmaktadır. Ayrıca ilçede turist bilgilendirme merkezleri de aktif bir şekilde çalışmakta ve turistleri yönlendirmektedir. Gökçeada Yavaş Seyahat Rehberi hazırlanmış ve 2011 yılında kitap haline getirilmiştir. Turizm girişimcileri, sivil toplum temsilcileri sakin şehir uygulamalarını incelemek için 2010 yılında Seferihisar'ı iki kez ziyaret etmiştir.

- **Sosyal uyum**

Adada yaygın olarak görülen turizm faaliyeti, 3S (sea-sand-sun) deniz-kum-güneş turizmidir. Buna ek olarak, her yıl 15 Ağustos Meryem Ana Festivali'ne dünyanın farklı yerlerindeki Gökçeadalıların katılımı dönemsel inanç turizmi hareketliliği sağlamaktadır. Bu farklı etnik yapıdaki insanların bir araya gelmesi açısından önemlidir.

- **Ortaklıklar**

Gökçeada Şarap Bankası 2012 yılında üniversite, belediye, Convivium ve Barba Yorgo Şarap Tesisi işbirliğinde açılmıştır. Gökçeada üzüm ve şarabını tatmak için çok sayıda turist gelmektedir. Yavaş felsefesini geliştirmek ve daha iyi tanıtmak için ÇOMÜ'de Yavaş Kütüphane ve Yavaş Sınıf projelerinin gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Gökçeada Gastronomi Araştırmaları Derneği, 2010 yılında kurulmuştur. Ayrıca Terra Madre günü kutlamaları da başlamıştır ve yerel tatlarda İmroz koyunu ve Ladolia zeytini ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır.

4.2.6 Yenipazar – Aydın

Yenipazar, Ege Bölgesi'nde, Aydın'ın coğrafi olarak tam merkezinde yer alan bir ilçesidir. Eski bir Karya yerleşmesi olan kent, sırasıyla Lidya ve İyon medeniyetlerine ev sahipliği yapmış ve daha sonra Perslerin egemenliğine girmiştir. Yenipazar, 1884 yılında belediye teşkilatını kurmuş, 1957 yılında ilçe olmuştur. 2014 verilerine göre 13.000 civarında nüfusu olan ilçenin (Şekil 4.25) geçim kaynağı tarımdır. Pamuk,

narenciye, zeytin, biber, sera sebze-meyveciliği ve hayvancılık ön plandadır (Url-77).

Yenipazar'ın sakin şehir üyeliği 2011 yılında gerçekleşmiştir. Türkiye'nin Seferihisar'dan sonra ilan edilen ilk sakin şehirlerindendir. Yenipazar'da sakin şehir üyelik kriterleri kapsamında yapılan çalışmalar, Yenipazar Sakin Şehir Kriter Çalışmaları raporundaki bilgiler kullanılarak üyeliğin kriterleri olan alt başlıklarda incelenmiştir.

Şekil 4.25 : Yenipazar kent merkezi (Url-78).

- **Çevre politikaları**

İçme ve kullanma suyunun fiziksel ve kimyasal analizleri Aydın İl Sağlık Müdürlüğü tarafından düzenli olarak yapılmaktadır. İlçe belediyelerinin ortaklaşa kurduğu Katı Atık Bertaraf Birliği, çöp toplama alanı olarak tanımlanan Esenköy/Nazilli'deki çöp toplama alanı için ÇED raporu alma sürecindedir. Daha temiz bir ilçe yaratmak ve çöp toplama hizmetlerinde verimlilik sağlamak için "En iyi temizlik kirletmemektir" başlıklı bir katılımcı kampanya düzenlenmektedir. Kent Konseyi, Kadın Meclisi'nin öncülüğünde "Kağıt Toplama" etkinliği başlatmıştır. Toplanan kağıtlar, kese kağıdı yapımında kullanılacak kağıtlarla değiştirilmektedir. Evlerde biriktirilen kağıtların diğer atıklardan ayrı toplanması ise belediye ekipleri tarafından bir plan içinde organize edilmektedir. Kese kağıdı kullanımının yaygınlaşması ile geri dönüşümü olmayan malzemelerin kullanımının azaltılması hedeflenmektedir.

Arıtma tesisinin kaba inşaatı ve enerji hattı inşaatı tamamlanmıştır. Montaj işlemleri devam etmektedir. Planlanan işletme açılış tarihi 2017'dir. İlçenin tüm kanalizasyon şebekesi yenilenerek 2012 yılında devreye alınmıştır.

Pamukkale Üniversitesi işbirliği ile "Güneş Fırınları" projesi yapılması planlanmaktadır. Sağlıklı ortamlarda verimli olarak meyve / sebze kurutulması ve kurutulmuş olarak pazara sunulabilmesi için "Güneş Fırınları" tasarımı ve imalatı konusunda çalışmalar devam etmektedir. GDO'lu organizmaların tehlikeleri konusunda çiftçiler bilgilendirilmektedir.

Reklam grafikleri, panolar ve trafik işaretlerinin düzenlenmesine dair belediye planı, Karayolları Bölge Müdürlüğü ile işbirliği yapılarak, yön levhaları ve trafik işaretleri çalışmalarının sakin şehir kriterlerine uygun olarak düzenlenmesi planlanmaktadır.

İlçe merkezinde bulunan baz istasyonları da ilçe dışına taşınmaya başlanmıştır. Ayrıca bölüm 2.3.1 de de bahsedildiği üzere "Gündem 21" kapsamında Yenipazar Kent Konseyi kurulmuştur. Kent Konseyi çalışma grupları çalışmalarını sürdürmektedir.

- **Altyapı politikaları**

Orthasia Antik Kenti'nin gün ışığına çıkarılması için Adnan Menderes Üniversitesi ve Aydın İl Kültür Müdürlüğü ile işbirliği yapılmaktadır. Yel değirmeni ve etrafındaki alanın peyzaj proje tasarımı tamamlanmıştır. Yörük Ali Efe Evi Müzesi içinde, folklorik bebek ve kitap satışı için ayrılan alan için izin beklenmektedir. 65 dönüm alanda, içinde doğal gölü bulunan ve doğal hayatın korunup destekleneceği özellikle çocukların doğa ve hayvan sevgisini yaşayabilecekleri bir bölge, "Aşağı Dip Gölü Doğa Parkı" olarak tasarlanmıştır (Şekil 4.26). Proje hazırlığı ve kaynak sağlama çalışmaları devam etmektedir.

Tüm ilçe halkına ücretsiz içme suyu dağıtımı yapılmaktadır. İlçe tamamına ve ilçe dışında yaşayan vatandaşlara dağıtılmak üzere yayımlanan "Zeybek" bülteni 3.500 tirajlıdır. İlçede yaşayan en yaşlı insanların anıları görüntülü kayıt sistemi ile kayıt altına alınmaktadır. Yenipazar'ın eski resimlerinden oluşan "Siyah Beyaz Yenipazar" fotoğraf sergisi ziyaretçilere açılmıştır. Tıbbi destek ilçe içerisindeki sağlık ocağı ile sağlanmaktadır.

Kadın el emeğinin desteklenmesi ve organik ürünlerin üretimi için Doğal Ürünler Pazarı oluşturulmuştur. Bunun için bir dükkan tahsis edilmiş ve faaliyete geçmiştir.

Pazarda tarhana, erişte, hurma, kekik suyu, zeytinyağı, zeytin, toz biber, salça, kuru incir, nar ekşisi, pekmez, reçel, sabun, kuru üzüm gibi yerel ürünler satışa sunulmaktadır. İlçede turizm ve sakin şehir bilgilendirme ofisi yeri belirlenmiştir ve kısa bir süre içerisinde faaliyete geçirilmesi planlanmaktadır.

Şekil 4.26 : Aşağı Dip Gölü Doğa Parkı (Url-79).

- **Kentsel altyapı politikaları**

Yenipazar' da kablolu ve kablosuz internet erişim alt yapısı mevcuttur. Ayrıca elektrik dağıtım şirketi AYDEM tarafından 2011 yılında yerüstündeki elektrik kablolarının yeraltına alınması çalışmaları tamamlanmıştır. Yenipazar' da 2009 yılından beri çöpler hazırlanan çizelgeye uygun olarak toplanmaktadır. Zamanla azalmış yerel bitkilerden olan salep, meyan kökü ve kedirgen (kuşkonmaz) bitkileri için ıslah çalışmaları başlatılmıştır. Teknik altyapı çalışmaları ve e-belediyecilik çalışmaları devam etmektedir.

- **Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar**

İlçede organik zeytin, zeytinyağı, incir, kestane ve bal üretimi desteklenmektedir. Adnan Menderes Üniversitesi ile işbirliği görüşmeleri devam etmektedir. Osmanlı işi ve el oyası ürünlerinin korunması ve sürekliliğinin sağlanması için halk eğitim merkezine bağlı el sanatları kursları açılmıştır. Kadın el emeğini destekleyen "Kadın Çevre Kültür ve İşletme Kooperatifi" kurulmuş ve yerel ürünlerin satış kanalları oluşturulmaya başlanmıştır.

Yenipazar'da sosyal aktiviteler ve spor amaçlı şenlikler de yapılmaktadır. Deve Güreşi, Karaçakal Yörük Şenliği ve Bisiklet Şenliği bunlar arasındadır. İlçede düzenlenen 'Sağlığımız İçin Pedal Çevirelim' isimli bisiklet şenliği yoğun ilgi görmektedir.

İlçe meydanı ile çamlık piknik alanını birbirine bağlayan bir merdiven projesi bir seramik firmasının sponsor olmasıyla 3 ayda tamamlanmıştır. Rio'daki Selaron merdivenlerinden esinlenerek, basamak alınları ilçe meydanından bakıldığında sakin şehir felsefesinin logosu olan salyangoz deseninin oluşturulduğu seramikle kaplanmıştır (Şekil 4.27).

Şekil 4.27 : Yenipazar merdivenleri (Terzioğlu, S., 2015).

- **Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar**

Turistlere daha yararlı bir ortam sağlayabilmek adına belediye personeline halk eğitim merkezi işbirliği ile İngilizce kursu verilmektedir.

Karayolları Bölge Müdürlüğü ile işbirliği yapılarak tarihi merkezlerde, yol gösteren turist güzergahları ile birlikte, turistik levhalarda uluslararası işaretlerin düzenlenmesi planlanmaktadır. Sakin şehir felsefesiyle ilgili belediye meclis üyeleri ve belediye çalışanları ile bilgilendirme toplantısı yapılmıştır.

- **Sosyal uyum**

Yenipazar'da ihtiyacı olan yaşlı ve engelli kişilere yardımlar yapılmaktadır. İlçede bulunan ve talep eden 60 yaş üstü vatandaşlara yönelik "Hazır Evlat" projesi ile hizmetlere ulaşması daha zor olan kişilerin tüm hizmetlerinin görülmesi amaçlanmıştır. İhtiyacı olan yoksul insanlara bedelsiz ekmek dağıtımı da yapılmaktadır.

Gönüllü ailelerin ilköğretim çağındaki çocukları ile lisede okuyan öğrencileri kapsayan bir proje mevcuttur. Hafta sonu gönüllü lise öğrencileri ders ve sosyal yaşam ile ilgili ilköğretim öğrencilerine dersler vermektedir. Bunun yanı sıra Halk Eğitim Merkezi ilköğretim ve lise öğrencilerine yönelik ek ders hizmeti de vermektedir.

- **Ortaklıklar**

Pide ve yöresel yemek çeşitlerinin özgünlüğünü korumak için çeşitli düzenlemeler yapılmaktadır. Yenipazar pidesi özgünlüğü ile bölge çapında bir üne sahiptir. Ayrıca Yenipazar ilçesi yavaş yemek aktiviteleriyle ilgili olarak bir Convivium'a sahiptir (Bkz Çizelge 3.1).

4.2.7 Halfeti – Şanlıurfa

Halfeti, tarihi çok eskilere dayanan Şanlıurfa ilinin en batısındaki ilçesidir. Gaziantep'le sınırdır. Tarihi, Asur Medeniyeti'ne kadar dayanan Halfeti, birçok kültüre ev sahipliği yapmış eski bir yerleşim yeridir. Sırasıyla Asur, Yunan, Süryani, Arap, Bizans, Memlük ve Osmanlı medeniyetlerine ev sahipliği yapmış ve 1954'te ilçe haline getirilmiştir. 2014 verilerine göre nüfusu 40 bin civarındadır. Halfeti ilçesinin % 80'i Birecik Barajı'nın yapımı ve evlerin su altında kalmasıyla birlikte, 15 kilometre uzaklıkta kurulan yeni yerleşim merkezine taşınmıştır. İlçe yüzölçümü 643 km² dir. Fırat Nehri'nin altında kalan taş mimarisiyle "saklı cennet" ve "kayıp kent" olarak da anılmaya başlanan Halfeti, yerli ve yabancı turistlerin yoğun ilgi gösterdiği bir belde haline gelmiştir (Url-80).

Şekil 4.28 : Halfeti'nin sular altında kalmış eski yerleşim yeri (Aydoğan, S., 2014).

Halfeti'nin geçim kaynağı genelde tarım ve hayvancılıktır. Yeni geçim kaynaklarından birisi de, baraj altında kalan ilçede Birecik Barajı'nın üzerinde yapılan tekne turları işletmeciliği olmaya başlamıştır. Halfeti'nin sakin şehir üyeliği 2013 yılında gerçekleşmiştir. Türkiye'nin 9. ve son sakin şehridir. Halfeti'de Sakin Şehir üyelik kriterleri kapsamında yapılan çalışmalar, Halfeti Sakin Şehir Başvuru Dokümanı'ndaki bilgiler kullanılarak üyeliğin kriterleri olan alt başlıklarda incelenmiştir.

- **Çevre politikaları**

Halfeti de yapılan araştırmalar ve teşviklerle birlikte bilinçlenen halk, toprağı işgal etmek yerine, bilinçli bir şekilde üretim faktörü olarak kullanmaktadır. İlçede yapılan organik tarım faaliyetleri ile hem toprağın verimi hem de alınacak ürünün kalitesi için zararlı ilaçlardan kaçınılmakta ve ilçe toprakları için işlevsel politikalar yürütülmektedir.

İlçe içerisinde günlük olarak katı atıklar sürekli toplanmakta olup katı atıkların ayrıştırılmasına yönelik olarak proje hazırlama çalışmaları devam etmektedir. Projesi ve bütçesi hazırlandıktan sonra uygulama aşamasına geçileceği bildirilmiştir.

GEF Küçük Destek Programı (SGP), Küresel Çevre Fonu'nun (GEF) bir parçasıdır. Sivil toplum kuruluşlarının ve yerel toplulukların, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilirliği ile iklim değişikliğiyle mücadele faaliyetlerinde destek sağlamaktadır. Bu kapsamda BM' e, "Halfeti Permakültür ile Buluşuyor" projesi ile 20 kişiye biyo-mimari ve kompost gübre yapımı hakkında eğitim verilmesi için başvuru yapılmıştır. Başvurular sonuçlandıktan sonra, uzman eğitimci ve danışman gözetiminde program oluşturulacak olup eğitimlere başlanacaktır. Eğitim sonucunda evsel kompost yapımın yaygınlaştırılması planlanmaktadır. Kentsel ve toplu atık su arıtma tesisi proje aşamasındadır.

Halfeti'de yenilenebilir enerji kaynakları kullanılmamaktadır. Fakat ileride yapılması planlanan güneş enerji sistemleri ile sokak aydınlatmalarının yapılacağı, bu konuda fizibilite çalışmalarının başlatıldığı belirtilmiştir.

GDO'lu ürünler ilçede bulunan Tarım Kredi Kooperatifi tarafından denetlenmekte olup, kullanımı yasaklanmıştır. Ayrıca ilçe yönetimi GDO'lu ürünlerin zararları hakkında bilgilendirici broşürler hazırlamıştır, okullarda hastane sağlık personeli ile birlikte eğitim çalışmalarının yapılması da planlanmaktadır. GDO'lu olmayan ürünlerin kullanımı yaygınlaştırılarak, sadece organik ürünlerin satışının yapıldığı küçük halk pazarı kurulması da planlanmaktadır.

Reklam ve ticari tabelaların yerleştirilmesinde vergilendirme politikası uygulanarak denetim altına alınmıştır. Trafik işaretleri ve levhalarının yerleştirilmesi konusunda planlar oluşturularak uygun yerlerde olmayan levhalar kaldırılıp belirlenen alanlara yerleştirilmektedir.

Halfeti'de ışık kirliliğine sebep olacak olan sadece sokak aydınlatmaları ve Fırat Nehri üzerindeki lokantaların kullanmış oldukları aydınlatma sistemleridir. Bu ışıkların zararları hakkında herhangi bir şikayet olmaması nedeniyle kısıtlayıcı bir faaliyet yapılmamıştır, fakat sakin şehir kriterleri kapsamında bu konu ile ilgili rapor hazırlanacağı belirtilmiştir. Halfeti'de gürültü kirliliği oluşturan etmenler ise mevcut değildir.

İlçe güneydoğu iklim özelliklerinin yanı sıra Fırat Nehri nedeniyle mini klima etkisi altındadır. Buna rağmen yeşil alan kullanımı arazinin de engebeli olması nedeniyle olması gerekenden azdır. Bu nedenle ilçedeki piknik alanlarının arttırılması yönünde mevcut alanlar dışında vasıflı yeşil alanların açılması ve bu alanlara ulaşım

güzergahlarının düzenlenmesi planlanmaktadır. Vasıflı yeşil alanlar sahil kenarında bulunmakta olup, bu alanlara ulaşım olanakları sağlamak amacıyla Şekil 4.29'da görülen asma köprü yapılmıştır. Yeşil alan içerisinde piknik alanları, yüzme havuzları ve alt yapı çalışmaları tamamlanmıştır, bu alanlara ulaşım güvenliği için çalışmalar sürmektedir.

Şekil 4.29 : Halfeti Ahşap Asma Köprü (Aydoğan, S., 2014).

- **Altyapı politikaları**

Halfeti tarihinin çok eskilere dayanması sebebi ile Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Genel Müdürlüğü'nce korunmakta olup, mevcut yapılar üzerinde yapılacak olan çalışmalar için proje onayı alınarak tarihi mekanlarda restorasyon, rölöve ve restitüsyon çalışmaları yapılmaktadır. "Halfeti Kentsel Sit Alanı Kıyı Şeridi İyileştirme Projesi" kapsamında Fırat nehri kenarında bulunan evlerin restorasyon, rölöve ve restitüsyon çalışmaları devam etmekte olup, Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'na sunulmak üzere projeleri hazırlanmaktadır. Alınan kararlara ve düzenlemelere göre uygulama projelerinin de tamamlanacağı bildirilmiştir.

Güvenli ulaşım ve trafik için planlar hazırlanmakta ve ilçe merkezine ulaşımın rahat ve güvenli bir şekilde sürmesi için yaklaşık 500 metrelik yol yapım çalışmalarına

başlanmıştır. İlçe içinde trafik planlarının oluşturulması yönünde ilçe emniyet amirliği ile görüşmeler yapılmaktadır. Gerekli büyüklükte bir araç otoparkı yapılarak belirli yönlerin (Fırat Nehri kenarı vb.) araç trafiğine kapatılması ve sadece yaya trafiğine tahsis edilmesi planlanmaktadır.

Halfeti'de resmi kurumlara ve okullara bağlı bisiklet yolları bulunmamaktadır. Ama doğal mekanlarda bisiklet yolları bulunmaktadır ve buralara rehber eşliğinde bisiklet gezileri düzenlenmektedir. Ayrıca yeni yapılacak olan çevre düzenlemelerinde ve projelendirmelerde bisiklet yollarının bulundurulması planlanmaktadır. İlçe sürekli gelişen bir yapıya sahip olduğundan toplu taşıma araçlarına ihtiyaç artmaktadır. Bu sebeple yönetim, ilçe mücavir alan içerisindeki taşıma hatları ile ilgili toplu taşımaya özendirici çalışmalara başlamıştır.

Yeni yapılmış olan ilçe yönetim binasında engellilerin kamusal hizmetlere ulaşımında kolaylıklar sağlanması için binaya giriş ve çıkışlar engellilere uygun hale getirilmiştir. Bundan sonraki çevre düzenlemelerinin engelliler düşünülerek yapılacağı belirtilmiştir. Evde bakıma muhtaç kişilerin bakımı için kurs açılması planlanmakta ve bu yardım programlarının teşvik edilmesi için çalışmalar yapılmaktadır. İlçede 1 tane sağlık ocağı ve 1 tane hastane bulunmaktadır. Ayrıca ilçeye 50 yataklı hastane yapılması için proje hazırlanmaktadır.

Kalkınma Bakanlığı GAP kapsamında Halfeti Kaymakamlığı tarafından yürütülen Türkiye Kalkınma Vakfı'nca hazırlanan "Entegre Kırsal Kalkınma Programı - Halfeti Alt Bölge Kırsal Kalkınma Planı" hazırlanmıştır. Hazırlanan bu rapor doğrultusunda Halfeti'ye 3 yıl içinde sektörel bazda projelendirmeler yapılmıştır. 2000 yılında yapımı tamamlanan ve su tutmaya başlayan Birecik Barajı nedeniyle ilçede bulunan tarihi ev ve ağaçlar su altında kalmıştır bu nedenle de tarihi ağaç envanteri bulunmamaktadır.

Halfeti'de 1 tane tanıtım ofisi bulunmakta olup, yerli ve yabancı turistlere ilçe geneli tanıtılmaktadır. İlçe ile ilgili tanıtım broşürleri verilerek istenildiği takdirde görevli rehber kişiler eşliğinde gezi yapılmaktadır.

- **Kentsel yaşam kalitesi politikaları**

Görüntü kirliliği ve tehlike arz etmesi nedeniyle elektrik ve telefon hatlarının ilçe genelinde % 90'lık kısmı yer altına alınmıştır. İlçede elektromanyetik kirlilik ve zarar oluşturacak 6 tane baz istasyonu bulunmaktadır. Baz istasyonları için il sağlık müdürlüğü ile görüşmeler yapılarak teknik ölçümler için teknik hizmet istenmiştir.

İlçe genelinin her yerinde çöp atık kutuları mevcuttur ve atıklar günlük olarak toplanmaktır. Kamusal ve özel alanlarda Halfeti doğasına uygun Halfeti 'nin yerel bitkisi olan ‘siyah gül’ yetiştiriciliği için eğitimler verilerek seralar oluşturulmuştur. Ayrıca seralardan alınan ürünler kamusal alanlarda kullanılmaktadır.

Belediyeye ait internet sitesinde Halfeti ile ilgili haberler yayınlanmakta olup dilek ve şikayetler değerlendirilmektir. Bunun yanında oluşturulacak bilgi işlem bölümü ile internet sitesinden çevrimiçi olarak vatandaşlara hizmet verilmesi planlanmaktır.

Halfeti, bozkır doğası ile birlikte Fırat nehrinin renklerini yansıtmaktadır. Genel itibari ile ilçede gökyüzü mavisi ve bozkır rengi olan açık kahverengi tonlar kullanılmaktadır. Bunun için ilçe genelinde kullanılması gereken renklerin raporu hazırlanarak internet sitesinde halk oylamasına sunulup yürürlüğe konulması düşünülmektedir.

- **Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar**

Organik tarım geliştirilmesi sürecinde Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’nın yapmış olduğu programlarda ilçede bulunan tarımla uğraşan kişiler, bu program kapsamında destek(hibe) alarak organik tarım faaliyetinde bulunmaktadırlar. Çevre politikalarında da belirtildiği gibi ilçede bulunan Tarım Kredi Kooperatifi organik tarım ile ilgili raporlar hazırlayarak teşvik ve bilgilendirme çalışmaları yapmaktadır.

İlçede pek fazla zanaatkar bulunmamakla birlikte, mevcut esnaf ve zanaatkarların ustalık belgeleri bulundurma zorunluluğu getirilmiştir. Esnaf ve zanaatkarların yok olmaması; ustalık kavramının gelecek nesillere aktarılması için İŞKUR tarafından desteklenen zanaatkarlık isteyen kurslar açılmıştır. Zanaatkarların vatandaşlara eğitim vermesi sağlanarak iş bulma ve iş kurma imkanları sağlanmaktadır.

İlçe içerisinde yapılması planlanan organik semt pazarı ile ilçedeki restoran ve okullarda yemek listeleri içerisinde yerel ürünlerin kullanılması için teşvik edici çalışmaların yapılması planlanmakta olup, yerli ürün kullanımının yaygınlaştırılması için, üretiminin ve satışının arttırılması planlanmaktadır.

Yerel yönetim ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü iş birliğinde yavaş yemek hareketi kapsamında tanıtım broşürleri hazırlanarak ilçe genelindeki okullarda seminerler verilmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Ayrıca yapılması planlanan organik tarım pazarında ilçe öğrencilerince semt pazarlarına geziler düzenlenerek, öğrencilerin

organik ürünlerin farkındalığına varmaları ve okullarda bu organik ürünlerin servis edilebilmesi gibi yaygınlaştırıcı etkinlikler yapılması planlanmaktadır.

İlçeye özgü olan el işi ürünler, doğal ürünler belediye tarafından belirli dönemlerde yapılan kermes gibi faaliyetlerde sunulmaktadır. Bu gibi faaliyetler ilçe kültürel zenginliğini yansıtmakla birlikte, zanaatkarların da ekonomik kazanç sağlamalarına yardımcı olunmaktadır.

Kültürel etkinliklere ev sahipliği yapılmakta birlikte, siyah gül festivali, su sporları şöleni ve fıstık festivalleri yapılmaktadır. İlçe milli eğitim müdürlüğü iş bilirliği ile okulların oyun bahçelerinde organik sebze ve meyve yetiştirilmesi için küçük bahçeler oluşturulması planlanmakta olup belediye bu bahçelerin oluşturulmasına katkı sağlamaktadır.

- **Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar**

2005 yılında yapılan otel resepsiyon eğitimi ile ilçede bulunan genç insanlara hem iş olanakları açısından hem de misafirperverlik açısından eğitim verilmiştir. Yine ilçede 50 kişiye pansiyonculuk ve turizm odaklı kurslar açılarak yerli vatandaşın iş olanaklarını geliştirmeleri, turist karşılama, pansiyonculuğun gereklilikleri açısından bilgilendirici faaliyetler yapılmıştır.

Tarihi ve doğal mekanların güzergahları işaret ve levhalarla belirtilmiştir. Tarihi mekanlara yönlendirici levhalar güzergahlar üzerinde bulunmaktadır. Bu mekanlara ulaşımın rahatlığı ve güvenliği için çalışmalar sürmektedir. İlçe tanıtımları yerel ve ulusal aracılığı ile yapılmakta olup kaymakamlık ve belediye internet sitesinde yayınlanmaktadır. Tanıtıcı broşür ve afişler genel itibari ile İngilizce ve Türkçe olarak hazırlanmışlardır. Bu broşür ve afişler turizm danışma ofisinde bulundurularak gelen yerli ve yabancı turistlere dağıtılmaktadır.

Turistik işletmeler, belediye tarafından ücret ve kalite yönünden sürekli denetlenmekte olup ücret şeffaflığını göstermek amacıyla işletmelerin önünde veya giriş bölümlerinde fiyat listeleri asılma zorunluluğu getirilmiştir. Bu şekilde adil bir ücret şeffaflığı yapılması planlanmaktadır.

Sakin şehir projelerinin uygulanmasında ilçede "Sosyal Destek Programı" kapsamında okullarda açılmış olan okuma salonlarında yavaş felsefesini anlatan ve destekleyen yayınların bulundurulması planlanmaktadır.

- **Sosyal uyum**

Mağazalar ve esnaflar, zor durumdaki vatandaşlara oldukça duyarlı olup mümkün olduğunca maddi yardımlarda bulunmaktadırlar. İlçedeki Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı Sosyal Yardımlaşma Vakfı Başkanlığı'nca belirlenmiş olan yardıma muhtaç insanlara yiyecek, giyim, eşya ve maddi yardım yapılmaktadır.

- **Ortaklıklar**

Yavaş yemek ile ilgili yapılacak çalışmalar kapsamında, ilçede bulunan sağlık grupları ve kamu kurum yetkilileri ile görüşmelere başlanmış olup, Halfeti Covivium'u oluşturulması için Gaziantep Convivium'u ile görüşmeler yapılmaktadır.

4.2.8 Akyaka – Muğla

Akyaka kentinin sakin şehir üyeliği, kriterlerin gerçekleştirilmesi yönünde sorunlar yaşandığı için kritik durumdadır. Üyeliğin devamı ile ilgili karar Uluslararası Sakin Şehir Birliği ile görüşülerek Haziran 2015'te sonuçlandırılacaktır.

4.2.9 Perşembe – Ordu

Perşembe ilçesinin sakin şehir dokümanına ulaşılamamıştır.

4.2.10 Şavşat – Artvin

Şavşat, 21-23 Haziran 2015 tarihlerinde İtalya'nın Milano şehrinde düzenlenen törende sakin şehir unvanını almıştır (Url-81). Bu çalışma kapsamında üyeliği yeni olduğu için herhangi bir değerlendirme yapılamamıştır.

4.3. Dünya'daki ve Türkiye'deki Sakin Şehirlerin Değerlendirilmesi

Sürdürülebilir mimarlığa yerel bir kalkınma modeli olarak sakin şehir kavramı ile yaklaşımda bulunabilmek adına incelenen sakin şehirlerin değerlendirilmesinde sakin şehir kriterlerinin, şehirler tarafından ele alınırken farklı yorumlanabildiği, her şehrin kendi potansiyeline göre belirli kriterlere ağırlık verdiği görülmüştür.

- **Dünya'daki sakin şehirlerin değerlendirilmesi**

Sakin şehir kavramının gelişimi İtalya merkezli olduğu için Dünya'da en çok sakin şehir İtalya'da bulunmaktadır (Ek-A). Örneğin incelenen sakin şehirlerden olan ve

yavaş yemek akımının başladığı İtalya şehri San Vincenzo, sakin şehir kriterlerini daha çok yavaş yemek ve gastronomi bilimine ağırlık vererek ele almaktadır. Almanya'nın Waldkirch şehrinde sürdürülebilirlik kavramı daha çok sosyal yönden ve kalkınma bazlı ele alınarak sakinlerinin ekonomik durumları iyileştirilmeye çalışılmıştır. Sürdürülebilir kalkınma konusunda Almanya'da pilot bölge seçilmesi bu anlamdaki potansiyelini ve sakin şehir kavramının sürdürülebilir kalkınmaya fayda sağladığını göstermektedir.

Amerika'nın Sebastopol şehrinin incelenen dünya örnekleri arasında sürdürülebilir mimarlık konusunda potansiyelini en çok kullanan ve geliştiren şehir olduğu gözlemlenmiştir. Yenilenebilir enerji kullanımının yaygın kullanımı ve teşvik edilmesi, yeni yapılacak binalarda sürdürülebilir tasarım kriterlerinin zorunlu hale getirilmesi, eski tren yollarının yeni işlevi ile yaya ve bisiklet yollarına dönüştürülmesi gibi çevreci yaklaşımlar, sakin şehir kavramının şehre kazandırdığı sürdürülebilir iyileşmelerdir.

Avustralya şehri Katoomba, doğaya verdiği önem ile ekolojik değerlerini korumayı ve bu durumu bir turizm politikası haline de getirerek ekonomik bir kalkınma sağlamayı başarmıştır. Evlerdeki bahçeli mutfak projeleri, yeşil alanın etkin kullanımını, organik beslenmeyi ve sağlıklı bir yaşam biçimini uygulanabilir kılmaktadır.

Fransa'nın Labastide-d'Armaniac şehri, tarihi geçmişini, kültürel zenginliklerini koruyan şehir olma özelliği ile ön plana çıkmaktadır ve özgün kent kimliğini korumaktadır. Şehirdeki eski demiryolu hattı, yaya ve bisiklet kullanımı ile yeniden işlevlendirilerek kent yaşam kalitesinin arttırılması amaçlanmıştır. Gastronomik zenginliğini geliştiren şehir yavaş yemek akımına da katkı sağlamaktadır.

Hollanda'nın Alphen-Chaam şehrinde çevre ve doğa politikalarına verilen önem, yenilenebilir enerji kullanımı ile belirlenen amaçlar, yağmur suyu kullanımı gibi sürdürülebilir yaklaşımlar sakin şehir kavramının kent gelişimindeki etkisini göstermektedir.

Avusturya'nın Hartberg şehri sahip olduğu doğal rezervleri ve bunun şehirle doğru entegrasyonu sonucu ekolojik anlamda sürdürülebilir bir şehir olmasını sağlamıştır. Hartberg'in Ekopark projesi, şehirde sürdürülebilir mimarlık kavramının bilimsel altyapısını oluşturmayı hedeflemektedir. Şehrin kendi potansiyeline uygun olarak bu

projeyi geliştirmesi hem sakin şehir hem sürdürülebilir mimarlık anlamında geleceğe dair olumlu durumlar oluşturmaktadır.

Macaristan'ın Hódmezővásárhely şehri kültürel anlamda özgünlüğünü yitirmemiş, köklü tarihine sahip çıkmış ve böylece sürdürülebilirliğini devam ettirebilmiş bir şehirdir. Yerel üretime önem verilerek sürdürülebilir bir kalkınma hedeflenmiştir. Ayrıca kamu yapılarındaki enerjinin etkin kullanımı ve bina kabuğu iyileştirme çalışmaları sürdürülebilir mimarlıkta enerji konusunun bilimsel olarak ele alındığının göstergesidir.

İtalya'nın San Vincenzo şehrinin çevresel politikaları ve uygulama yöntemleri ekolojik anlamda sürdürülebilirliği sağlamak ve etkin bir turizm yönetimi anlayışıyla birleşerek şehrin korunmasına ve sürdürülebilir kalkınmasına katkı sağlamıştır.

- **Türkiye'deki sakin şehirlerin değerlendirilmesi**

Türkiye'deki sakin şehirler Dünya'daki sakin şehirlere göre daha kapsamlı incelenebildiği için Çizelge 4.1'de sakin şehir üyelik kriterleri açısından tüm sakin şehirlerin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Çizelge 4.1: Sakin şehir kriterlerinin değerlendirilmesi (Aydoğan, S., 2015). **SAKİN ŞEHİR ÜYELİK KRİTERLERİ**		**SEFERİHİSAR**	**TARAKLI**	**YALVAÇ**	**VİZE**	**GÖKÇEADA**	**YENİPAZAR**	**HALFETİ**
1. Çevre Politikaları								
1	Hava temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi	✓	✓	x	✓	✓	x	x
2	Su temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi	✓	✓	✓	x	✓	✓	x
3	Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalamayla karşılaştırılması	x	x	x	x	x	x	x
4	Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5	Endüstriyel ve evsel kompostlamanın desteklenmesi	✓	✓	✓	x	✓	✓	✓
6	Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması	✓	✓	✓	x	x	✓	✓
7	Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu	✓	✓	✓	✓	✓	x	x
8	Kamunun yenilebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi	✓	✓	✓	✓	✓	x	x
9	Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması	✓	✓	✓	x	x	✓	✓
10	Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması	✓	✓	✓	✓	✓	x	✓
11	Hane başına düşen elektrik enerjisi tüketimi	x	x	x	x	x	x	x
12	Biyoçeşitliliğin korunması	✓	✓	✓	x	✓	✓	✓
	ÇEVRE POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ (%)	83.33	83.33	75.00	41.66	66.66	50.00	50.00
2. Altyapı Politikaları								
1	Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları	✓	x	✓	x	x	✓	✓
2	Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması	x	x	x	x	x	x	x
3	Metro ve otobüs durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri	✓	x	x	x	x	x	x
4	Özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım planlanması	✓	x	x	x	x	x	x
5	Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması	✓	✓	✓	✓	✓	x	x
6	Aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler	✓	x	x	x	x	✓	x
7	Sağlık hizmetlerine onaylanmış ulaşılabilirlik	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8	Kent merkezlerinde malların sürdürülebilir dağıtımı	x	x	x	x	x	x	x
9	Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı	x	x	x	x	x	x	x
	ALTYAPI POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ (%)	66.66	22.22	33.33	22.22	22.22	33.33	22.22
3. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları								
1	Kentin direnci için planlama	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	değerlerinin arttırılması için programlar							
3	Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	iyileştirilmesi ve/veya oluşturulması							
4	Kentsel yaşanabilirliğin arttırılması	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5	Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6	Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılması							
7	Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması	✓	x	x	✓	x	x	x

8	Kentin internet ağına sahip olması	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9	Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması	✓	x	✓	✓	x	x	✓
10	Tele çalışmanın geliştirilmesi	x	x	x	x	x	x	x
11	Kişisel sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki	✓	✓	x	✓	✓	x	x
12	Sosyal altyapıyı desteklemek	✓	x	✓	✓	✓	✓	✓
13	Kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın teşviki	✓	✓	✓	✓	✓	x	x
14	Kent içindeki kullanışlı yeşil alanların verimli bitkiler ile değerlendirilmesi	✓	x	✓	✓	✓	✓	✓
16	Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
17	Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı	x	x	x	x	x	x	x
	KENTSEL YAŞ. KAL. POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ (%)	88.23	58.82	76.47	88.23	70.58	58.82	64.70

4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar								
1	Agroekolojinin geliştirilmesi	✓	x	✓	x	✓	✓	✓
2	El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkâr ürünlerinin korunması	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin arttırılması	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini arttırarak kırsal bölgelerin değerini arttırmak	✓	x	x	✓	x	✓	✓
5	Kamuya ait restoranlarda (okul kantinleri, aş evleri vb) yerel, mümkünse organik ürünlerin kullanılması	✓	x	✓	✓	✓	✓	✓
6	Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
7	Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin arttırılması	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8	Otel kapasitelerin arttırılması	✓	✓	x	✓	✓	x	x
9	Tarımda GDO kullanımının yasaklanması	✓	✓	x	x	✓	✓	✓
10	Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin varlığı	x	x	✓	✓	x	x	x
	TAR.TUR. ESN. Ve SAN. POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ (%)	90.00	60.00	70.00	80.00	80.00	80.00	80.00
5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar								
1	İyi karşılama	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	Esnafın ve operatörlerin farkındalıklarını arttırmak	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3	Yavaş güzergahların mevcut olması	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4	Önemli yönetimsel kararlara tabandan tavana katılım sürecini sağlayacak aktif tekniklerin benimsenmesi	✓	x	x	✓	✓	✓	✓
5	Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanların Cittaslow temaları hakkında sürekli eğitim görmesi	✓	x	x	x	✓	✓	✓
6	Sağlık eğitimleri	x	✓	x	x	x	x	x
7	Yöre halkına Cittaslow'un anlamı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim vermek	✓	✓	x	✓	✓	x	x
8	Cittaslow üzerine yerel yönetim ile çalışan derneklerin aktif varlığı	✓	x	x	✓	✓	✓	✓
9	Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

10	Cittaslow logosunun internet sayfasında ve antetli kağıt üzerinde kullanımı	✓	x	✓	✓	✓	✓	✓
	MİS. FAR. ve EĞT. POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ (%)	90.00	50.00	50.00	80.00	90.00	80.00	80.00
6. Sosyal Uyum								
1	Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar	✓	x	x	✓	✓	x	x
2	Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması	x	x	x	x	✓	x	x
3	Engelli kişilerin entegrasyonu	✓	x	x	x	x	✓	x
4	Çocuk bakımının desteklenmesi	✓	x	x	x	x	✓	✓
5	Genç neslin istihdam durumu	✓	x	✓	✓	x	x	✓
6	Yoksulluk	✓	x	✓	x	x	✓	✓
7	Toplumsal ortaklıklar/sivil toplum kuruluşların mevcudiyeti	✓	x	✓	✓	✓	✓	x
8	Farklı kültürlerin entegrasyonu	✓	x	x	x	✓	x	x
9	Politikaya katılım	x	✓	x	✓	x	✓	✓
10	Belediyenin kamu konut yatırımı	x	x	x	x	x	x	x
	SOSYAL UYUM POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ (%)	70.00	10.00	30.00	40.00	40.00	50.00	40.00
6. Ortalıklar								
1	Slowfood aktiviteleri ve kampanyaları için destek	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	Doğal ve geleneksel yiyecekleri Slowfood veya diğer kurumlar ile desteklemek	✓	x	✓	✓	✓	✓	✓
3	Eşleştirme projelerini desteklemek ve gelişmekte olan ülkelerin Cittaslow ve	✓	x	✓	✓	✓	✓	x
	Slowfood felsefelerinin yayılmasını da sağlayacak şekilde gelişmeleri için işbirliği yapmak							
	ORTAKLIKLAR POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ (%	100.0	33.33	100.0	100.0	100.0	100.0	66.66
	GENEL DEĞERLENDİRME (%)	**81.69**	**50.70**	**59.15**	**61.97**	**64.78**	**60.56**	**57.74**

Çizelge 4.1'de de görüldüğü gibi;

- Seferihisar'ın sakin şehir üyelik kriterleri açısından değerlendirmesi yapıldığında; Çevre politikalarını % 83.33, altyapı politikalarını % 66.66, kentsel yaşam kalitesi politikalarını % 88.23, tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikaları % 90, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planları % 90, sosyal uyum politikalarını % 70 ve ortaklıklarla ilgili politikaları % 100 oranında sağladığı,
- Taraklı'nın sakin şehir üyelik kriterleri açısından değerlendirmesi yapıldığında; Çevre politikalarını % 83.33, altyapı politikalarını % 22.22, kentsel yaşam kalitesi politikalarını % 58.82, tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikaları % 60, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planları % 50, sosyal uyum politikalarını % 10 ve ortaklıklarla ilgili politikaları % 33.33 oranında sağladığı,
- Yalvaç'ın sakin şehir üyelik kriterleri açısından değerlendirmesi yapıldığında;

Çevre politikalarını % 75, altyapı politikalarını % 33.33, kentsel yaşam kalitesi politikalarını % 76.47, tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikaları % 70, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planları % 50, sosyal uyum politikalarını % 30 ve ortaklıklarla ilgili politikaları % 100 oranında sağladığı,

- Vize'nin sakin şehir üyelik kriterleri açısından değerlendirmesi yapıldığında; Çevre politikalarını % 41.66, altyapı politikalarını % 22.22, kentsel yaşam kalitesi politikalarını % 88.23, tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikaları % 80, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planları % 80, sosyal uyum politikalarını % 40 ve ortaklıklarla ilgili politikaları % 100 oranında sağladığı,
- Gökçeada'nın sakin şehir üyelik kriterleri açısından değerlendirmesi yapıldığında; Çevre politikalarını % 66.66, altyapı politikalarını % 22.22, kentsel yaşam kalitesi politikalarını % 70.58, tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikaları % 80, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planları % 90, sosyal uyum politikalarını % 40 ve ortaklıklarla ilgili politikaları % 100 oranında sağladığı,
- Yenipazar'ın sakin şehir üyelik kriterleri açısından değerlendirmesi yapıldığında; Çevre politikalarını % 50, altyapı politikalarını % 33.33, kentsel yaşam kalitesi politikalarını % 58.82, tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikaları % 80, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planları % 80, sosyal uyum politikalarını % 50 ve ortaklıklarla ilgili politikaları % 100 oranında sağladığı,
- Halfeti'nin sakin şehir üyelik kriterleri açısından değerlendirmesi yapıldığında; Çevre politikalarını % 50.00, altyapı politikalarını % 22.22, kentsel yaşam kalitesi politikalarını % 64.70, tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikaları % 80, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planları % 80, sosyal uyum politikalarını % 40 ve ortaklıklarla ilgili politikaları % 66.66 oranında sağladığı

belirlenmiştir.

Ele alınan sakin şehirler, sakin şehir üyelik kriterleri açısından genel olarak değerlendirildiğinde Seferihisar'ın % 81.69, Taraklı'nın % 50.70, Yalvaç'ın % 59.15, Vize'nin 61.97, Gökçeada'nın % 64.78, Yenipazar'ın % 60.56, Halfeti'nin ise %57.74 oranında kriterleri sağladığı gözlemlenmiştir.

Çizelgeye göre Türkiye'de sakin şehir kriterlerini en iyi sağlayan şehrin, Türkiye'nin ilk sakin şehri olan Seferihisar olduğu görülmektedir ve diğer kentlere örnek ve öncülük edebilmesi anlamında büyük önem taşımaktadır. Seferihisar'ın sakin şehir

kriterleri arasında sürdürülebilir mimarlık kavramını en çok destekleyen kriterler olan çevre, altyapı ve kentsel yaşam kalitesi politikaları ile ilgili çalışmaları diğer şehirlere göre en iyi durumdadır. Diğer kriterlerin sağlanma oranının da ortalamanın üstünde olduğu görülmektedir.

Taraklı ilçesi, çevre kriterleri ile ilgili Seferihisar'la aynı oranda görünse de altyapı çalışmaları kapsamında gelişmesi gereken zayıf bir durum sergilemektedir. Kentsel yaşam kalitesi ile ilgili çalışmaları da ortalamanın üzerinde ve gelişebilir seviyededir. Sosyal uyum ve ortaklıklarla ilgili kriterlerde ilçe yüzdelerinin düşük olduğu ve geliştirilmesi gerektiği gözlemlenmiştir. Genel olarak kriterleri sağlama konusunda en düşük değerlere sahiptir.

Yalvaç ilçesi, çevre ve kentsel yaşam kalitesi kriterlerinde oldukça iyi seviyededir. Fakat altyapı ve sosyal uyum kriterlerinde ortalamanın oldukça altındadır. Vize ilçesi çevre ve altyapı politikalarında oldukça zayıf bir görünüm sergilemektedir. Fakat diğer kriterlerde ortalamanın üstündedir.

Gökçeada, kriterleri sağlama konusunda genel yüzde oranı olarak Seferihisar'dan sonra en yüksek ilçedir. Gökçeada'nın kriterlerle ilgili çalışmaları, üniversiteler ve kurumlarla işbirliği yapması anlamında gelişmeye açık ve olumlu bulunmuştur. Fakat altyapı ile ilgili çalışmalarının ortalamanın altında olduğu gözlemlenmiştir.

Yenipazar ilçesi, ilk sakin şehirlerden olmasına rağmen çalışmaları ortalama seviyede olup gelişmesi gerekmektedir. Özellikle çevre, altyapı ve kentsel yaşam kriterleri ile ilgili projeler geliştirilmelidir.

Halfeti ilçesi, kriterleri gerçekleştirme konusunda ortalamanın üzerindedir. Fakat altyapı ile ilgili çalışmaları sakin şehir üyeliğinde yeni olduğu için düşük seviyededir.

Türkiye'deki tüm sakin şehirlerin altyapı konusunda iyileştirilmesi ve kent planlama konusunda daha erişilebilir seviyeye çıkartılması gerekmektedir. Sürdürülebilir kalkınma için gerekli olan yerel üretim konusunda ise tüm şehirler oldukça iyi değerlere sahiptir. Fakat Türkiye'deki sakin şehirlerde çevre, altyapı ve kentsel yaşam politikası gibi mimari kent konforu kriterlerinin daha uzun vadeli projelerle sağlanması gerektiği gözlemlenmiştir.

Türkiye'deki sakin şehirlerin kriterleri sağlama yöntemlerinin Dünya'daki sakin şehir örneklerindeki gibi daha ileriye dönük ve köklü çözümlerle sağlanması gerektiği anlaşılmaktadır. Özellikle Türkiye'deki sakin şehirlerde yenilenebilir enerji

kaynaklarının kullanımının artması ve teşvik edilmesi gerekmektedir. Bina tasarım ve yapım aşamalarında uyulması gereken sürdürülebilir kriterler ileriye dönük olarak sürdürülebilir mimarlık açısından son derece gereklidir. Yeni yapılacak binalarda sürdürülebilir mimarlık açısından uygun tasarımlara öncelik verilmeli, binalar ve şehirler mümkün olduğunca bu çerçevede kurgulanmalıdır. Böylece enerji korunumu sağlanarak daha çevreci çözümlere ulaşılacaktır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sakin Şehir hareketi İtalya'dan başlayarak tüm dünyaya yayılmış ve sürdürülebilir bir kalkınma modeli olarak gelişmiştir. Sakin şehir hareketi küreselleşmenin getirdiği tek tipleşmeyi reddeden, yerel mimari kimliği ön plana çıkaran yapısı, mimari ve çevresel bağlamda iyileştirme amaçlı kriterleri ve bunun sağladığı sürdürülebilir mimarlık konusundaki potansiyeli nedeniyle ele alınmıştır. Sürdürülebilir mimarlık kavramının sakin şehirler üzerinden incelenmesi, ileriye dönük sürdürülebilir bir bakış açısı oluşturmak ve mimariyi kent bağlamında bir bütün olarak değerlendirmek açısından önemli bulunmuştur.

Küreselleşme ve Sanayi Devrimi ile birlikte değişen yenidünya düzeni ve onun ekonomik etkileri en çok kent çehrelerinin değişmesine, nüfus artışı, göç, altyapı yetersizliği ve yenilenemeyen fosil yakıt tüketiminin de artmasıyla birlikte büyüyerek ekolojik düzenin bozulmasına neden olmuştur. Çevre sorunlarının ve doğa felaketlerinin artmasının olumsuz sonuçları en çok şehirlerde hissedilmiş, artan nüfusla beraber kentler yapısal anlamda aşırı büyümeye başlamıştır.

Aşırı büyüyen ve kapasitesini zorlayan kentlerle beraber kalitesiz bina artışı mimarlığın ve çevre kalitesinin sorgulanmasına neden olmuştur. Mimarlık kavramının çevre ile bütüncül olarak düşünülmesi ve tasarımların bu yönde gelişmesi gerektiği vurgulanmıştır. Frank Lloyd Wright'in bulduğu Organik mimarlık kavramı çevresel tasarım, yeşil tasarım, ekolojik tasarım gibi kavramlarla devam etmiş, güneş mimarisi ve yeşil mimari olarak adlandırıldıktan sonra da en geniş anlamıyla 'sürdürülebilir mimarlık' olarak günümüze kadar oluşagelmiştir. Sürdürülebilir mimarlık kavramının gerçekleşebilmesi için birçok faktörün birlikte hareket etmesi gerekmektedir. Kentler, mimarlığın hem uygulama alanı hem de problematiği olduğu için sürdürülebilirlik kavramının gerçekleşebilmesi için sürdürülebilir politikalar ve kentlerin varlığı şarttır.

Çevre kirliğinin artması, küresel anlamda doğa felaketi ile karşı karşıya kalınması uluslararası platformlarda, BM zirvelerinde enerji politikalarının sorgulanmasını

sağlamış; sürdürülebilir bir gelecek için sürdürülebilir yerel kalkınmanın şart olduğu sonucuna varılmıştır. Sürdürülebilir kalkınma ile yerel ölçekte öngörülen gelişmelerin büyüyerek küresel çapta fayda sağlaması amaçlanmıştır. Rio ve Stockholm zirvelerinde ve Gündem 21 kararları ile sürdürülebilir kalkınma kavramının çizgileri oluşturulmuştur. Oluşturulan çerçeve sürdürülebilir bir gelecek için, sürdürülebilir kalkınmayı amaç edinen kentlerin varlığını işaret etmektedir.

Tüketim politikaları ve hızlı kentleşme yaşama alışkanlıklarını da değiştirmiş, kentte yaşayan insanın gereksinimlerini farklılaştırmıştır. Modern kent düzeninde zaman kavramı ile mücadele eden insanoğlunun beslenme alışkanlıkları da değişmiş, keyifli aile sofralarının yerini, tüketim kalıplarının sonucu olarak gelişen fastfood (hızlı yemek) kültürü almıştır. Buna tepki olarak doğan yavaş yemek hareketi geleneksel aile sofralarının önemini ve tek tipleşen sağlıksız beslenme alışkanlıklarını eleştirerek yerel yemek kültürünün önemini savunmuştur. Yavaş hareketi zamanla diğer kültürleri de etkilemiş, basit bir girişim olmaktan çıkıp yavaş, sakin, dikkatli, doğru ve keyifli yaşam prensibine dönüşmüş ve sakin şehir hareketinin doğmasını sağlamıştır.

Sakin şehir kavramı, içerdiği kriterler ve amaçları incelendiğinde, çevreci yaklaşımı göz önüne alındığında sürdürülebilir mimarlık kavramının uygulamaya geçirilmesi anlamında potansiyeli bulunan ve gelişmeye açık bir kent modelidir. Sakin şehir kavramı, çevreye duyarlı yaklaşımı, kent yaşamı kalitesini iyileştirmeyi amaçlayan yapısı, yenilenebilir enerji kullanımını baz alması, yerel üretimi ve üreticiyi teşvik ederek kendine yetebilme becerisini ortaya koyabilen sürdürülebilir ekonomik yapısı ve toplumsal mekanizmaları olumlu anlamda etkilemesi nedeniyle yerel anlamda büyüyerek sürdürülebilir mimariye fayda sağlayacak bir alternatif kent modelidir. Bu bağlamda sakin şehir kavramı, Dünya ve Türkiye'deki sakin şehirlerin kriterleri ne ölçüde ve hangi nitelikte değerlendirdiği incelenerek ele alınmıştır. Sakin şehir kriterlerini sağlama konusunda şehirlerin kriterleri kendi mevcut potansiyelleri üzerinden değerlendirdikleri görülmüştür. Bazı kriterlere potansiyel çerçevesinde yoğunlaşmak olumlu sonuçlar getirebilmektedir. Örneğin yenilenebilir enerji kullanımına önem veren Sebastopol Amerika'nın yenilenebilir enerji kullanımının en çok kullanıldığı şehri olmuştur. Sosyal sürdürülebilirliğe ağırlık veren Waldkirch kenti sürdürülebilir kalkınma kapsamında ülkede pilot şehir seçilmiştir. Doğal rezervlerini korumayı çok iyi sağlayan San Vincenzo ve Katoomba turizmde kalkınma sağlayarak gelişmiştir.

Dünya'daki sakin şehir örnekleri sakin şehir kavramının kentle ilişkisini daha ileriye dönük ve içselleştirerek ele almaktadır. Çevreci ve sürdürülebilir sakin şehir yöntemlerini benimseyen şehirlerde, yaşam kalitesinin ve mimari kalitenin arttığı gözlemlenmiştir. Böylece sakin şehir kavramı, sürdürülebilir mimarlık kavramının uygulamadaki karşılığı olmayı başarmıştır.

Türkiye'deki sakin şehir örnekleri incelendiğinde, şehirlerin kendi potansiyelleri dahilinde gelişime açık bir durum sergilediği, ancak projelerinin daha ileriye dönük ve kalıcı olması gerektiği gözlemlenmektedir. Sürdürülebilir mimarlık kavramı daha ileriye dönük çözümcül projelerle ve uygulamadaki kalite ile irdelenmelidir. Türkiye'deki yerel yönetimler nicelikten ziyade nitelik kavramına önem veren felsefede çalıştığında sakin şehir kavramı kent ve kentli için daha faydalı olacaktır.

Sürdürülebilir mimarlık kavramı, sakin şehir felsefesinin sahip olduğu kentsel yaşam göstergelerinin doğru uygulanması ve sakin şehir kriterlerinin kente doğru entegre edilmesiyle kentlerde yerel bir kalkınma modeli haline dönüşebilmektedir. Bu sayede sürdürülebilir mimarlık kavramının, doğru ve yapıcı kentsel politikaların uzun vadedeki varlığı ve çevreye duyarlı bir toplum bilincinin mevcudiyetiyle kentsel anlamda uygulamaya geçirilmesi öngörülmektedir.

KAYNAKLAR

Doğutürk, G. (2010). Mimari ve Yaşam Kalitesi Bağlamında Yavaş Şehir Hareketi ve Seferihisar Örneği, Yüksek Lisan Tezi.

Günerhan, S. (2010). Çevre ve Enerji Açısından Yavaş Şehir Hareketinin Gelişimi. Tesisat Mühendisliği Dergisi, sayı:**118** s.33

Hassan ve diğ, (2002). Agenda 21 for Sustainable Construction in Developing Countries, Pretoria: Capture Press.

Hasol, D. (2005). Ansiklopedik Mimari Sözlüğü, İstanbul, Yapı Yayın.

Haughton, G. (1999). Searching For The Sustainable City: Competing Philosophical Rationales And Process Of "Ideological Capture" in Adelaide, South Australia, Urban Studies. 36 (11)

Holden, E. (2004). Ecological Footprints and Sustainable Urban Form, Journal Of Housing And The Built Environment, 19(96).

Hoşkara, E., (2007). Ülkesel Koşullara Uygun Sürdürülebilir Yapım İçin Stratejik Yönetim Modeli, Doktora Tezi.

Karbuz, S. (2002). "Sürdürülebilir Kalkınmanın Zaman Yolculuğu", İktisat, Yıl:17, No.198, s. 9

Kellog, S. ve Pettigrew, S. (2013). Sürdürülebilir Yaşam Rehberi (E. Özkan, Çev.) İstanbul: Sinek Sekiz.

Kundera, M. (1995). Yavaşlık (Ö. İnce, Çev.) İstanbul: Can Yayınları

Mayer, H. ve Knox P. L. (2006). Slow Cities: Sustainable Places in a Fast World sayı:**28** s. 329-330

Mitchell, J. (1984). What Is to be Done about Illness and Health? Harmondsworth: Penguin.

Onions, C. T. (ed) (1964). The Shorter Oxford English Dictionary. Oxford: Clarendon Press. p. 2095.

Palmer, A. ve Rawlings, R. (ed) (2002). Building-Related Sickness Causes, Effects, and Ways to Avoid It, Bracknell: Building Services Research and Information Association.

Phillips, C. (2003). Sustainable Place: A Place of Sustainable Development, London: Forum for the Future.

Sassi, P. (2006). Strategies for Sustainable Architecture. Oxford: Taylor & Francis Inc.

Satterthwaite, D. (1997). Sustainable Cities or Cities That Contribute To Sustainable Development? Urban Studies, 34(10): 1667–1691

Sev, A. (2009). Sürdürülebilir Mimarlık, İstanbul: Yem Yayın.

Tosun, E. K. (1996). UNESCO-Most, Conference report on sustainability as a social science concept. Frankfurt

Tosun, E. K. (2013). Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Sürecinde Kompakt Kent Modelinin Analizi, Yönetim ve Ekonomi c. 20 s. 1

UNESCO-MOST. (1996). Conference report on sustainability as a social science concept. Frankfurt.

Van Kamp, I.; K. Leidelmeijer; G. Marsman; A. de Hollander, (2003). "Urban Environmental Quality and Human well-being. Towards a Conceptual Framework and Demarcation of Concepts; a Literature Study", Landscape and Urban Planning, 65:5–18.

Vitruvius (2013). The Ten Books on Architecture, Ankara: Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı Yayınları.

Yalkı, T. (1998). Sürdürülebilir Kent Ve Bursa 2020 Çevre Düzeni Strateji Planı, Sürdürülebilir Kalkınmanın Uygulanması Tartışma Toplantısı, 11–12 Aralık 1997, Ankara: Türkiye Çevre Vakfı Yayını, Yayın No.126

Yılmaz, M. (2007). Mimarlık ve Çevre, Ayşegül Mengi, Ruşen Keleş'e Armağan - Çevre ve Politika, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Gökçeada Belediyesi "Certification as a Cittaslow" isimli İngilizce raporu

Halfeti Belediyesi Sakin Şehir Başvuru Dokümanı

Seferihisar Sakin Şehir Kriter Çalışmaları Raporu

Sevil Terzioğlu ile birebir görüşme. (2015), Cittaslow Yenipazar Temsilcisi,

Taraklı Belediyesi Cittaslow Kriter Raporu

Vize Belediyesi Sakin Şehir Başvuru Dokümanı

Yalvaç Belediyesi Yavaş Şehir Mükemmeliyet Koşulları Değerlendirme Formu

Yenipazar Belediyesi Sakin Şehir Dokümanı

United Nations General Assembly (1987). Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. Transmitted to the General Assembly as an Annex to document A/42/427 - Development and International Co-operation: Environment. Retrieved on: 2009-02-15. <*http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm*> (alındığı tarih: 18.05.2015)

United Nations Populatin Fund (1997). Annual Report <*http://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/annual_report97_eng.pdf*> (alındığı tarih: 18.05.2015)

Url-1 <*http://en.wikipedia.org/wiki/Organic_architecture*> (alındığı tarih: 22.05.2015)

Url-2 <*http://en.wikipedia.org/wiki/Organic_architecture*> (alındığı tarih: 22.05.2015)

Url-3 <*http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=290&RecID=1701*> Türkiye'de Sürdürülebilir Mimari, Zeynep Durmuş Arsan (alındığı tarih: 18.05.2015)

Url-4 <*http://www.mo.org.tr/UIKDocs/acesurdurulebilirlik2009.pdf*> Mimarlık ve Sürdürülebilirlik Hakkında ACE Bildirgesi ve Politikası (alındığı tarih: 17.05.2015)

Url-5 <*https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf*> Gündem 21 orijinal tam metni (alındığı tarih: 22.05.2015)

Url-6 <*http://www.econation.org.nz/savouring.html#.VTTzmiHtmko*> (alındığı tarih: 20.04.2015)

Url-7 <*http://www.treehugger.com/culture/seven-slow-movements-and-memes-that-can-change-our-lives.html*> (alındığı tarih: 20.04.2015)
Url-8 <*http://www.who.int/bulletin/volumes/92/2/13-120287/en/*> (alındığı tarih: 19.04.2015)
Url-9 <*http://tr.wikipedia.org/wiki/Yavaş_Gıda* > (alındığı tarih: 19.04.2015)
Url-10 <*http://www.slowfood.it/*> (alındığı tarih: 19.04.2015)
Url-11 <*http://www.slowfood.com/filemanager/Convivium%20Leader%20Area/Manifesto_ENG.pdf*> Slow Food Manifesto (alındığı tarih: 19.04.2015)
Url-12 <*http://www.slowfood.com/international/4/where-we-are*> (alındığı tarih: 20.04.2015)
Url-13 <*http://www.slowfood.com/international/4/where-we-are#risultati*> (alındığı tarih: 19.04.2015)
Url-14 <*http://www.essedra.com/tr/biyocesitlilik/presidia/*> (alındığı tarih: 20.04.2015)
Url-15 <*https://slowfoodgenclik.files.wordpress.com/2012/04/siyez-buc49fdayc4b11.jpg*> (alındığı tarih: 19.04.2015)
Url-16 <*http://www.slowfoodfoundation.com/presidia*> (alındığı tarih: 20.04.2015)
Url-17 <*http://www.essedra.com/tr/*> (alındığı tarih: 20.04.2015)
Url-18 <*http://www.cittaslow.org/*> (alındığı tarih: 19.04.2015)
Url-19 <*http://www.cittaslow.org/download/DocumentiUfficiali/Charter_2014.pdf*> Cittaslow International Charter (alındığı tarih: 18.04.2015)
Url-20 <*http://cittaslowturkiye.org/*> (alındığı tarih: 05.04.2015)
Url-21 <*http://www.cittaslow.org/download/DocumentiUfficiali/Charter_2014.pdf*> Cittaslow International Charter (alındığı tarih: 05.04.2015)
Url-22 <*http://www.cittaslow.org/network/location/162*> (alındığı tarih: 27.04.2015)
Url-23 <*http://www.badische-seiten.de/bilder/waldkirch/?o=waldkirch&n=8*> (alındığı tarih: 02.05.2015)
Url-24 <*http://www.stadt-waldkirch.de/,Lde/202451.html*> (alındığı tarih: 30.05.2015)
Url-25 <*http://en.wikipedia.org/wiki/Sebastopol,_California*> (alındığı tarih: 27.04.2015)

Url-26 <*http://www.cittaslow.org/network/location/275*> (alındığı tarih: 27.04.2015)
Url-27 <*http://inhabitat.com/ibis-florence-livework-townhomes/*> (alındığı tarih: 02.05.2015)
Url-28 <*http://www.e-architect.co.uk/losangeles/sebastopol-core-project*> (alındığı tarih: 12.06.2015)
Url-29 <*http://en.wikipedia.org/wiki/Katoomba,_New_South_Wales*> (alındığı tarih: 02.05.2015)
Url-30 <*http://www.cittaslow.org/network/location/140*> (alındığı tarih: 02.05.2015)
Url-31 <*http://www.bluemts.com.au/info/towns/katoomba/*> (alındığı tarih: 25.05.2015)
Url-32 < *http://fr.wikipedia.org/wiki/Labastide-d%27Armagnac* > (alındığı tarih: 02.05.2015)
Url-33 <*http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/ad/Labastide9.JPG*> (alındığı tarih: 25.05.2015)
Url-34 <*http://www.cittaslow.org/network/location/299*> (alındığı tarih: 02.05.2015)
Url-35 <*http://en.wikipedia.org/wiki/High_Line_%28New_York_City%29*> (alındığı tarih: 02.05.2015)
Url-36 <*http://en.wikipedia.org/wiki/Alphen-Chaam*> (alındığı tarih: 11.05.2015)
Url-37 <*http://www.civilsupport.nl/referentieprojecten_pc_gem-alphen-chaam.php*> (alındığı tarih: 25.05.2015)
Url-38 <*http://www.cittaslow.org/network/location/268*> (alındığı tarih: 11.05.2015)
Url-39 <*https://en.wikipedia.org/wiki/Hartberg*> (alındığı tarih: 12.06.2015)
Url-40 <*http://commons.wikimedia.org/wiki/File: Hartberg-Schölbingerturm_3000a.jpg* > (alındığı tarih: 12.06.2015)
Url-41 <*http://www.cittaslow.org/network/location/142*> (alındığı tarih: 12.06.2015)
Url-42 <*http://en.hartberg.at/index.php?seitenId=315*> (alındığı tarih: 13.06.2015)
Url-43 <*http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/99/Hartberg_Ringwarte.jpg*> (alındığı tarih: 13.06.2015)
Url-44 <*http://infohouse.p2ric.org/ref/24/23333.htm*> (alındığı tarih: 13.06.2015)
Url-45 <*http://www.cittaslow.org/network/location/142*> (alındığı tarih: 13.06.2015)
Url-46 <*http://tr.wikipedia.org/wiki/ Hódmezővásárhely* > (alındığı tarih: 13.06.2015)
Url-47 <*http://www.cittaslow.org/network/location/290*> (alındığı tarih: 13.06.2015)

Url-48 <*https://en.wikipedia.org/wiki/Körös-Maros_National_Park#/media/File:Kettos-Koros-Bekes.jpg* > (alındığı tarih: 13.06.2015)

Url-49 <*http://www.cittaslow.org/network/location/290*> (alındığı tarih: 13.06.2015)

Url-50 <*http://en.wikipedia.org/wiki/San_Vincenzo,_Tuscany*> (alındığı tarih: 11.05.2015)

Url-51 <*http://www.cittaslow.org/network/location/137*> (alındığı tarih: 11.05.2015)

Url-52 <*http://www.cittaslow.org/network/location/137*> (alındığı tarih: 25.05.2015)

Url-53 <*http://www.cittaslow.org/network/location/137*> (alındığı tarih: 11.05.2015)

Url-54 <*http://www.cittaslow.org/network/location/137*> (alındığı tarih: 11.05.2015)

Url-55 <*http://cittaslowturkiye.org*> (alındığı tarih: 27.06.2015)

Url-56 <*http://tr.wikipedia.org/wiki/Seferihisar*> (alındığı tarih: 13.03.2015)

Url-57 <*http://www.ntv.com.tr/arsiv/id/25054819/*> (alındığı tarih: 25.05.2015)

Url-58 <*http://www.egebirlik.org.tr/Images/Menu1-Page/2009-Haziran-Temmuz_00003613.doc*> (alındığı tarih: 15.03.2015)

Url-59 <*http://seferihisar.bel.tr/tum-haberler/1000-pazaryerine*> (alındığı tarih: 13.03.2015)

Url-60 <*http://www.demokrathaber.net/cevre/seferihisarda-ruzgar-enerjisi-santralleri-tartismasi-h37063.html*> (alındığı tarih: 15.03.2015)

Url-61 <*http://tr.wikipedia.org/wiki/Taraklı*> (alındığı tarih: 20.03.2015)

Url-62 <*http://www.ntv.com.tr/arsiv/id/25054819/*> (alındığı tarih: 25.05.2015)

Url-63 <*http://tr.wikipedia.org/wiki/Yalvaç,_Isparta*> (alındığı tarih: 21.03.2015)

Url-64 <*http://www.yalvac.net/TR/Icerik.ASP?ID=468*> (alındığı tarih: 21.03.2015)

Url-65 <*http://wowturkey.com/t.php?p=/tr24/Mehmet_yalvac_Jul13430.jpg*> (alındığı tarih: 20.03.2015)

Url-66 <*https://haber.sol.org.tr/kent-gundemleri/yalvac-sakin-sehir-oldu-haberi-61615*> (alındığı tarih: 20.03.2015)

Url-67 <*http://www.tarihikentlerbirligi.org/goller-havzasi-bolge-toplantisi-yalvacta-yapildi/*> (alındığı tarih: 21.03.2015)

Url-68 <*http://www.tarihikentlerbirligi.org/goller-havzasi-bolge-toplantisi-yalvacta-yapildi/*> (alındığı tarih: 20.03.2015)

Url-69 <*http://www.vize.bel.tr*> (alındığı tarih: 28.03.2015)

Url-70 < *http://tr.wikipedia.org/wiki/ Vize,_Kırklareli#/media/File:Vize_city_wall_-_P1020887.JPG*> (alındığı tarih: 25.05.2015)

Url-71 <*http://www.tarihikentlerbirligi.org/yarisma/*> (alındığı tarih: 28.03.2015)

Url-72 <*http://takeatour.arci-ngo.org/tr/products/sites/15*> (alındığı tarih: 19.06.2015)

Url-73 <*http://www.vize.bel.tr/vize_hakinda/vize_tarihi/vize_tarihi_31.jpg*> (alındığı tarih: 19.06.2015)

Url-74 <*http://tr.wikipedia.org/wiki/Gökçeada*> (alındığı tarih: 03.04.2015)

Url-75 <*http://www.efibadem.com.tr/gokceada_ekonomi_uretim*> (alındığı tarih: 03.04.2015)

Url-76 <*http://www.gokceadarehberim.com/nm-Kalek%C3%B6y_Liman-cp-134*> (alındığı tarih: 25.05.2015)

Url-77 <*http://tr.wikipedia.org/wiki/Yenipazar,_Aydın*> (alındığı tarih: 09.05.2015)

Url-78 <*http://www.yenipazar.bel.tr/img/yenipazar/00%20(2).JPG*> (alındığı tarih: 25.05.2015)

Url-79 <*http://www.f5haber.com/asagi-dip-golu-doga-parki-ziyarete-aciliyor-fotohaber-261342/1*> (alındığı tarih: 21.06.2015)

Url-80 <*http://tr.wikipedia.org/wiki/Halfeti*> (alındığı tarih: 13.04.2015)

Url-81 < *http://www.ntv.com.tr/yasam/dunyanin-sakin-sehiri-artvinin-savsat-ilcesi-oldu,-6CnOv06DUaRWU9Lz_7NtA*> (alındığı tarih: 26.05.2015)

WHO (1946). World Healt Organization Constitution. Alındığı tarih: 15.06.2015, adres: <*http://www.who.int/trade/glossary/story046/en/*>

EKLER

EK A : Dünya Sakin Şehir Listesi

EK A

Dünya Sakin Şehir Listesi

Almanya

- Bad Schussenried
- Berching
- Bischofsheim
- Blieskastel
- Deidesheim
- Hersbruck
- Lüdinghausen
- Nördlingen
- Penzlin
- Überlingen
- Waldkirch
- Wirsberg

ABD

- Fairfax
- Sebastopol
- Sonoma

Avustralya

- Goolwa
- Katoomba Blue Mountains
- Yea

Avusturya

- Enns
- Hartberg
- Horn

Belçika

- Chaudfontaine
- Enghien
- Estinnes
- Evere
- Lens
- Silly

Büyük Britanya

- Aylsham

- Berwick upon Tweed
- Llangollen
- Mold
- Perth

Çin

- Gaochun/Yaxi
- Shimenshan
- Yanyang

Danimarka

- Mariagerfjord
- Svendborg

Finlandiya

- Kristinestad

Fransa

- Blanquefort
- Créon
- Labastide D'Armagnac
- Loix
- Mirande
- Saint Antonin Noble Val
- Segonzac
- Valmondois

Güney Afrika

- Sedgefield

Güney Kore

- Cheongsong County
- Damyang County
- Hadong County
- Jecheon City
- Jeonju Hanok Village
- Namyangju City
- Sangju City
- Shinan County
- Wando County
- Yeongwol County
- Yesan County

Hollanda

- Alphen Chaam
- Bellingwedde
- Borger-Odoorn
- Heerde
- Midden-Delfland
- Vaals
- Vlagtwedde

İrlanda

- Clonakilty

İspanya

- Begur
- Bigastro
- Lekeitio
- Mungia
- Pals
- Rubielos de Mora

İsveç

- Falköping

İsviçre

- Mendrisio

İtalya

- Abbiategrasso
- Acqualagna
- Acquapendente
- Altomonte
- Amalfi
- Amelia
- Anghiari
- Barga
- Bazzano
- Borgo Val di Taro
- Bra
- Brisighella
- Bucine
- Caiazzo
- Capalbio
- Casalbeltrame
- Castel Campagnano
- Castel San Pietro Terme
- Castelnovo ne' Monti
- Castelnuovo Berardenga
- Castiglione in Teverina
- Castiglione Olona
- Cerreto Sannita
- Chiavenna
- Chiaverano
- Cisternino
- Città della Pieve
- Città Sant'Angelo
- Civitella in Val di Chiana
- Cutigliano
- Fontanellato

- Francavilla al Mare
- Galeata
- Giuliano Teatino
- Gravina in Puglia
- Greve in Chianti
- Grumes
- Guardiagrele
- Levanto
- Marradi
- Massa Marittima
- Monte Castello di Vibio
- Montefalco
- Novellara
- Orsara di Puglia
- Orvieto
- Pellegrino Parmense
- Penne
- Pianella
- Pollica
- Positano
- Pratovecchio – Stia
- Preci
- Ribera
- San Gemini
- San Miniato
- San Potito Sannitico
- San Vincenzo
- Sant'Agata di Puglia
- Santa Sofia
- Santarcangelo di Romagna
- Scandiano
- Sperlonga
- Suvereto
- Teglio
- Termoli
- Tirano
- Todi
- Tolfa
- Torgiano
- Trani
- Trevi
- Turbigo
- Vigarano Mainarda
- Zibello

İzlanda

- Djupavogshreppur

Japonya

- Kesennuma

Kanada

- Cowichan Bay
- Naramata

KKTC

- Yeniboğaziçi

Kolombiya

- Pijao

Macaristan

- Hódmezővásárhely

Norveç

- Eidskog
- Levanger
- Sokndal
- Ulvik

Polonya

- Barczewo
- Bartoszyce
- Biskupiec
- Bisztynek
- Dobre Miasto
- Goldap
- Górowo Iławeckie
- Kalety
- Lidzbark Warminski
- Lubawa
- Murowana Goślina
- Nidzica
- Nowe Miasto Lubawskie
- Nowy Dwór Gdański
- Olsztynek
- Pasym
- Prudnik
- Rejowiec Fabryczny
- Reszel
- Ryn
- Supporter Warmia Masuria Region

Portekiz

- Lagos
- Sao Bras de Alportel
- Silves
- Tavira
- Viana do Castello
- Vizela

Tayvan

- Fonglin

Türkiye

- Akyaka
- Gökçeada
- Halfeti
- Perşembe
- Seferihisar
- Şavşat
- Taraklı
- Vize
- Yalvaç
- Yenipazar

Yeni Zelanda

- Matakana (Rodney District)

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad : Selma Aydoğan

Doğum Yeri ve Tarihi : Kayseri, 01.01.1985

E-Posta : selmaaydogan@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU:

Lisans : 2009, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık